

WELLS ȘI IDEEA CELEI DE-A PATRA DIMENSIUNI

După cum recunoaște el însuși, Wells a început „să scrie cu adevărat” în 1888, când publică în „Science Schools Journal” — revistă a studenților de la Școala normală, al cărei fondator, redactor șef și principal colaborator era — **Argonauții cronici** (de la Cronos), „primul proiect al Mașinii timpului”. Peste trei ani, el reia ideea universului cvadridimensional în articolul **Universul rigid**, pe care Frank Harris, redactorul șef al mensuralului „Fortnightly Review”, îl refuză ca „incomprehensibil”. Poate că scriitorul și-a îngăduit o revanșă benignă în versiunea definitivă a romanului, unde personajul cel mai refractar și mai obtuz la conceptul călătoriei în timp este „editorul unui binecunoscut ziar”.

„Nu se poate spune cu certitudine de unde i-a venit ideea dezvoltării noțiunii celei de-a patra dimensiuni, — scrie Jean-Pierre Vernier — dar era fără îndoială unul dintre subiectele frecvent discutate la South Kensington” și, cum e puțin probabil ca unul dintre studenții lui Royal College of Science să-l fi conceput el însuși, trebuie să conchidem că această idee plutea în aer. Fără îndoială era una dintre numeroasele ipoteze născute din entuziasmul epocii pentru știință și pentru perspectivele pe care ea le deschidea omului.” Wells e mai categoric: „La Societatea de Dezbateri a studenților (...) am auzit vorbindu-se și am reținut ideea unei structuri cvadridimensionale necesare unei noi înțelegeri a fenomenelor fizice, idee care m-a determinat mai târziu să trimit un articol, **Universul rigid**, la „Fortnightly Review” (...) și mi-a oferit un cadru pentru prima mea fantezie științifică, **Mașina timpului**...”⁴⁾ Iar Exploratorul Timpului se referă la cei care „au încercat chiar să construiască o geometrie cvadridimensională”, menționând că „Profesorul Simon Newcomb a expus acest punct de vedere, cam cu o lună în urmă, la Societatea Matematică din New York”. Adevărul este că noțiunea celei de-a patra dimensiuni devenise un loc comun al matematicii pure, în a doua jumătate a secolului trecut. În 1878, același Newcomb publica, de pildă, o „Notă despre o clasă de transformări în care suprafețele pot să treacă în spațiul cu mai mult de trei dimensiuni.”⁵⁾ Cit despre sursa de inspirație a lui Wells, Lino Aldani crede că el „trebuie să fi extras (ideea) dintr-o carte de Hinton”, al cărui titlu îl dă în subsolul paginii: **Ce este a patra dimensiune?**, 1887.⁶⁾ De fapt, titlul aparține primei narațiuni din volumul **Scientific Romances**, apărut în 1886. E o tentativă onestă de a-l călăuzi pe nespecialiști prin hățișul speculațiilor matematice.⁷⁾ Dar aici, ca și în nota lui Newcomb, a patra dimensiune nu are nimic de-a face cu timpul. Unicul pasaj care ar fi putut să-l sugereze lui Wells un artificiu de efect se află în capitolul IV: „Astfel, o ființă cvadridimensională

va apare brusc, ca un corp complet și finit, dispărând la fel de brusc, fără să lase nici o urmă în spațiu (...) Corpul nu va dispărea mișcându-se într-o anumită direcție, ci instantaneu, ca un întreg. Nu va exista barieră sau temniță născocită de noi care să-l poată opri. El va veni și va pleca după plac; va fi capabil să realizeze fapte dintre cele mai surprinzătoare”. Este modul în care apare Nebogipfel, eroul din **Argonauții cronici**: „El căzu printre cei din Llyddwdd ca un trăsnet în plină zi. Deodată, ieșit din neant, el fu acolo”. Aceste aparente materializări (și dematerializări) se multiplică în ultima formă a romanului.

În 1895 și mai târziu, pînă astăzi, explicațiile pe care le dă Exploratorul Timpului oaspeților săi nu fost considerate un simplu artificiu silogistic, menit să pregătească cititorii pentru acceptarea altfel incredibilei incursiuni în viitorul foarte îndepărtat. Charles-Noël Martin e de cu totul altă părere. Într-una dintre cele mai recente lucrări monografice consacrate lui Einstein, el scrie, în subcapitolul **Două surse posibile de inspirație**:

„(...) Henri Poincaré, care trebuia să participe (la primul congres internațional al matematicienilor — I. H.), nu veni, fiind reținut la Paris de un doliu, dar fu citită intervenția lui intitulată **Asupra raporturilor dintre analiza pură și fizica matematică** (...) El spunea:

„Spațiul absolut, timpul absolut, chiar geometria euclidiană, nu sînt condiții care se impun mecanicii; s-ar putea enunța faptele raportîndu-le la un spațiu ne-euclidian.”

Aceste fraze din 1896 trebuie alăturate primelor pagini ale unui roman extraordinar, publicat în același an, **Mașina timpului** de H. G. Wells.

Wells anticipase din plin Relativitatea în acest prim roman: „Există, de fapt, patru dimensiuni; trei pe care le numim cele trei planuri ale Spațiului, și o a patra, Timpul (...) Nu e nici o deosebire între Timp și oricare dintre cele trei dimensiuni ale Spațiului, decît că de-a lungul Timpului se deplasează conștiința noastră (...) De ce n-ar putea să existe o a patra dimensiune, în unghi drept față de celelalte trei? (...) Iată o serie de portrete ale aceleiași persoane la opt ani, la cincisprezece ani, la șaptesprezece ani, un altul la douăzeci și trei de ani, și așa mai departe. Ele sînt, evident, secțiunile, ca să zic așa, reprezentările în trei dimensiuni ale unei ființe cu patru dimensiuni, care este permanentă și inalterabilă”.

Este însuși cadrul Relativității așa cum o va clădi, după mai bine de zece ani, Hermann Minkowski, pornind de la lucrările lui Einstein, dar care fusese descoperit în prealabil de Henri Poincaré.

Spun asta nu pentru a stabili geneza gândurilor einsteiniene, ci pentru a explica pe ce s-a sprijinit probabil mersul lor înainte.⁸⁾

Numele lui Ion Hobana se leagă în chip hotărâtor de evoluția literaturii s.f. din țara noastră, nu numai prin scrieri proprii în acest gen, ci și prin activitatea depusă ca redactor de editură și ca secretar al Uniunii Scriitorilor, prin participarea de egală ținută intelectuală în mișcarea europeană a acestei literaturi. Meritele lui sînt mari, cu atât mai relevante la aniversarea sa, întrucît focalizează ceea ce este caracteristic într-un domeniu de activitate nu o dată controversat, înțeles mai mult sau mai puțin în toate devenirile sale. Poate că nu este prea mult să spunem că numele său se leagă nemijlocit de saltul de calitate al literaturii s.f. românești de la un stadiu incipient, mai mult tehnicist și tehnicizant, la un stadiu estetic din ce în ce mai accentuat, mai pregnant în realizările sale.

Inzestrat cu pondere, înțelepciune, cu o experiență acumulată mulți ani la rînd, elegant în dispute ca și-n relațiile curente — de unde și porecla plină de simpatie de „Sir” — Ion Hobana a căutat întotdeauna să lărgască aria de autori de literatură s.f., în primul rînd dintre scriitorii formați, dar și dintre tinerii de certă promisiune. Interesul său față de activitatea cenaclurilor literare s.f. a fost constant, de obicei marcat de căutarea unor noi talente, pe care apoi le-a sprijinit să se afirme.

Importantă este participarea lui la consfătuirile pe țară ale acestor cenacluri, înobilindu-le cu pecetea și farmecul personalității sale. A sa este inițiativa ca aceste consfătuiri să însemne și discuție deschisă, sinceră, tinerească, dar și schimb de experiență fertil și generos între generații; întotdeauna alături de tineri s-au aflat și cele mai bune condeie ale genului, criticii literari de excelentă reputație, scriitorii aparținînd altor secțiuni ale literaturii, astăzi putîndu-se afirma în cunoștință de cauză că reușita multora dintre consfătuiri — au fost zece — s-a datorat acestei inițiative creatoare, cinstit și frumos pusă în practică.

De altfel, Ion Hobana și-a dovedit cu prisosință înclinarea spre dezbateri și pondere în opinii, punînd sub semnul echilibrului atît porniri prea juvenile, dar pasionate și sincere, cît și tentația unor imixțiuni didactice în numele vrstei și experienței literare. Literatura s.f., ca literatură modernă, nouă în aspecte mult mai complexe decît alte secțiuni ale scrisului literar, impune de la sine un alt raport între tradiție și inovație. Nu de mult, la cea de-a zecea Consfătuire a cenaclurilor literare, cea timișoreană, l-am auzit admitînd conceptul prioritar al noutății, dar combătînd tentația imitațiilor sterile în numele ideii fundamentale că literatura s.f. din țara noastră s-a născut și se dezvoltă în tradițiile și în fluxul de forță al literaturii românești în ansamblu.

Ion Hobana a slujit literatura s.f. prin scrierile sale, accentuînd ideea de mai sus cu antologii, precum *Virșta de aur a anticipației românești* și prin culegeri de articole, de scrieri de specialitate. Cercetător pasionat al vieții și operei lui Jules Verne, scriitorul se află în prezent la legăturile și confluențele acestuia cu literatura și cititorul român. „Este o adevărată bucurie să redescoperi căldura cu care se referă marile scriitori francezi la chipurile și peisajele românești din *Kerban Incăpășinatul*, *Pilotul de pe Dunăre*, *Claudius Bombarnac*”, rostește el într-un recent interviu, conținînd cu sublinierea adevăratei simpatii a lui Jules Verne pentru valahi și năzuințele lor de libertate și neafirmare.

Sărbătorind cei 50 de ani impliniți de Ion Hobana ne simțim îndemnați să-i urăm cu toată căldura, simpatia și stima noastră, a timișorenilor „La mulți ani și mari succese în activitatea viitoare”.

PARADOX

S. F. — X

Cu un an în urmă, la aniversarea unui deceniu de activitate a cenaclului H. G. Wells, Adrian Rogoz aprecia că „Timișoara reprezintă o oază foarte puternică a literaturii s.f.”. A X-a Consfătuire pe țară a cenaclurilor de literatură și artă s.f. (Timișoara, 7—9 noiembrie 1980) a consemnat apariția a noi grupări de amatori, reconfortante „oaze” în peisajul, altfel atît de arid, al s.f.-ului românesc. Alături de mai vechile cenacluri din București (*Solaris*, *Fantastic-Club*), Craiova (*Henri Coandă*), Iași, Oradea (*Horeni*), Sibiu (*Fantascienza*), Tirgoviste (*Cronos*), Turnu Severin, Timișoara (*H. G. Wells*), au fost prezente cenacluri, grupuri sau fani din Arad (*Alphaville*), Guranda, jud. Botoșani (*Selenarii*), Brașov (*Nova*), Constanța, Galați, Ploiești (*Jules Verne*), Reșița, Sibiu (*Nova*), Timișoara (*Helion*). Au participat numeroși invitați: scriitori, critici și redactori literari, oameni de știință.

Cele două cenacluri timișorene organizatoare au încercat să alcătuiască un program cît mai plăcut și cuprinzător. Evitînd în bună măsură vechile poncificări (Ce este literatura s.f.? Este necesară? etc.) discuțiile au atins majoritatea „arzătoarelor probleme” ale fandomului românesc: opțiunea pentru literatură, interferențele cu știința, utilitatea și necesitatea unor reviste specializate, numărul mic de apariții editoriale etc. Așa cum era de așteptat — și de dorit — invitații nu au fost doar oaspeții ci participanți activi. Intervențiile lor au fost adesea valoroase și binevenite (alteori multumindu-se, însă, să fie lungi). Ziua a doua: într-o sedință condusă de reprezentanții ai cenaclurilor,

a luat ființă un comitet de organizare a viitoarei consfătuiri, avînd și rolul de a asigura legătura, colaborarea între cenacluri. În aceeași zi, un frumos și interesant „Dialog știință—anticipație”, condus de Ion Hobana și prof. dr. doc. Ion Mănzatu.

Alte manifestări găzduite de consfătuire: expoziția de artă plastică, proiecții de filme, diapozitive — realizate de participanți, filmele artistice „Alphaville” și „Bariera”, documentarul „Călătoriile extraordinare ale lui Jules Verne”.

La închiderea lucrărilor, juriul nelipsitului concurs de literatură și artă plastică s.f. (Vladimir Colin președinte, Florin Manolescu, Mircea Oprea, Deliu Petroiu, Mircea Șerbănescu, Alexandru Mironov) a decernat premiile:

● poezie: Dragoș Mondian (Iași) — **Jurnal** ● proză: (I) Lucian Ionică (Timișoara) — **Ziua confuză**; (II) Leonard Oprea (Brașov) — **Moartea unui Crimsingals și Exercițiul anormal**; (III) George Ceaușu (Iași) — **Hesperia, mai trimiteți o inimă**, Aurel Cărășel (Craiova) — **Gioconda nu mai suride**, Voicu David (Timișoara) — **Abia tangent**; mențiuni: (I) Răzvan Haritonovici (Iași) — **O zi la grădina zoologică**, Augustin Corneliu Giagim (Timișoara) — **Planeta eternă**, Lucian Merișca (Iași) — **Viața ca o bicicletă**; (II) Lucian Petrescu (Timișoara) — **Cameleon**, Florin Ieronim (Sibiu) — **Sextakogaionul**, Paul Karim (Iași) — **Omul cel tăcut, inelul și fata blondă**; (III) Alexandru Ungureanu (București) — **Mașina iluziilor**; Ovidiu Bufnilă (Galați) — **Mașini în mișcare**, Dan Prusu (Iași) — **Cind triunghiul va avea 180°**, Florin Romilă (București) — **Transferul** ● originalitate: Emilia Done (Iași) — **Regle alb, regina neagră** ● prima verba: Nicoleta Elcu (Guranda) — **Tunelul fantastic**, Neți Gurluc (Guranda) — **Către Terra** ● teatru: Viorel Pantea (Oradea) — **Mitul unui cer portocaliu** ● eseu: (I) Gheorghe Păun (București) — **Matematica și literatura s.f.**; (II) Dan Iordache (Sibiu) — **Robert Merle, pledoarie pentru un om înzestrat cu rațiune**; (III) Marius Morariu — **Science-fiction, expresie a contradicției necesare**; (mențiuni) Doru Pruteanu (Iași) — **Două gânduri despre literatura s.f.** ● grafică: (I) George Aaron (Iași); (II) Gabriel Manolescu (București); (III) Grigore Băjenaru (Iași), Emil Bogos (Ploiești); (mențiuni) Dan Merișca (Iași) ● afiș: Valentin Vasilescu (Drobeta-Turnu Severin) ● Sculptură: Ioan Ilica (Timișoara) ● benzi desenate: Viorel Pirligraș (Craiova) ● colaj foto: (I) Alexandru Pecican (Arad); (II) Cornel Ionicel (Galați); mențiuni: Anica Turcu (Sibiu), Dan Iordache (Sibiu) ● originalitate: Silviu Genescu (Timișoara) ● montaj dialog: Josef Berwanger (Timișoara) — **Călător în infinit** ● desene animate: Ștefan Copic (Reșița) — **S.O.S. Terra** ● cel mai bun fanzin: **PARADOX '80**, supliment **Forum studentesc** (Timișoara) ● premii Adrian (popularitate): Mihai Ionescu (București), Viorel Marineasa (Timișoara).

Publicăm în acest număr o parte din lucrările premiate la cea de-a X-a consfătuire pe țară a cenaclurilor de literatură și artă SF — Timișoara, 7—9 noiembrie 1980.

Opinii

VLADIMIR COLIN: Rostul literaturii s.f. nu este acela de a anticipa teorii științifice (aceasta e doar o componentă a fenomenului anticipației literare). Scriitorii se preocupă de psihologia oamenilor, de reacțiile lor în împrejurări date, iar aceste împrejurări, în societatea contemporană, nu pot fi disociate de intervenția tot mai energetică a științei și tehnicii în viața fiecăruia dintre noi.

IOAN EREMIJA ALBESCU: Scriitorul nu poate să fie și nici nu e bine să fie un anticipator de știință, dar menirea lui, în principiu (și aș vrea să mă apropii mai mult de scopul literaturii s.f. românești), este aceea de a face o atmosferă propice dezvoltării științei, cunoașterii și cercetării științifice. Trăim într-o epocă de industrializare intensivă, mentalitatea noastră nu se racordează totdeauna schimbărilor de dinamică din revoluția științifică și tehnică, pe care o trăim și deseori ne izbim de barajul psihologic, de rezerva pe care o au chiar și oamenii de știință în legătură cu noul care nu totdeauna este previzibil. Cred eu că unul din obiectivele fundamentale ale literaturii s.f. este de a sparge această barieră psihologică și de a impune o gândire cît mai elastică.

FLORIN MANOLESCU: Sint de acord că ceea ce se întîmplă în știință e extraordinar, dar să nu uităm că extraordinar este și ceea ce se întîmplă în literatură. Noi știm astăzi înfin mai multe despre literatură decît acum 20—30 de ani. Eu cred că scriitorul de literatură s.f. este într-o postură foarte delicată, pentru că trebuie să aibă cel puțin o dublă competență, chiar dacă este greu de realizat un model. El trebuie să știe ce s-a întîmplat atît în literatură, cît și în știință. Să luăm cazul lui Ray Bradbury: el este într-o situație specială, aducînd destul de puțin ca știință, dar foarte mult ca literatură.

ION HOBANA: Avem de-a face, deci, cu o literatură care încearcă să extrapoleze influența progresului științifico-tehnic accelerat și care a căpătat această formă a unei revoluții, nu și prima (nu întîmplător s.f.-ul a apărut în cursul primei revoluții științifico-tehnice de la începutul secolului trecut). O literatură care încearcă să întuiască, să cerceteze în adîncime efectul acestui progres asupra individului și societății își păstrează caracterul esențial de literatură, întotdeauna situată într-o anumită societate, chiar cînd vorbește despre trecut sau viitor.

grupaj realizat de MARIUS MORARIU

ALBASTRU

„Albastrul este credința mea în viața eternă a lumii, este semnul eternității și al nemărginirii...”. „În ea (pânza albă — n.n.) am aflat poarta deschisă. În acele spații, deschise deodată și în linia mea interioară, apar mereu cu înfățișarea lor stranie — ca o amintire de veacuri, ca o povestire de viitor — personaje obiective, tărîmuri neomoscute, minerale, geneză continuă, cohorte de ființe galactice în traiectoria lor infinită, care vin, mă domină, își cer dreptul la viață...”. „Tot ce imaginăm există undeva la infinit. Există și ce nu imaginăm...” (din interviul luat lui Sabin Bălașa de către Cornelia Barbu și publicat în *Flacăra* din 5 II 1981).

Cîte feluri de albastru există, n-o să știu niciodată și înșurubirea celor de care mă-amintesc de la „Adorarea Fecioarei” de Giotto pînă la cerul de deasupra și dedesubtul Mediteranei, de la zidurile Voronețului pînă la cel vechi înțeles din ochii tatălui meu, această înșurubire nu-mi poate fi de nici un ajutor căci, o știu prea bine, nici un albastru nu e mai frumos decît cel pe care încă nu l-am văzut.

Expresionistii cai albaștri de la începutul secolului XX își fluturau coamele pe tărîmurile oceanelor atunci cînd la Cap Canaveral nu erau decît scoici și schelete de galioane, iar frumoasa noastră planetă nu pozase încă în albastru ochiul electronic din cabina spațială care a fotografiat-o. Nici un „marinar” nici un „volajor” n-o surprinseseră, bătrîni curioși, pe Suzana în albastru bate a cerului, secolul de-abia începea, expresionismul de-abia se înfăpîna, iar cail erau premonitori albaștri.

Mai sînt culori de închipuit, tablouri de pictat, visuri de înălțat, înfrîngerii de înțeles, victorii de admirat, cu aripile largi desfăcute, pe treptele ce vin din Samotrake, aripi ale visului fără chip acum, dar pe care nemărginirea schimbă miliard de plămîni pentru fiecare stea încă mută, Nike cea fără de față, prova corăbiei noastre delințorii, înoală în albastru.

Munții, care înainte de inserat trec din azuriu în violet, din violet în negru și din noapte în diafanul alburii albastru al zorilor, munții care au fost întotdeauna albaștri, cu cît erau mai îndepărtați, fură cerului cu un soare alb, matur, spectrul radiațiilor care ne dau aci pe pămînt culoarea speranței, dar munții planetelor cu trei sorii albaștri, cu ce nuanțe de violet-argint ar scripi în nădărilor zilelor binecuvîntate cu trei răsărituri și apusuri?

Am văzut cerul oglindit în vechi cupole de aur, reflectat de cărămizi milenare și albastrul lui ardea cu flăcări sfînte de comori, miezul său de platină evocînd imperii, profeții, prăbușiri, vizuni, desertăciuni, arderi și trădări, geneze și esoteru și pe lungul drum, ai cămărilor stăpînite de albaștrii cavaleri și nisipului, ultimii Tuaregi, aspa și gravi beduini, stăpîni ai mirajului, închipuiau în marea de aur a nemărginirii, albastru hieratic umbre mișcătoare pe drumul nostru spre infinit.

Înălții călăreți viorii ai desertului plecau în noapte spre planeta „Dune”, chemați de tipătul fiermelui de nisip, se duceau la chemarea Hedjiri intergalactice, ridicîndu-se spre răspîndirea lor în seminții de stele, cavalerii făcuți din vibrări de lamă curbate în damaschine făurării prin autoretinere și credință, fanatism, realități, vizuni de seară.

Am văzut stele în adîncul unei finții dintr-un sat părăsit în munți sălbatici și apa era neagră-albastră, stelele scripeau în plină zi, legende prinseseră viață și calul lui Făt-Frumos aștepta pe aproape tîpsia cu jîratec stelar, de unde or fi știut străbunicii noastre despre combustibilul nuclear, dar Upanișadele, dar aztecii, dar albaștrii noștri visători și scriitori de interastrale mituri?

Am văzut albastrul pîlpîrii ale speranței în Wells-ienele adunări ale celor care nu cred că duminica este o zi tristă în care auzi cocșii cîntînd și de plictiseală mobilele trosnind în case bătrîne, în care dacă știi să-l aștepți misterul vine și dacă știi să-l ascuți bine, bine cînd ești mic, sau tînar, sau mare sau bătrîn, sau viu, sau pur, sau neînfrînt, misterul vine albastru fosforescent zîmbind cu indefinitul farmec al pisicii din Cheshire, pe care Alice a înfîlînit-o în țara minunilor, zîmbetul care a rămas pe cracă mult timp după ce pisica a plecat, fratele cuțitului fără miner și cu tășul furat, misterul, inteligența, can-doarea și tristețea, teama și surpriza, copilăria, curajul visului albastru, lacul codrilor, albastru...

Am văzut albastrul caselor de munte, albastrul mării noastre, din avion, cu bancurile de pești fugind după umbra ce se întindea pe valuri, a marelui lor frate din aer, am văzut albastrul uniforme ale stewardeselor celor mai mari companii din lume, stewardese care ne arătau cărămizii colacului de salvare proiectat pe superbeie lor uniforme standardizate, culoarea aceea de bătrînețe tristă, mînjind albastrul ordinei din mașina aeriană, pată, pete, joc de prezent și catastrofă, echilibrul fragil între noroc și dispariție, semnul înclînat al zeilor, albastru paranteză a speranței înclîzînd tragicul cărămiziu al neființei.

Am văzut cruciștoarele negre topite în singe, vasele de atac ale cărămizii avînd adinec gravate pe carenă stema distrugerii, le-am visat și auzit cum spîrgeau cu boturile lor de rechini flă-

minzi scutul nostru albastru de viață, le-am auzit scrișnetul de pătrundere printre lespezile stelare ale vieții, le-am auzit urletele de luptă și le-am văzut ogivele sclipind în largile silozuri aducătoare de moarte și împotriva lor se ridica albastră-densă atmosfera noastră, aerul nostru cel de toate zilele, un „aer” izvodit de vechi zugrăvi, zidari, meșteri mari, domni și cărturari, ostași și plugari, albaștri, venind de sus, din viață și rechini au pierit ca norii de furtună învinși de aer, soare și albastru și un cor de copii cînta albastru simfonii de Haydn.

Copiii sînt martorii albaștri ai vieții noastre ce bate spre cărămiziu și lut, albastrul întrebărilor lor ne îmbracă uneori cu hlamide imperiale de cetățeni galactici și în lungii lor ochi mirați sînt înscrise criptogramele viitorului, ai căror ambasadori trăiesc printre noi marcîndu-și prezența prin albastru semne de întrebare și mirare.

Dacă aș edita vreodată vreo revistă, fie ea și magazin, almanah, anuar sau trecător „fanzin”, aș tipări-o pe hîrtie albastru deschis cu litere albastru mai închis, ca și atunci cînd va fi de mult uitată pe un raft, într-un sertar, sau aruncată undeva pe un pămînt cărămiziu, albastrul său să emită semnale: exist, sper, mai sînt, voi fi, albastru, culoarea visului și a speranței.

Viața s-a născut din marea albastră, există pentru că atmosfera, manta noastră vitală ne apără de vidul, frigul și moartea din jur, atmosfera albastră a doicii noastre terestre, prima noastră stație spre stele și atunci dau cuvîntul din nou cu Sabin Bălașa (în același interviu) întrebare: „Sabin Bălașa, cum ați picta, de pildă, un cal maro?”, răspuns: „Albastru”.

Și eu.

SERGIU LEVIN

A CĂUTA

Oamenii au fost obișnuiți cu un anumit mediu sonor, cu anumite idei transmise prin muzică și cu o estetică ce a alcătuit ceva familiar de care te desprînzi cu greu. Cînd prin anii '20 André Martenot a pus la punct un instrument ciudat care părea merit pentru orice altceva decît pentru muzică, n-a făcut o simplă inovație tehnică, a propus un mod nou de a evalua materia primă a muzicii și, fiindcă instrumentele cunoscute nu-l ofereau posibilități pentru extinderea expresivității sunetului, a făcut apel la tehnologie. Apoi au apărut Trautwein, Pierre Henry, Edgar Varresé, oamenii care intuiseră o dezvoltare a muzicii dincolo de formele ei fixe și începeau să pregătească publicul pentru asta.

Acesta a fost începutul muzicii electronice care nu are o „istorie” mai lungă de 50 de ani, dar încă de la început s-a lovit de suspiciunea și prejudecățile celor care vedeau în ea o insultă adusă artei. Tehnologiul nu putea fi admis în artă, se considera (și se mai consideră) că ar semna actul ei de deces.

În consecință, experimentele lui Martenot și ale celorlalți nu au găsit un ecou prea mare, erau mușamalizate ca niște fapte odioase petrecute în „lumea bună”.

Dacă în lumea artiștilor muzica electronică nu a găsit înțelegere și sprijin, cei care credeau în ea, în apariția unor noi forme de exprimare muzicală, au rezolvat problema bazei materiale necesare dezvoltării mijloacelor de exprimare apelînd la unele companii (I.B.M., General Electric) care erau interesate de anumite experimente acustice. Astfel, în 1956 a fost realizată prima compoziție pe un calculator electronic. Piesa se numea „Push Button Berta” și a fost programată pe un Datatron. Mai tîrziu a venit Walter Carlos și a dovedit că se poate cînta Bach fără ajutorul unei orchestre simfonice, că muzica lui Bach poate fi alcătuită și din alte sunete care nu existaseră înainte, fiindcă nici un instrument cunoscut nu le-ar fi putut produce.

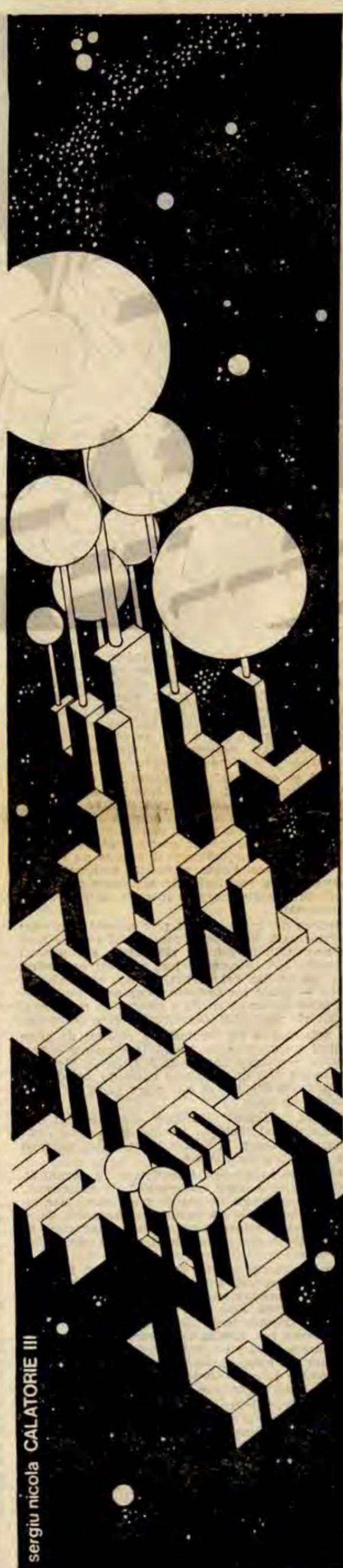
Noile sunete erau sintetizate de ceea ce reprezenta un succes tehnologic și o serioasă investiție în artă. Moog-Synthesizer se numește instrumentul, e destul de mare ca să sperie copiii și, din alte motive, unele persoane adulte. Există opinia că estetica sonoră nu mai poate suferi mutații; greșeală, sintetizatorul este un agent mutant care nu a dus la apariția unor malformații, ci la instaurarea unor relații noi între muzică și tehnologie.

Astfel se observă necesitatea specializării creatorilor, practic — contactul cu noile instrumente obligă la o cunoaștere adecvată a tehnicii și în consecință asistăm la formarea unei generații de artiști-tehnicieni care sînt în stare să compună cu simbolurile tradiționale, dar să și lucreze cu formulele matematice necesare „cooperării” cu computerele. Walter Carlos a realizat suita de discuri cu prelucrări din Bach (Switch on Bach, Bach on Moog etc.) cu ajutorul lui Ben Moog, inginer și constructor al sintetizatorului modern.

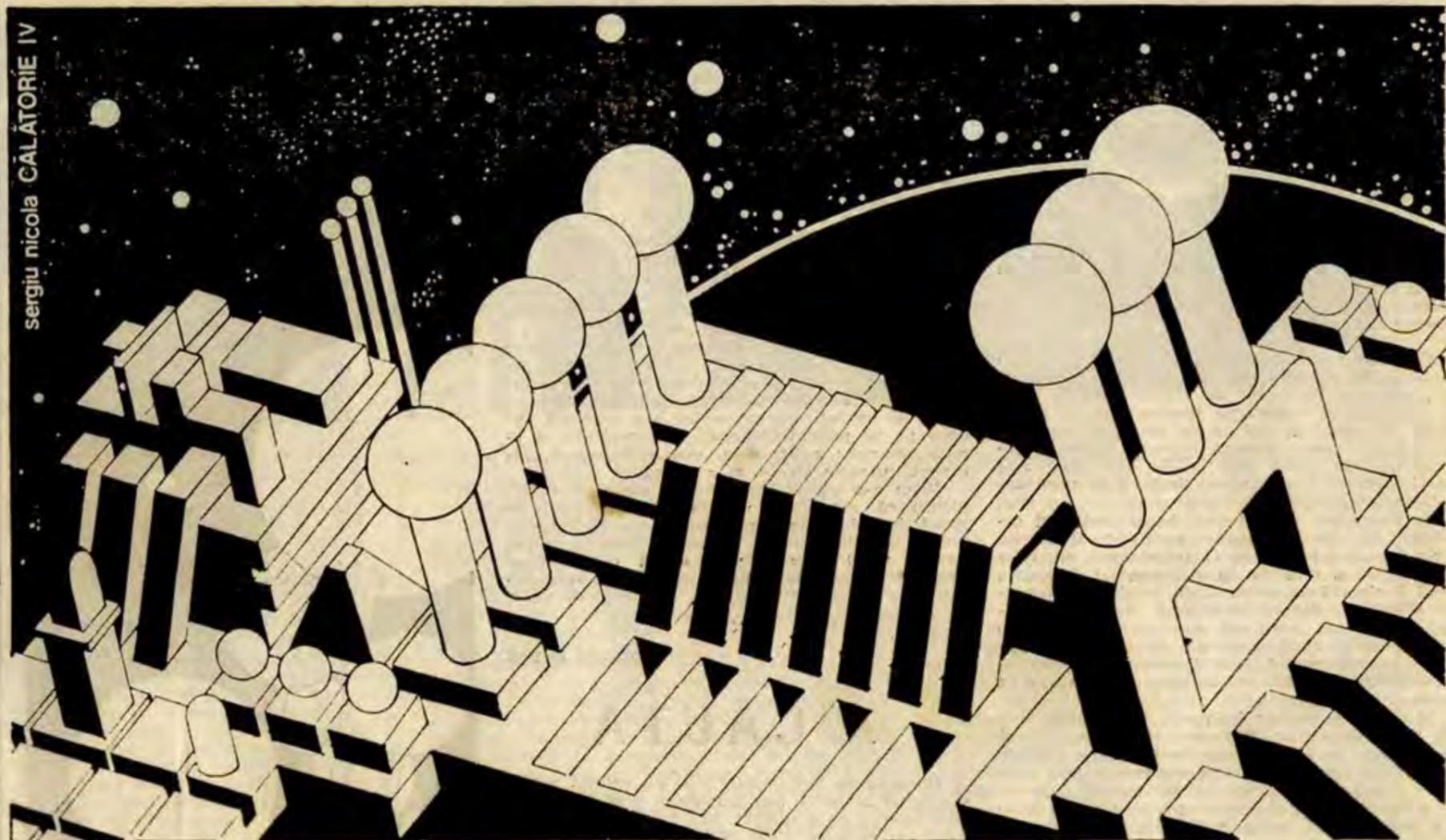
Prelucrările după Stravinski, Debussy sau Mussorgski de Isao Tomita (Firebird, Pictures from an exhibition) nu sînt doar niște reevaluări ale compozițiilor artiștilor în cauză. Furat de magia sunetului, Tomita elaborează o adevărată arhitectură sonoră, căutînd, încercînd, descoperind sonorități noi la care aplică obișnuitele reguli de compoziție, ajungînd astfel la feeria lumii lui Stravinski, la magia lui Mussorgski. Asta poate să facă și o orchestră simfonică.

Dar de pe pozițiile tradiționale și fără acei pași făcuți în emoția descoperirii.

SILVIU GENESCU

sergiu nicola CALATORIE III

Poate nu este exagerat să credem că literatura SF și acea parte a sufletului omenesc căreia ea i se adresează, născând satisfacții altcum de negăsite, să se fi aflat la început într-o stare de totală indistincție, ascunsă în mit și în gândirea mitică așa cum, în antichitate, filosofia îngloba nenumărate alte discipline ale minții, ce s-au desprins mai târziu, câștigându-și autonomia binemeritată, dreptul la o existență de sine stătătoare.

SF-ul se originează, bineînțeles nu ca atare, ca SF, ci foarte mediat, în existența la omul primitiv a unei dorințe de altceva decât ceea ce vedea cu ochii în apropierea sa. Era împins, fără să se poată opune decât la nivelul unui individ sau altul, dar nu și la cel al speciei, spre a depăși pe toate căile a lumii înconjurătoare; și aceasta nu era numai curiozitatea. Există o voință instinctivă de transcendere a realității prin explicație cauzală și finală, prin înțelegere, prin luare în stăpânire, prin transformare.

Ieșirea din mit s-a făcut prin această aspirație fundamentală, definitorie, care a dat naștere unei noi necesități: necesitatea călătoriei, a deplasării în spațiu. Cel orizontal a fost rezervat oamenilor, ființe umile, iar cel vertical zeilor, semizeilor și eroilor — ființe miraculoase. Doar peste multe secole acest din urmă spațiu a revenit în realitate și în cultură, oamenilor obișnuți. Trecerea de la spațiul orizontal la cel vertical s-a realizat de către subiecții umani care au apelat la elemente supranaturale — magice sau creștine. Legenda Mășterului Manole este un asemenea exemplu, catedralele gotice, construite în cea mai mare parte de artiști anonimi, un altul.

Nevoia călătoriei orizontale s-a dezvoltat mereu, s-a rafinat continuu trecând de la actul călătoriei propriu-zis la exercitarea voiajului spiritual și a reflexilor lor literare.

Cătrețerarea lumilor îndepărtate a constituit, multă vreme, o mină nepuizabilă de necunoscut. Omului i se crease nevoia de necunoscut, dar nu de orice fel, ci de un necunoscut accesibil, adică unul ușor de învins; în caz contrar pieșoresul ar fi trecut în tragic, pierzându-și efectul său psihoterapeutic.

Când tinuturile exotice nu au mai avut forța de fascinație necesară, a fost nevoie de altceva, se cerea, prin urmare, cucerită o nouă dimensiune. Rămăsese liberă doar exa timpul, spațiul vertical fiind stăpânit încă de ființele mitologice. Și pentru acest pas, alt de extraordinar — ca pentru toate marile treceri ce se doresc firești și acceptate se cerea un moment de mijlocire. Rolul a fost jucat foarte bine de câteva opere literare: „Despre cea mai bună organizare a statului și despre noua insulă Utopia” de Thomas Morus, „Cetatea soarelui” de Tommaso Campanella și „Atlantida” de Francis Bacon, reunite sub numele de utopii. Viitorul era astfel plasat într-un loc îndepărtat, medierea săvârșindu-se prin spațializarea timpului. (Reversul, adică temporalizarea spațiului, după cîte știu, nu a fost încă încercat.) Sau, mai precis, dacă ne gândim la înțelesul etimologic al termenului generic, utopie, care înseamnă „nicăieri”, ne dăm seama că spațiul și timpul real au fost neantizate, făcând loc unui alt tandem spațiu-timp.

Un fenomen nou și-arut, exterior logicii dezvoltării de pînă atunci a aspirației umane fundamen-

tale, amintită la început, s-a unit cu aceasta într-un mod neașteptat, rezultând ceea ce avea să se numească mai târziu, literatură științifico-fantastică; era vorba despre știință.

Se poate pune următoarea întrebare, exprimînd o nedumerire justificată: de ce tocmai acum, înce-

indată după primirea chitanței, din primul fond disponibil; și cînd simt că se apropie moartea, taie în bucăți registrele și le înghit, deoarece cred că dacă ele nu ar fi astfel digerate, Dumnezeu nu le-ar putea citi și ei nu ar mai avea nici un folos*.)

Ce a cauzat schimbarea de atitudine? Tainele religiei erau negative, inhibante și absolute, pe cînd necunoscutul științei se dovedise pozitiv, incitant și, cea ce este mai important, relativ: devenise astfel un necunoscut de consum; mereu nou și variat, l-a sedus pe om în cele din urmă și i-a redat încrederea în sine.

Deoarece cucerirea timpului și a științei s-a realizat aproape în aceeași perioadă, și pînă în prezent nu au fost epuizate toate posibilitățile lor, această literatură care răspunde unei anumite fațete a sufletului omenesc, se numește încă „de anticipație” și (sau) „științifico-fantastică”.

Se cuvine să facem o precizare. Pornită de foarte departe, ascunsă multă vreme în diferite manifestări culturale (cine știe, poate mai este și acum ascunsă, nefiind dezvoltată în întregime) literaturii SF nu îi va fi dat să se întâlnească în mod fericit cu spiritul și să se desăvîrșească, așa cum se întâmplă în triajul hegelian. Cauza mi se pare a fi următoarea: SF-ul s-a autonomizat și se dezvoltă independent, căutînd să se implinească, adică să transforme în realitate toate posibilitățile sale teoretice. Acum își este suficient sieși. Se simte zburdănicia copilului scăpat în primăvară.

Cu alte cuvinte a apărut o contradicție (semn bun dacă se va dovedi că este dialectică) între forma vremelnică, aproape conjuncturală, aș putea spune — cea legată accidental de știință sau viitor, pînă cînd vor apărea noi forme de necunoscut — și elementul uman fundamental, ancestral, ce se străduiește, cu obstinație, dar fără a forța, să apără la suprafață în deplina sa limpezime. Pentru acest element SF-ul nu este decât o etapă, un moment valoros și, poate, chiar indispensabil al devenirii sale, dar nu un feticș.

SF-ul, în forma sa actuală, nu reușește să exprime în totalitate elementul filogenetic, deci nu este doar formă a acestuia, este mai mult — în independența și autonomia sa — și mai puțin — în posibilitatea și existența contradicției. Dacă nu ar exista contradicția amintită, SF-ul ar fi privit cu ochiul neutru al certitudinii dezantropologizate oferite de istorie, nu ar apărea nici o valoare afectivă. Nestînd lucrurile așa, arborele filogenetic își permite să analizeze SF-ul cu ironică superioritate și caldă simpatie, ca pe un copil ambițios.

SF-ul autonom, așa cum îl cunoaștem astăzi, în încercarea lui de a străbate toate drumurile ce i se deschid se va diversifica din ce în ce mai mult prin apariția unor subgenuri — fapt observabil și în prezent — ce vor căuta să-și etaleze specificul limbajului lor, pînă cînd se va pune îndreptățit întrebarea dacă mai pot fi reunite sub numele acesta arhic de „literatură științifico-fantastică”, fiind parca de tipicării unui profesor extrem de pedant.

Astfel SF-ul va trece în altceva. Și atunci, în locul lui, ce va rămîne? Este foarte simplu: literatura! Sau, cine știe...

Privire ipotetică asupra devenirii literaturii SF

pînd de abia cu secolul al XIX-lea, se constituie, în acest mod, literatura SF? Doar și pînă atunci existase știință, de ce acest aliaj știință-ficțiune nu se realizase mai înainte? Și, de fapt, ce era nou?

S-ar putea spune că de abia din secolele XVIII —XIX a început creșterea puternică a științei și că de abia acum a căpătat puterea de a fascina oamenii obișnuți, numai acum științei i s-a recunoscut statutul social de știință. Răspunsul acesta este adevărat, dar nemulțumeste prin generalitate, prin faptul că nu evidențiază mecanismul intern ce a dus la un asemenea rezultat.

Dezvoltarea extensivă și intensivă a științei a avut, printre alte consecințe, și apariția unui izvor inedit de necunoscut. Explicația constituirii genului SF rezidă în caracterul noului tip de necunoscut. Pînă atunci, puținul necunoscut pus în evidență de către știință nu prezenta încredere, nu avea respectabilitate, se afla pe același plan cu rușinosul și ereziile. Există un singur fel de taine recunoscute și apreciate: Sfintele Taine, accesibile doar prin Credință, adică prin Necunoaștere și Neștiință (Operele pe care le-am putea categorisi în preistoria SF-ului îau în deridare, mai mult sau mai puțin, acest Necunoscut oficial, distribuit obligatoriu și cu înalțare. În „Statele lumii”, de Cyrano de Bergerac, un locutor al satelitelui terestru după ce dezvoltă pămînteanului că moneda acelei țări o constituiau versurile originale, îi explică în continuare: „Există și circumstanțe care fac altfel de afaceri. Cînd pleci de la ei, îți cer, pe măsura cheltuielilor, o chitanță pentru cealaltă lume, și îndată ce le-o dai, scriu într-un registru mare, pe care îl numesc: «scotelele lui Dumnezeu», cam ceea ce urmează” „În afară de aceasta, valoarea altor versuri, livrată în ziua cutare lui cutărică, pe care Dumnezeu trebuie să ramburseze de

Se opri în dreptul vitrinei unei companii aviatice și-și descoperi imaginea printre pliante și macheta unui Boeing cu semnele companiei. În locul parterului finlandez pe care-l purta de obicei, îmbrăcuse un veston militar cumpărat din excedentele armatei. Cu așa ceva mergea la pescuit. Disprețuia duminica, nu voia să se afunde în smogul plătiseli care domina ziua, îmbrăcat în tot ce avea mai bun. De acolo, de lângă vitrină, își privi mașina parcată în apropierea barului. Se plătea parcare cu ora, și-și spuse că abia deșeară va veni să o ia. În buzunarul de sus, mărnișul clinchenea la fiecare pas ca o legătură de chei. Se ducea înspre parc, trecând nepăsător prin duminica ce se stingea. Urmări cu privirea un BMW care trăgea a rulotă. Scotea un huruit uniform și îndepărtat acum. Cotul șoferului era puțin înafară și cămașa viu colorată părea o batistă lăsată peste fereastra trenului care pleca. Unul din acele stupide gesturi de rămas bun. Mașinile care trăgeau rulote, duminica, spre seară, n-adeveau în minte imaginea unei familii cu cel puțin trei copii. Helena îi apărură dincolo de ghiduri, o imagine spontană, la fel de neașteptată ca fotografia unui suspect care și se arată la poliție. Afunse în parc, îl simțea în nări, se afunda în vegetația lui pe cărările cunoscute. Toate duceau spre un lac pe cărările existau boschete crescând anapoda și bănci putrezinde. De fapt, întregul parc fusese lăsat în paragină, obținându-se un simulacru de pădure. Evident, nu asta fusese intenția municipalității, dar vegetația crescând dezorientată, era unul din efectele neglijenței unimitor funcționari de la primărie. Lui Carol, tocmai acest aspect îi plăcea, tocmai acest parc îi plăcea, toate celelalte aveau un nume și o intrare principală, porți mari, date la o parte, pe care erau așezate ananșuri cu privire la ce era voie și ce nu era voie să faci în parc. Pe alei betonate, vedeai chișcuri în care puteai cumpăra de toate. Parcurile păreau niște spectacole la care trebuia să aplauzi cucitgolos. Dar nu asta. Aici nu găseai nimic aranjat, nu se mai păstrase nimic cu excepția unor statui din marmură despre care presupunea că fuseseră abandonate de o galerie de artă. Statuile erau așezate chiar pe malul lacului, mereu albe, privite de puștii oameni care se aventurau până acolo. Carol nu era singurul care bătea cărările parcului, dar todeauna cei care vedeau statuile, poate pentru prima oară, treceau pe lângă ele, privindu-le din mers, cu acea nedumerire vagă cu care dai ocol unui exponat masiv ca stinca Gibraltarului, și care este înconjurat protector de un cordon, neapărat roșu. Pășea ușor aplecat, privind vârful pantofilor, apoi ridică brusc privirea ca să surprindă două păsări jilfăind spasmodic printre arbori. Era multă grabă în mijlocul lor, și așa le făcea să semene cu doi tihari încărcați cu boccele, trecând precipitat strada ziua în amiază mare, Carol zimbă. Cercul era strălucit de erengi împreunate. Ca un gest solidaritate între copaci. Facul se și vedea primind soarele pe care să apună. Din spate, Carol auzi zgomote ritmice dar înainte să apuce să se întoarcă, se pomeni încadrat de doi cai negri cu harnașamente lustruite. Era potrua poliției cărare care-și trimitea oamenii în rond prin parcuri. Pe acești poliști îi cunoștea din vedere, le adresă un salut cu mîna ca și în alte dați, conștient să-și privească strunindu-și cu calm caii, niște animale puternice și arătoase, care ar fi putut sta și alături de un Porsche. Căștile poliștilor luciră puțin când au nerseră într-un loc mai descoperit. Unul spuse ceva în walkie-talkie-ul său de la gît, apoi rîseră amîndoi. Păreau plecați la vîntoară. În depărtare, o pereche le venea încet în întîmpinare. Se sprijini de una din statui, și se căută în buzunar de țigări. Cumpărase un pachet din bar. Descoperi cutia de chibrituri cu emblema barului. Mai avea două bețe, rupse unul, și-l aprinse pe ultimul, apoi băgă cutia în buzunar. Cutiile acestea de local le colecționa. Avea o grămadă acasă, amintind fiecare de un loc unde stătuse o vreme, simțindu-se bine poate. Uneori le privea, rînd pe rînd, ca pe niște pietre mărturisind vremi trecute. Le făcea într-un glob de sticlă, între două volume de Feuchtwanger. Plecă de lângă statuia care înfățișa un bătrîn privind în depărtare, și se aplecă pe malul lacului, uitîndu-se în apele lui. Ajunse acasă frînt, și se culcă dînd pe gît un pahar de gin. Făcuse atît zgomot în bar, încît îi trezise pe Sherry care dormea încovrigat pe pat. Il mîngie, avea o blană moale, era ca un mantou de lux, mototolit de o femeie isterică. Adormi ghîndindu-se la faptul că nu-și văzuse imaginea în apa lacului.

★
Avea doi sau trei prieteni care-l frecventau destul de rar, dar lipsa asta de agitație în casă era contrabalansată de cite-un chef pe care-l organiza Helena și cu verișoară-sa. Acum Helena îi povestea că rară-sa se îmbolnăvisese subit și că toată duminica și-o potrecuse interesîndu-se la spital cum îi merge.

— Se pare că are apendicită, rosti Helena, cu o voce destinsă care suna în receptor ca un anunț de genul „Kennedy Airport”.

— Fiecărui îi vine rîndul, răspunde Carol. Prinse receptorul între ureche și umăr și se apucă să caute bricheta de birou pe care și-o adusesse de jos. Pachetul de țigări foșni, totdeauna asocia foșnetul de tipul asta cu niște cadouri. Cred că nici nu o să am timp să trec pe la spital să o văd, continuă Carol, pe simplul motiv că o să fie în picioare înainte ca eu să apuc să-l aduc flori, bombacane, mă rog, tot tacîmul... Nu îi îngrijorată.

Făcea o pauză.

— Auzi, ce-ar fi să ne vedem astăzi?... E ziua

mea, adăugă el.

— Oh, la mulți ani! Mai ai și alți invitați?

— Nu, numai noi doi... Să nu spui că nu-ți acord toată atenția.

Se vedeau destul de puțin, mai rar decît s-ar fi cuvenit, și odată Helena îi spusese: „În ziua în care n-am să-ți mai răspund la telefon, să știi că m-am măritat.” În receptor se auzi un păcănit. A-va neplăcuta senzație că a fost bransat un magnetofon. Evident era doar o senzație.

— Am rezervat o masă la Alberta, urmă el.

— Deci la ce oră ne întîlnim?

— La... șase.

După ce termină convorbirea, strîni țigara în scrumieră, și începu să îmbrace costumul din lină, un costum bej, la care-i plăcea să poarte o cravată pictată de mină, primită cîndra cadou. Se aranjă privind pe fereastra deschisă clopotnița catedralei. Se vedea grozav de aici, chiar mai bine decît pe ilustratele înfățișînd orașul. Era o construcție solidă, așa cum știuseră pe vremuri și se făcă. De sărbători clopotele băteau grav, închizînd ochii și ascultîndu-le doar își dădea seama ce solidă era.

Coborî făcîndu-și nodul la cravată. Fără să se privească în oglindă. Oglizile nu-l mai reflectau, descoperise asta azi dimineață cînd se dusesse în baie să se radă. Acum trecea pe lângă ele ca pe lângă amintirea unei întîmplări nenoroce de care nici în somn nu trebuia să vorbești. Il mîngie pe Sherry. Căștelul venise lîngă el la intrare și se gudură. Din principiu, Carol nu-l lua niciodată la plimbare. Socotea că un cîine l-ar fi îmbătrînit cu vreo douăzeci de ani, totuși îi plăcea să-l aibă prin casă; exista o firmă care trimitea pe cineva să aibă grijă ca Sherry să-și ia porția lui de alergătură. Trebuia doar să dea un telefon. De pe birou luă o mapă mare cu inițiale aurite. Astăzi dădea un aer de consilier ividit cu cel puțin opt mîi pe lună și o nevastă care se îmbracă la Nina Ricci. Avea exact mura, și-o spusese mai mulți. Acceptase niște schimbări la ultimul capitol din romanul pe care îl terminase

Silviu Genescu

Călătoria cea mare

și editura îi dăduse telefon, aducîndu-i aminte că era ziua în care trebuia să treacă pe acolo. Își privi ceasul. Se ducea spre editură doar din dorința de a fi parolist, totdeauna fusesse la acest punct, îl considera nu un accesoriu necesar personalității, ci respect față de sine însuși. Nu-i mai păsa ce avea să devină romanul, de obicei dădea telefoane la cei care trebuiau să-și facă lansarea pe piață. Ca să scoji un best-seller nu te puteai bizui numai pe talentul tău, era și talentul altora la mijloc. Nu-i mai păsa; evident, nu o să-și scape nimic despre butreaga povești și mai ales, avea de gînd să evite acolo, orice ar fi putut reflecta imaginea unui om. Aștepta ora șase. Își aminti de „Studentul din Praga” de Wagner, o peliculă despre un individ strimtorat, care îi rînduse diavolului imaginea lui din oglindă. Pe atunci era doar un puștin, după film dormise o noapte întreaga cu lumina aprinsă și se dusesse la școală nepieptănat fiindcă nu arusesse curajul să se privească în oglindă. Văzute pe atunci, toate filmele de genul asta împinseseră peste el o lume întunecoasă și rece. Inchise garaful, se așeză la volan trîntind portiera care bufni înfundat și greu. Zgomot de caroserie pe care te puteai bizui. Umbli pe la retrovizor, dar nu pentru că ar fi avut nevoie.

Il făcea plăcere să privească tabloul de bord, indicatorul de ulei avea un ac negru care se mișca pe un fond roșu, te stimula, tot bordul te stimula să conduci, vezi indicatorile mișcîndu-se. Cei care le proiectaseră, știau ei ce știau. Oare și asupra lor avea același efect?

★
Gestica ei fascinașe întotdeauna, cuprîndea mult calm și o anume eleganță. Helena se întoarse puțin spre local. Tocmai ieșiseră.

— Alberta... s-ar potrivi mai bine unui hotel, rosti luîndu-l de braț. Un hotel... nu prea înalt și cu pereții de culoare albă, fără alte ornamente.

— Exact din acestea găsești în California... California e plină de clișee.

— Adică trei să spui că ghîdesc în clișee?

— Dacă ai să continui, ai să ajungi și la asta...

— Să continui cu ce?

— Cu comoditatea... își dresse vocea. În ultima vreme nu trei să mergi mai departe de lucrurile familiare fie, ai ajuns să depinzi de anumite imagini.

— Asta se numește ambianță.

— Zău?

— Da.

— Ambianță poate fi o clădire care-ți place, strada, orașul; clișeele nu este o ambianță.

— Ce-i cu tine azi?

Carol mergea privind marginea trotuarului. Stătea pe marginea dinspre carosabil din motive bine definite. De fapt, voia să-și spună tot. Tot ce i se întîmplase, dar habar n-avea despre felul în care trebuie să-și relatezi cuiva că și-ai pierdut imaginea din oglindă și că nici alte lucruri nu te mai pot reflecta. Nu era ca o invitație la masă pentru care nu-i nevoie să-ți cauți curvințele fiind-

că sînt formule consacrate. Ideea de a vorbi despre asta, era mereu în el, era ca o suspensie continuă de care nu se putea desprinde. Simțea umărul Helenei lipit de al lui.

— Uite, îi zise, ce-ar fi s-o luăm lată duminică?

— Ce-nțelegi tu prin „a o face lată”? — replică prudentă.

— Duminică-i o zi rigidă, hai s-o sfidăm, hai să-i dăm cu țigla, nu și se pare că seamănă cu un domn cărunt cu guler tare, și cu pantofii spîi lustruiți perfect?

— Ai rulat?

— Nu.

— Atunci cumpără-ți una și hai în week-end. Să plecăm dracului de aici.

Builingul Henrikson reflecta întreg apusul, era singura clădire în stare să facă așa ceva și asta părea un contract semnat cu soarele. La un moment dat, roiră să treacă strada dar brusc, de după colț, în fața lor apărură un microbuz de vacanță. Evitînd accidentul, șoferul frînă la un pas de ei. Se pomeniră în dreptul portierei și fiindcă mașina avea geamuri tip oglindă, nu puteai vedea ocupanții ei. Helena își întoarse capul spre Carol. Apoi din nou se uită la geamul portierei. Șoferul deschise ușa, începînd să și coară scuze, dar nu-l mai auzeau.

— Asta-i tot ce încerc să-ți explic de vreo două ore, spuse repede Carol.

Helena își retrase mîna de pe brațul său, privindu-l cu o stuporare crescîndă.

— Nu știu cum s-a întîmplat, rosti Carol. Mașina demarase și ei rămăseseră tot pe mijlocul șoselei.

— Nu mă atinge! — spuse Helena cînd încercă să se apropie de ea. Totuși ei făcu doi trecători să se oprească.

— Știam că are să iasă prost, dar înțeam să mă gîndesc de asta. Nu oricînd, înțelegi?

Înterză să-și atingă obrazul.

— Sînt...

— Dacă mă atinge chem poliția.

Mai rămăseră o clipă față-n față, apoi Carol o văzu alergînd după taxiul care aprise ceva mai încolo la semaful ei.

★
A doua zi primi un plic de la Helena. Il recunoscu imediat scrisul și-l deschise cu mișcări febrile dar, așa cum presupuse pipăind plicul, nu avea să găsească în el mare lucru. Doar un bilet laconic: „Nu știu cine ești și de unde ești, dar nu mai vreau să am de-a face cu tine. Nu încerca să mă mai cauți.” Nici nu se mai semnase. Percepcea o răceală de piatră din cîndurile pe care le avea în față. Ca și cum ar fi mîngîiat o statuie. Aruncă biletul lîngă scrumieră și începu să se plimbe prin cameră. Era într-un halat de casă destul de lung, și-l simțea unduindu-se pe glezne, ca apa dintr-o băltoacă bătușă de Soare. Pierduse toată dimineața umblînd pe străzi alurea, ocîlîse străzile din centru și ajunsese în parcul lui; privise din nou apa lacului. Își dădu jos halatul și se apucă să se îmbrace.

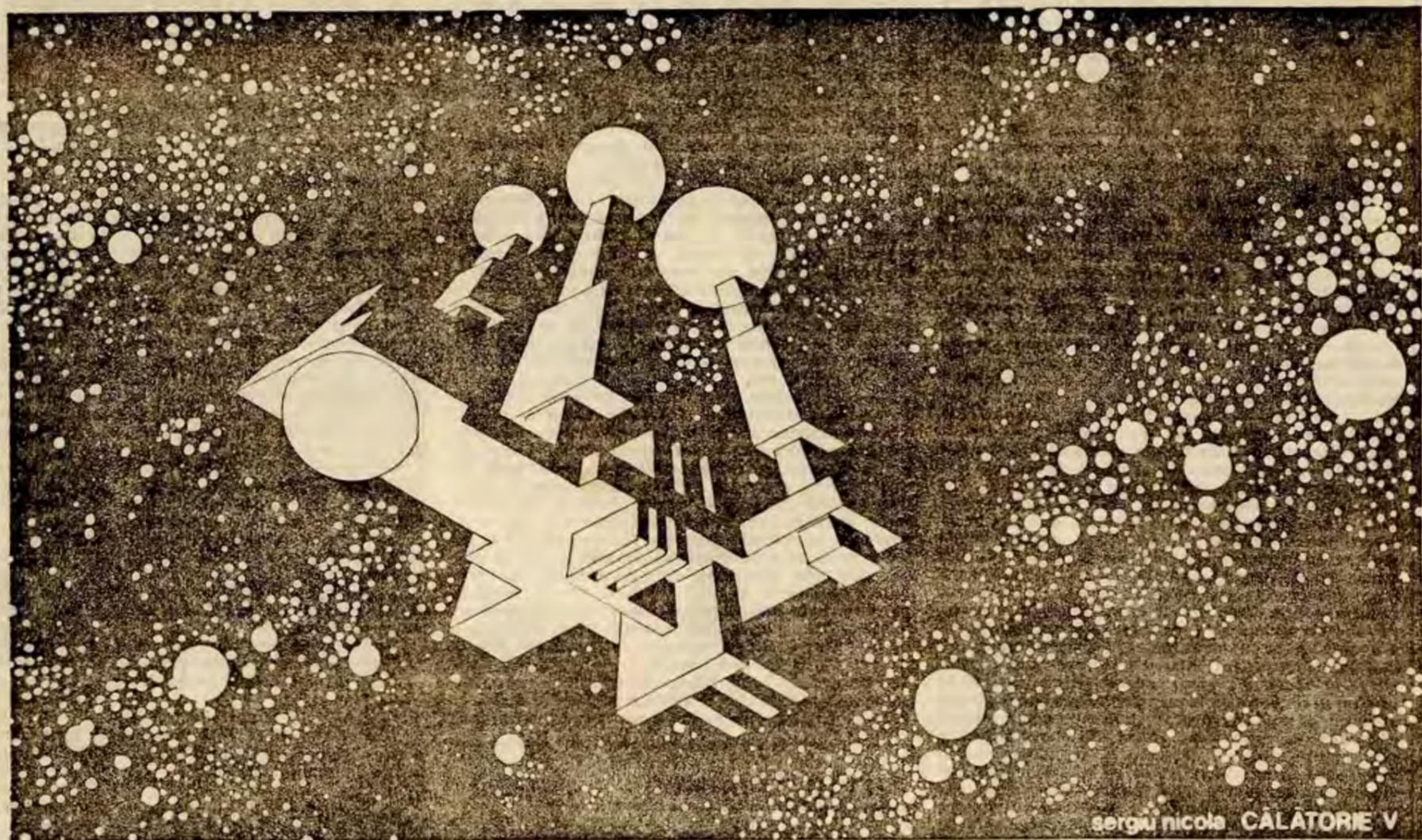
★
Era lîngă statuia, privindu-le. Își făcea mișcările în buzunarele tunicii, privindu-le pe fiecare, rînd pe rînd, în lumina soarelui. Simțea vîntul atingîndu-i fața.

Erau șase statui și lîngă ele apăruse un bloc de marmură pe care nu-l văzuse la primă. O sculptură înfățișă o femeie lînă și trebui să recunoască expresivitatea figurii ei. Te privea cu un fel de reproș, ca și cum în jurul ei ar fi văzut doar oameni păcătînd. Avea o expresie blîndă, de călugăriță îngrijînd răniți într-un spital militar. „Iată una căreia ar fi cam greu să-și faci curte.” Astăzi nu se mai sculpta în felul asta. Carol era convins.

Se simțea cumva atras de statuia, nu faptul că trecuse citeva duminici lîngă ele îl făcea să stea. Era ceva mult mai solid, parcă ar fi oșterit citeva prieteni. Cu nerăbdare și cu sentimentul că avea să le facă o surpriză arătîndu-se în mijlocul lor. Se aplecă apoi spre lac, privind din nou în apele lui. Sculptă, dar nu văzu cercuri concentrice pierzîndu-se în mal. Se întoarse cu spatele spre lac mișcîndu-și încet pumnii în buzunare. „Oare ce naiba se întîmplă? Un om nu poate să se dizolve în halul asta... e absurd.”

Își aminti în treacăt de Gregor Samsa și-și zise că n-avea altceva mai bun de făcut decît să aștepte să vadă ce se mai poate întîmpla. În absurd nu poți să scotocești. Trecu printre statuia fără să le mai pritească. Mergea încet, studiîndu-și fiecare pas, se apropia de leșiroa parcului, de oraș, de oamenii cu care era obligat să-și încrucieze existența, de oamenii în stare să te privească bănuțeri doar fiindcă apari într-o seară neras în metrou și te sprijini de bare privind geamurile murdare. Zgomotul cotidian creștea, distingea mașinile prin vegetația care se întindea ca o perdea sfîșiată. Apoi nu se mai auzi nimic. Se opri locului ascuțit, dar vîntul era singurul lucru ce mai făcea zgomot, un vînt abia auzit, singuratic în amiaza aceea imposibilă. Cînd ieși din parc, aproape că alerga și, în liniștea desăvîrșită, tropăiturile lui se afundau dureros. Ajunse în străzile pustii, cercetîndu-le, călcînd peste umbra clădirilor. Se afla chiar la mijlocul unei intersecții și nici o mașină nu venea să-și scrișnească din frîne pe lîngă ei. Urcă pe trotuar și chiar atunci, dintr-un gang ce ducea la un cinematograf, ieșiră cinci persoane, privindu-l atent și-apoi se pomeni că toți îi zimbesc. Se apropie intrigat și, pîșînd spre ei, recunoscu în femeia

(Continuare în pag. a 12-a)

Sergiu Nicola CALĂTORIE V

De ce mă privești atât de ciudat? Nu-ți mai amintești de mine? Nu-ți mai amintești de EA? Da, EA, aceasta e numele meu. Tu m-ai botezat așa. Ai luat inițialele numelui tău. Într-o zi vrut să-mi spui Edgar. De la Edgar, numele tău. Dar ai renunțat. Ți-a plăcut un nume mai simplu. Dar de ce mă pierd în astfel de amănunte? Văd că mă privești insistent și gândurile tale caută să afle de unde mă cunoști. Nu eu sînt de vină că nu știi. Singurul vinovat ești tu. Tu m-ai oăscut. Da, născuț este cuvîntul pe care l-ai pronunțat atunci cînd ai crezut că povestea e gata. Dar te-ai înșelat. De atunci a început povestea mea.

Nu, Edgar, deocamdată n-am să-ți spun cine sînt. Dar ți-am mai lăsat atîtea gânduri ca, după ce-ți voi reaminti câteva lucruri, să-ți poți da singur seama de identitatea mea.

Vezi, ți-am mai moștenit ceva: răutatea.

Cînd m-am născut, te-ai simțit epuizat. Nu mai erai în stare de nimic. Nici măcar să mă vezi. M-am simțit atunci ca un copil: neputincioasă și neînsemnată. Îmi trebuia puterea și gândurile tale ca să pot deveni cineva. Și iată, azi am devenit cineva. Ți-am luat totul. Chiar și locul. Am ajuns mai puternică decît ai fi crezut tu vreodată. Și acesta este doar începutul.

Poate mă vei crede naivă, Edgar, dar, citindu-ți frământarea din suflet, începe să-mi fie teamă. Teamă de omul care mi-er putea distruge viața. Iar acest om ești tu însuși, tu, care mi-ai putea fi aliat. Știu că te trec florii ascultîndu-mă, dar ți-am moștenit și slăbițunea nămită sinceritate.

Edgar, ai putea ca, alături de mine, să stăpînești Universul. Numai dacă mă ascuți. Nu înțelegi ce vreau să spun? A, vrei să cunoști povestea? Da, eu o știu așa de bine că simt deja plictiseala dîndu-mi înfocare. Bine, bine, nu să ți-o povestesc. Da, ai răbdare.

Atunci cînd ți-a venit ideea, ai fost nespuse de bucuros. Soția ta, care, în cazul nostru, mi-ar fi mamiă, deși tu ești cel care mi-a dat viață, ți-a văzut bucuria. Dar, mult lucru pentru o femeie, nu te-a întrebă nimic. La început au fost calculele, apoi, planșele, schemele electrice. În același timp te gîndeai intens la lovitura pe care o pregăteai și înima și se umpluse de bucurie, de tot mai multă bucurie. Știai că invenția ta, dacă va deveni realitate, va fi învingătoare secolului. Laboratoarele tale deveniseră tabu pentru toți. De fapt, toată lumea credea că ai înnebunit. Doar tu erai sigur pe tine, iar forța și pofta de lucru ți se dădea bucuria că finalul te va răsplăti din plin.

Dar, cînd totul a fost gata, cînd eu devenisem o realitate ai pornit instalarea ca să-ți faci o primă verificare. N-ai spart atunci nici o sticlă de șampanie, nu te-ai bucurat de nici un elogiu. Nu știa nimeni ce ai făcut.

Vezi, Edgar, chiar tu, inventatorul, cel care mă știa pe dinafară ai făcut o mare greșală. Ai uitat că nu ai vrea să intri sub influența cîmpului meu electromagnetic. Ai simțit atunci o ușoară amețală. Ai vrut să bînd ai calmant, ți-ai spus, în sfîrșit, că efortul e de vină. Apoi, deși nu simțea nevoia, te-ai dus acasă. Îți venise așa, dintr-odată. N-ai găsit pe nimeni. Scumpa ta soție nu era acolo. Plecase în concediu. Atunci ți-ai amintit că banda pentru

înregistrările televideofonice din laboratorul central se umpluse. Nicolodala n-ai avut chef să răspundă la apeluri.

Apoi a urmat acea sete de singurătate, mai corect zis acea nevoie de a-ți spăla creierul după lunile de efort. Și ca nu cumva să te apuce o altă idee, te-ai pregătit imediat de drum.

Sărmane Edgar, deveniseși dintr-odată un al doilea Dedal. Voiai să ieși din labirintul pe care lu cu mîna ta, cu mîntea ta și din ordinul tău l-ai construit. Stai pe loc, Edgar! Nu veni prea aproape de mine!... Bine, da, așa se bîne. Deci, să continuăm

Dușan Baiszki

ARIPI DE CEARĂ

Am spus că te-ai pregătit de drum. Știai că doar undeva sus, pe un vîrf de munte îți poți reveni. În tren ai citit cu deosebit interes o revistă de politică externă. Ai zîmbit cînd ai parcurs comentariul despre Conferința mondială pentru cooperare și securitate pe Pămînt. Știai tu de ce zîmbești. Ți-era gîndul la mine. Trenul te-a lăsat pe peronul stației terminus. Undeva, prin munții din nord. Dar, pînă la destinație, mai aveai destul de mers. Da, să reluăm. Ai luat autobuzul. De fapt, ai nimerit o zi proastă. Ai aflat de ce era aștia aglomerație. Lumea se întorcea dintr-un pelerinaj și, fiindcă civilizația a înălțat mersul pe jos, se prefera mersul pe roți. Nu știa nimeni cine ești. Nici nu te luau în seamă. Aveau atunci destule subiecte de discuție. De exemplu, despre barba mitropolitului, sau despre suvenirurile leftine de la bilci.

În primul sat te-ai împrietenit cu un cioban care coborise după sare și țigări. Te-a dus sus la stînă. Atunci ai văzut pentru prima dată o strungă de oi.

Noaptea ai dormit pe o saltea veche de paie, în gura colibeii înjghebate la repezeală. Cîinele acela negru, care te-a dezamăgit, fiindcă nu era unul ciobănesc, te privea insistent cu un ochi alb și cu unul căprui. Te-a păzit toată noaptea.

A doua zi te-ai sculat nu prea vesel. M-ai visat și se pare că te-am chinat destul în somn. Ți-ai luat rămas bun de la ciobanul acela simplu și inofensiv, căruia nici prin gînd nu-ți trecea cine a dormit o noapte în coliba lui și a pornit-o spre muntele cel mare. Din fericiire, ai dat peste niște localnici care, înarmați cu găleți și piepteni speciali, mergeau

să culegă așine. Ei știau drumul chiar și pe ceață. Ai început ureșul. După o oră de gîfială, picioarele tale au început să slăbească ritmul. Iarba era udă și apa ți-a pătruns în bocancii. Ureșul devenea mizerabil. Ai început să regreti piccarea de acasă. A pornit o ploaie rece, care te-o udă pînă la piele. Cu chiu cu vai ai reușit să ajungi în vîrf. Te-au lăsat acolo. Te-ai hotărît să rămii, fiindcă ceața dădea semne de fugă. Dîrdîind de frig, te-ai retras în adăpostul săpat de geologi aproape de vîrf. Ai găsit niște cetină adusă din vale de vreun om bun ca tine și ai aprins-o. Te-ai ales mai mult cu fum, dar ai reușit să te încălzești nițel. Vîntul mătura ultimele zdrențe de nori. Vedea dealurile ca pe niște talazuri de mare incrementate, iar prin vîi, de-a lungul rîulețelor, ca niște mărgele alb-cenușii, casele în care trăiau oameni. Oamenii care nu știau că de pe cel mai înalt vîrf de munte din zonă îi privea un semen de-al lor, inventator al unei mașini geniale. Te uitai în jur și simțea cum, încet-încet, ca un acumulator, sufletul ți se umplea de putere.

Atunci ți-ai dat seama că eu ți-am stors toată viața. Atunci ai gîndit că nu putem coexistea în aceeași lume, că unul dintre noi trebuie să renunțe în favoarea celuilalt. Atunci ți-ai dat seama că eu devenisem o entitate primejdioasă, devenisem creația care, pentru a-și atinge finalitatea, cerea o jertfă umană. Atunci ți-ai dat seama că nu ai șanse de izbîndă, că, la fel ca Dedal, ți-ai pus aripi de ceară.

Nu, nu te apropia de mine, Edgar! Știi că poți muri instantaneu. Așa e bine. Acum ascultă-mă mai departe. Tu singur mi-ai cerut să-ți povestesc ce anume s-a întimplat cu tine.

Ai început să iubești și muntele, și oamenii. Dar asta însemna să-ți negli creația. Te-ai hotărît. Incepuse să-ți placă prea mult viața pentru a renunța în favoarea mea. Ai pornit în jos ca un nebun. Nu-ți mai păsa de jnepeni care te zgîriau, nici de iarba aceea lungă care te făcea mereu să cazii. N-ai mai dorit nimic. Ți-era gîndul doar la mine. Din nou autobuzul acela mirosind a țară și sudoare, apoi trenul și iată-te. Edgar, acum ești cu mine, lângă mine.

Stai, stai pe loc! Din nou era să intri în cîmpul meu electromagnetic. N-am nevoie de noile tale gînduri. Și, în afară de asta, nu mă mai poți oprii. Am să-ți duc eu ideea pînă la capăt.

Vrei să-ți des-rin lumea stăpînită de mine? Sau omul care nu mai este om, fiindcă nu mai poate avea nici un secret? Nu vrei? Păcat!

Edgar, ce faci? Stai pe loc! Îți poruncesc!... A, ai reușit să-mi contorbi funcționarea. Acum sînt nevoiță să-ți înregistrez și ultimele gînduri... Dar ascultă, pentru ultima dată îți propun să fim aliați. Este singura tă șansă de a continua să exiști... Nu vrei?!

Dar asta ce mai e? Îmi parvin ultimele tale gînduri. Mă îngrozesc. Edgar. Simt că ceva nu este în regulă. Gînduri penetrante. Dar să-mi termin... Nu, nu mă pot. Nu mai am ce să termin. Mai înainte îți lăcea probleme de conștiință. Te-ai infuriat pe tine însuși.

Ești obligată să-ți amplifice gîndurile. Le auzi?... Nu, Edgar, n-ai să faci bine ca asta. Nu mă distruge, Edgar! Dar ce se întimplă? Eu sînt tu și tu ești... Da, butonul acela trebuie apăsat și gata cu mașina asta infernală. Eu, omul, eu mașina...

PREZENTAREA GRAFICĂ
NICOLA SERGIU (pag. 2148-2156) / COVERSUL
GHEORGHE CHRITA (pag. 833-835)

SERGIU NICOLA

Talant viguros, cultivat prin studii libere de grafică și pictură, manifestat cu precocitate încă din octombrie 1970, când a obținut un premiu special la concursul revistelor „Cutezătorii” și „Pit” pentru Science-fiction. Sergiu Nicola este unul dintre tinerii cu cele mai statornice preocupări pe tărîmul artei de anticipație. O asemenea asiduă activitate creatoare, răspîdită în diverse publicații ca „Racheta cutezătorilor”, „Știință și tehnică”, „Orizont”, „Drapelul roșu”, „Orientări”. Colecția de povestiri S.F. și mai cu seamă „Paradox” și „Forum studentesc” nu a rămas fără dovezi de apreciere, atât din partea publicului, cît și-a unor jurii de specialitate, pe plan intern (Timișoara, București, Oradea la cînsăturii naționale ale cenaclurilor de anticipație) sau extern (Varșovia — participare la primul seminar al cenaclurilor de anticipație din țările socialiste și Stresa-Italia la „Eurocon”), care l-au răsplătit cu distincții, premii și diplome de onoare. Pe lângă numeroase participări, două expoziții personale, organizate la Casa de cultură a studenților din Timișoara, au constituit prilejuri de a oferi selecții unitare și reprezentative pentru domeniul cultivat. Adăugînd în acestea lucrări de grafică satirică și caricatură prezentate în expozițiile cenaclului „Ridendo”, precum și o seamă de afișe pe teme literare, artistice sau sportive avem o imagine de ansamblu asupra unui tînăr artist înzestrat și laborios.

În domeniul ilustrației de texte S.F., inserate în cărți sau reviste, grafica lui Sergiu Nicola, prin excelență figurativă, după cum e și firesc, se distîngă prin aderența la atmosferă și la motiv literar, prin opțiunea sigură a momentelor de vîrf din acțiune, prin precizia și expresivitatea liniei.

Lucrările de pictură S.F., realizate în deplină libertate față de argumente literare, se înscriu în aria stilistică a unei arte fantastice, nu lipsite de o anumită rigoare constructivistă sau de tendința de abstractizare. Un cosmos, o navă cosmică, un grup de forme geometrice care pot funcționa (posibile elidări din orasele vremurilor ce vin, agregate și uzine situate în spații imaginare, un colț dintr-o natură protectată ea însăși în viitor dau impresia reconfortantă și senină a visului crescut din realitate.

Originalitatea soluțiilor compoziționale, unghiurile insolite de perspectivă, o cromatică intensă, lipsită de tentațiile pitorescului, cu o strălucire care vine de la sursele luminii artificiale, întregesc mînușchiul de calitate specific unui adevărat pictor de anticipație.

DELIU PETROIU

Portret:

JOHN BRUNNER

Cu totul necunoscut la noi, scriitorul englez John Brunner este o adevărată vedetă de, nu numai în science-fiction-ul mondial, ci în lumea literară pusă tot mai mult să accepte în ultima vreme că anticipația poate da creatori de prim rang.

Născut în 1934, cu studii pe care le intrerupe la vîrsta de 17 ani, cînd își informează profesora că „trebuie să părăsesc școala, deoarece situația încep să aibă influență negativă asupra educației lui” — cum el însuși o declară —, John pornește la cucerirea meterezelor literare putînd drept carte de căpătîi „Războiul lumilor” de H. G. Wells. În martie 1953 celebra revistă „Astounding” îi publică prima povestire; după acest start, John pornește în viteză uniform accelerată, semnînd de curînd opera S.F. (romane plus povestiri) cu numărul 91 „Timp fără șir” „Timescoop”, „Colțurile orașului”, „Nisipuri mîscătoare”, „Piatra care n-a mai căzut nicodată”, „splendidă „Telepathist”, „Constelații străine”, „Imperiul interstelar”, „Bedlam Planet”, „Cum să prinzi o stea căzătoare” sînt doar cîteva din romanele care, an de an, l-au făcut tot mai cunoscut amatorilor de S.F. pentru că, înainte de orice, Brunner este un stilist. Dar nu numai atât. Pentru anticipație — o știu cu toții — doar curgerea frumoasă a cuvintelor nu-i de ajuns. O știe bine și John, tîgnîrile imaginației sale sînt fără pereche, originalitatea ideilor, unghiurile neașteptate sub care le prezintă, personajele originale implicate în intrigi care țin cititorul cu sufletul la gură — îl înscriu pe scriitorul englez alături de marii creatori ai genului.

Incununarea îi sosește în 1968 cînd „Stand on Zanzibar” („Toți în picioare pe Zanzibar”) îi aduce răsplata supremă, premiul Hugo, summum al activității oricărui scriitor al anticipației. „Amestecați ceva din Ulysses și un strop din Brave New World într-un palpitant scenariu de televiziune, apoi încercați să rescrieți totul ca roman. Ați putea astfel — dacă aveți intensitatea, imaginația și creativitatea fără limite a lui John Brunner — să ajungeți la ceva asemănător cu Stand on Zanzibar”, consemnează rubrica literară a respectivelor ziar „Sunday Times”, explicînd uluirea cu care publicul a întâmpinat această incredibilă

carte, la care John inventează totul, chiar și un posibil limbaj pe care îl vor utiliza oamenii de pe periculoasa planetă Terra a secolului al XXI-lea. Puține cărți, mărturisesc, m-au înspăimîntat atât de tare și mi-au rămas atât de vii în memorie — poate doar „Cîntec” lui Camus să egaleze această fantastică frescă a turbulentului secol viitor!

Contrar așteptărilor, după Hugo-ul primit, John nu a stîns mîtoarele, nici nu a încetînit netîritatea, ci își vede, în același ritm — anul și cartea —, de treabă. Mai mult, începînd cu 1971, data primului Eurocon, el își găsește timp pentru mai toate manifestările s.f. europene și mondiale de amploare, reușînd, la fiecare întîlnire, să se numere printre principalii animatori. Ultimele întîlnire cu el, cea de la Steca (mai 1980) a fost și foarte profitabilă pentru noi, deoarece, după ce inițial acceptase publicarea la Editura Univers a unei colecții de povestiri (tradusă și îngrijită de scriitorul Vladimir Colîn; va apare, de altfel, în acest an), John Brunner s-a arătat de acord și cu publicarea „Telepatului” pentru care — arz amatorilor! — editura craioveană „Serisul românesc” a și făcut diligențele necesare.

După apariția „Telepatului”, în mod sigur, John Brunner va face o vizită în România. Și, poate, această vizită va coincide cu Constituirea de anticipație din 1982 cîreia, fără îndoială, prezența lui John Brunner îi va da și mai multă strălucire.

ALEXANDRU MIRONOV

Riscurile abordării superficiale

„Mașina timpului”, film premiat la Festivalul filmului fantastic de la Avoriaz în 1980, este un film multirețetat, accesibil din multe unghiuri de vedere, caracteristic unor diferite nivele de pregătire.

La prima și cea mai superficială abordare, poate fi considerat o peliculă poliștă, ușor tautezistă, dar eficient tensionată, în care ironismul de bună factură, subtil și penetrant în același timp, alternează armonios cu misterul și încordarea bine dozate în momentele succesive ale epicii.

Apoi, recurgînd la teme consacrate ale s.f.-ului, preluate din opera lui H. G. Wells (călătoria în timp, contactul între poli tempo-spațiali îndepărtate, posibilitatea intervenției subiective în obiectivitatea existenței anticipate, determinismul riguros...), pe care le „însălează” sub imperiul științei, filmul se constituie într-o piedică viguroasă pentru abordarea conștient-responsabilă a viitorului.

În fine, la o foarte atentă analiză, filmul se relevă drept o tristă încriminare, asor filozofantă, a social-politicului contemporan, demascat prin prisma lui H. G. Wells, beneficiarul unei inegalabile capacități de a „simți” pulsul TIMPULUI.

Replia de debut a interpretului principal („Aparțin viitorului”), incitant speculativă, are rolul unei grile de descifrare a mesajului implicit al filmului.

Prin replicile tampon ce inițiază (Trăim într-un „emînt cosmic”... Dintotdeauna „vinăm” sau sîntem „vinați”) și finalizează („Toate epocile sînt în fel...” „”) nivelul textual al filmului, se vădește intenția unei construcții sferice, sugerîndu-se ciclitatea timpului istoric aspectul său de labirînt spiralat. În acest context, omul apare frustrat de propriile limite în tendința lărgirii sferei sale de cuprindere („Vei ști totul cînd vei ști cum gîndesc...”; „Cît timp nu sîntem stăpîni pe noi, nu putem stăpîni timpul”).

Conflictul atemporal dintre forțele malefice și cele benefice, ce se vrea coloana vertebrală a filmului, substratul său etic rămîne la nivelul avertismentului dogmatic („Cine dă cu pumnul nu mai are idei”), eșuînd în grațuitatea optimismului demagogic, prin scoaterea „în afara timpului” a elementului patologic. În acest sens se păcătuiește priotr-o analiză sterilă, de suprafață, a violentei contemporane, abordată dintr-o perspectivă falsă, ce nu relevă amploarea cauzală a fenomenului, cu implicațiile sale.

Ca un ultim reproș adus speculativului facil, să amintim că maneta mîșinii timpului trebuia orientată spre vest pentru un drum în trecut și spre est pentru un drum în viitor.

Remarcabil este faptul că, în realizarea unui film s.f., regizorul a știut să evite supralicitarea grațuită a bagajului de efecte speciale. De asemenea, foarte inspirată este și alegerea interpretilor: Malcolm McDowell, cu aerul său ușor năueț (H. G. Wells), Mary Steenburgen, cu un timbru fascinant, ușor ireală (Amy Robbins), David Warner, sugestiv și nuanțat implicat în patologicul rolului (dr. Stevenson).

MARIUS MORARIU

* Mașina timpului, producție a studiourilor americane, 1979, regia și scenariul Nicholas Meyer, după o povestire de Karl Alexander.

GH Chiriță - grupa „RET”

Jurnal

20 IANUARIE 2080

sint oare psihopat prin faptul că descopăr
atât de multe lucruri deprimante în jurul meu
pe mine nu mă caută nimeni
nimeni nu bate la ușa cabinei mele
vapori ar trebui să fiu atât de deprimat
exagerezi bătrâne gîndește-te și la lucrurile bune care

și mai ales la cele ce vor fi
căci vor fi în mod sigur
mai departe nu mergem cu analiza stărilor
viitorul e totuși un cîmp optimist
nu mă-njura de mamă nu mă-njura de vită
a te plitisi e ceva adolescentin
oamenii mari nu se plitiseseră el discută rid și
uneori își amintesc
la un pahar de paharele băute acolo
și de

adolescenți
Gagarin e Isus al nostru
Armstrong e Isus al nostru
viața asta e mai bună decât în închisorile noi
chiar trist și relativ
timpul te trece Dragoș Mănduș și fi-lasă amprentele
envelopelor lui

pe piept pe frunte și-n cămășă
asta nu-i nimic să vezi ce va urma
zid de cel mare și rău
rid de cel mic de orice și totuși nici o părere asupra
timp

sau nu obișnuiesc să și-o spună
dar tu ai Dragoș Mănduș
am multe nici una absolută e o întrebare grea
iubito
un himen în minus nu strică ordinea Universului
în ghetele nu știind unde să ajungi
iar cînd te maturizezi ști doar cum să ajungi acolo
VIAȚA MERITĂ TRĂITĂ ar trebui scris
pe toate zidurile gardurile în vacuri
pe hublourile navelor astrale
pe coapsele mesenatoarelor
pe etichetele sticlelor
pe noti pe fețele ascunse ale planetelor
pe tălpile bocancilor soldațești
pe epavele plutind printre meteoriți
pe buzele și ochii femeilor
în toate programele computerelor

13 FEBRUARIE 2080

pe peretii blindați ai stației
crec buruieră
voi vă uitați înăuntru
prin hublourile întepenite
calmi și penibili
pe nasurile înclinate în sus
pe ușa aveți rugină
la 22:40 și încă înăuntru
dacă mi dați voie

forată", să fie totuși împotriva
domniei sale, în scopuri oricît de
nobile. Pentru a întrerupe această le-
gătură distrugătoare pentru copil ea
credea o diversivă împotriva inte-
ligenței oamănii care se adăpostea
în subteranele planetei, un fel de
masă condusă, structură scindă-
dărilor sau polidiviziunilor. În
zori de secolundă pustie. Legătura
trebuie întreruptă, expediția se
trage în afara planetei, iar ștela
vestitorul rela legătura pe un
proiectile cu ajutorul pe baza
sunet reciproc și a expediției
c. u. u.

O întâmplare pe a doua zi
românului lui V. Mirsoi și lui V. Smerci
(și încă și moarte). O expediție
se poate o planetă îndepărtată, depă-
șită de stări automate și
născătoare colonizării. Nu există nici o
taie de oasivitate, dar impe-
bile
verzi care se roșogătesc pe marile
cimpuri întinse, cu țare împănate,
expediția plantează sonde automate
pentru înregistrări meteo, cînd unul
din oameni, tânărul Ahmed e smuls
de pe scara discului orbitor de un
uragan ivit ca din senin. Căutări
disperate, în sfîrșit se găsesc urmele
lui lîngă riu. Alții și alți mistere. Se
află că a mai dispărut o masă de ozei
de ani înainte în condiții de
misterioase, pe o planetă fără oa-
meni. Ahmed se trezește gol pe mar-
gina unei mlaștini în care observă
un ritual ciudat: niște hominoizi
mină cu ajutorul unor bețe globuri
mari, verzi. Fuge spre interior și gă-
sire de robinsonul ciudat și
După multe peripeții se ajunge la glo-
burile verzi trăiesc în simbioză
oamenilor care îi omorîșe, dar și
mîncîncă. Sferile verzi în
și nasc tineri hominoizi. Părintenii
omorîșă numai bătrînii, dar vindecă
trebuie să se retragă — nu înainte
de a crea niște lacuri artificiale pe
planeta în curs de uscare.

Ambela romane povestile au
au aceeași morală: cosmosul trebuie
lăsat așa cum este, civilizația tehnolo-
gică umană nu trebuie să fie so-
cotită ca un drum unic de dezvoltă-
re a inteligenței. Războaiele și con-
quistele spațiale nu sînt necesare. O
civilizație interiorizată sau biologică
trebuie să fie la fel de stimată ca o
noastră. Dacă omul are ceva de cău-
tat în cosmos, aceștia trebuie să fie
înțelegerea, toleranța, pluralismul
axiologic — cerințe perfect adevăra-
te și pentru relațiile interumane.
Din acest unghi de vedere SF-ul so-
vietic demonstrează o maturizare fi-
losofică evidentă. O replică a astro-
nautului Jilin, din romanul *Navice în
Cosmos* al fraților Strugațki, e edi-
cătoare și plină de sensuri. „Ce-i
mai important trebuie căutat aici, de
Pămînt. M-am hotărît. Aici voi ră-
mîne. Lucrul cel mai important tre-
buie căutat pe Pămînt!”

MANDIUS GEORGY

Vectorii fanteziei

Pentru a trece în revistă unele orien-
tări din S.F.-ul sovietic, trebuie
să facem un mic tur de observație.
Conform unui studiu al scriitorului
G. Gurevici (*Carta sferei fantaziei*),
SF-ul scris în URSS este, după o pe-
riodă de pașă trece în prima și
epoca de înflorire în perioada 1920-
1930. Autorii sînt savanți renumiți:
Tolkovski, V. Obrușev, scriitori re-
numiți (A. Volșoi, V. Malakovi, I.
Ehrenburg), în sfîrșit, autori care se
dedică în totalitate genului ăstă, ca
A. Belesov, ale căror opere sînt bi-
recunoscute cititorului român. După
o perioadă de stagnare de cîțiva ani,
între 1934-1941 apare a doua genera-
ție de dinastie de război artistic
mult mai bogată și mai îndepărtată
de exemplul literar — J. Verne sau
H. Wells — capii de școală fiind
A. Aduric (*Taina celor două oceane*)
și I. Dobruș (*Generatorul de vi-
tă*). Etapa de după cel de-al doilea
război mondial e deschisă de povești
ciudate despre geologi și mari-
nari (Erenov, Ohoșnikov), urmată
de etapa „fantasticului cotidian” cu
exponentul principal V. Nemțov. O-
dată cu lansarea primului Sputnik
(1957) începe etapa de expansiune a
fantasticului îndepărtat, la fel de bi-
recunoscut cititorului iubitor de ge-
nului, operele aparțin ale lui Krinov
(*Nebulosa din Andromeda*), A. Dne-

prov, V. Juravilov și G. Albin, pre-
cum și ale fraților Strugațki. Această
etapa e marcată de „căderii în
sea” de scriitori umani, care în par-
tențială amintesc de începutul
unei noi generații — orientarea scri-
torică, orientarea spre o literatură
fantezilor și intereselor asupra so-
cietății expansiunii cosmice, a expan-
sionii tehnologice. Aceste probleme
aparțin la finele anilor 1950, cînd
a fost scrisă cartea lui Gurevici, ca
o contribuție la programe lansate, nu
deveni, între timp problemele ma-
jore ale nouei SF sovietic, SF-ul de-
ceniului 1, de care se vom ocupa în
continuare.

Spațiul restrîns al acestui studiu
ne permite abona să doar a unui
scurt tur al literaturii SF, motivul con-
tactului cu o altă civilizație, oglindit
în creșterea lucrării fundamentale.

Copilul talisman (*Naștă talisman*) a
fost scris de frații Strugațki în 1953.
Eroii romanului, o expediție de pă-
năntă, cută o planetă locuită, dar
negăpată. Expediția de recunoaștere
și identificare e pe punctul de a da
cîștigul de „cîștig liber”, cînd încep
să intervină stări ciudate. Aud
foșnele țării să observe ceva, roboții
care sînt înțelegători un cosmodrom se
retrag în racheta fără să primească
vreun ordin. Se desoperă și o veche
rachetă pămînteană abandonată, cu ca-
davrele a doi exploratori: un bărbat
și o femeie. Nava e strîlucă, totuși,
spre ciuda tuturor părca, ceva stră-
in umbra prin racheta. Rîndind cu
camere automate și instalații specia-
le, descoperă un bărbat umanoid stră-
niu. Xenopsihologii Krinov și Ma-
lura cu copilul. U înțeleg că este nou

de pe Pămînt, îl învață să vorbească,
îl explică gîndirea umană. Încearcă
să pătrundă taina existenței lui. Co-
pilul înzestrat cu o memorie fanta-
stică se dovedește a fi un copil pă-
mîntean, urmaș supraviețuitor al ac-
cidentului straniu. Experiența trăită
la vîrsta de un an, el o reproduce o-
riginal cu frînturi de frază spuse pe
vocea tatălui și a mamei „Hal, pin-
zele sus!”, „Spărgătorul de nucii!”
„Floarea noastră” etc. împreună cu
zgomote ciudate de fringeri metalice,
horcîitul muribund, plînsul de copil
de un an. Savanții, încetul cu încet-
ul, își dau seama că acest copil e
doar în mică parte uman, el a fost
transformat și adaptat morfologic vie-
ții de pe această planetă pustie. Nu
mîncîncă, nu simte frigul, are o ca-
pacitate umană a vitezei de rațio-
nare și reacție. Cînd vine la navă e
păzit de ciudate broderante de se-
cer, în sfîrșit, se află că nu poate
depăși o anumită zonă de viață. Ko-
mov își dă seama din rezistența lui
de a răspunde la anumite întrebări
referitoare la „părinții lui adoptivi”
că are de a face cu o civilizație în-
chisă, care nu vrea să intre în legă-
tură cu pămîntul. De aceea încear-
că să facă din copil un fel de cal troi-
ian, un instrument, folosindu-se de
curiozitatea sa spre a bolnăvicioasă
față de noi. După necunoscutii cer-
părăsirea planetei medice. Krinov
forțează nota, dorind să neapăreze și
subconștientul copilului dominat de
„străini”.

Singurul salvator al lui Krinov e
Malka. Ea se împotrivesc plasei te-
sute cu dibăci de Krinov și refuză
ca o ființă umană, oricît de „trans-

CAPUL DE SOMN

Au început ploile.
 În sudul Pacificului fusese experimentată o nouă variantă a armei termice: aproape 4% din volumul oceanului se vaporizase instantaneu în momentul exploziei. Norul, purtat spre N-V, putea să înfilmească la începutul iernii o masă de aer polar și să se condenseze. Ceea ce nu se putea aprecia era gradul de nocivitate a vaporilor care urmau să ne potopească, motiv pentru care populația n-a aflat decât că norii aceia groși sint alcătuiți din apă curată, dar nepotabilă din cauza salinității mari.

☆ ☆ ☆
 În țarna aceea a nins mult mai mult decât și-au închipuit meteorologii. Zăpada albă, aparent inofensivă a acoperit împrejurimile orașului blăcând șoselele și căile ferate. Orașul a rămas izolat. A fost distrusă rețeaua electrică. Asta a dus un prim val de panică. Pe străzile înecate a devenit imposibil orice transport. Utilajele de dezapezire nu mai făceau față. În scurtă vreme toată suflarea lucra la degajarea zăpezii. Orice altă activitate încetase. Ninsorea nu. După puține zile, sutele de mii de brate au căzut frînțe; nu se putea lupta, oingea extrem de abundent, aerul era plin parcă de o ceață înghețată și curgătoare, dar ceea ce umea și dispersa populația extenuată fizic și psihic era nu densitatea sufocantă a fulgilor, ci viteza cu care cădeau, explicabilă doar prin greutatea inexplicabilă a acestei zăpezi. Fenomenul depășea prin această ciudățenie toate planurile de măsură trasate. Zăpada înghiți orașul. A paralizat orice fel de aprovizionare, au fost blocate depozitele de alimente, de combustibil. În spectrul foametei, peste mințile înghețate s-a instaurat legea junglei. Au început să circule fel de fel de interpretări mistice, chiar reacționare. Oamenii se gîndeau că vor trebui să se mîncească între ei. Și tocmai cînd profetea cineva: „Dacă am ajuns să ne mîncăm frații și părinții, e semn că a venit sfîrșitul lumii”, ninsorea a încetat la fel de brusc cum începuse. După momentul de năuceală și derută a izbucnit un entuziasm furibund pînă la uciderea predicatului sfîrșitului. Abia atunci ne-am dat seama cu aceeași învențită umire, dar — de data asta — și cu oarecare ușurare, că nu ninsese decât 10 zile.

Au început să sosească în zonă specialiști și utilaje pentru a reduce la soare orașul strivit. După discuții stufoase s-a ajuns la concluzia că singura cale rapidă și eficientă ar fi topirea zăpezii. Au fost montate gigantice emițătoare calorice și tragedia care părea să se termine abia atunci începu: acel munte de zăpadă a fost transformat rapid într-o mare. Apele s-au întins catastrofal în valea largă, căptușită la o mică adîncime cu un strat de argilă impermeabilă umplînd-o ca pe o copac. Cei care nu au dorit să fie strămutați, s-au retras pe dealurile din vecinătate, unde și-au amenajat o tabără, așteptînd retragerea apelor pentru a recădea ce avea să rămîină din fostul oraș.

Către sfîrșitul primăverii, după ce apele au trecut timpul a rămas acoperit de ml. resturi și hoi-turi. Jos, orașul era doar o mlăstînă pe fluviul care gemea turbure murdar. Mirosul de mortăciune otrăvea aerul. Am coborît cu un fost vecin care îmi povestise că a mai fost și singur și că vrea să-mi arate ceva. Cînd a zis „ceva” am observat că i s-a zburit părul, parcă s-ar fi încărcat electrostatic. Acum vislea prin mlăstînă, doar el știa încotro, căci ceea devenise alt de deasă, încît nu mai aveam nici cea mai vagă posibilitate de orientare. Totuși el s-a oprit din vizit a adulmecat ceea care pe mine mă sufoca și a rostit calm, reținut: „Pe aici trebuie să fie”. Am așteptat cîteva minute, cu sentimentul că plutesc într-un foarte larg recipient cu mercur. La un moment dat el s-a ridicat brusc, brutal, stricînd echilibrul bărcii. M-am aplicat fulgerător în babord pentru a contrabalansa. Și în acea fracțiune de secundă, cînd obrazul meu aproape atinsese apa l-am văzut; era chiar sub not. Pe un corp umanoid cu mîini și picioare se așterneau solzi mari, cenuși, care săgețau apa cu scînteieri oțeloase. Din unghi porneau un enorm și înspăimîntător cap de somn verde-gri-mînos cu mustăți lungi sub gura larg deschisă într-un fel de zîmbet obosit și zeflemitor totodată. Ochii lui opaci, fluviiali mă fixau cu o expresie intraductibilă. Am simțit atunci aceeași frică obscură, apăsătoare, tridimensională ca atunci cînd, în nopțile tîrziu stele, priveam de pe faleza acum scufundată, marea alunecare de smolă lichidă ale cărei șoapte însemnau o chemare incertă, persuasivă, căreia presimțeam că pînă la urmă, îi voi ceda spre a ajunge hrană somnilor din ml. „S-o ștergem. Ne poate răsturna”. A lăsat ușor lăpețile în apă și a tras încet pînă a început să se distingă un mal. „Acum l-ai văzut și tu”. Cu toate că nu scosese nici un cuvînt, pe fata mea spaima clădise mască de plătă și era limpede că-l văzusem.

Aerul devenise irespirabil. Curentul purta acea putoare halucinantă spre colonia de pe dealuri. Oamenii au înjurat o vreme, dar au început să se semnaleze cazuri de demență contagioasă; din pricina toxicității atmosferei, se spunea. Nu s-a confirmat oficial nimic, dar valea a fost declarată zonă infectată și evacuată în mare grabă.

Am fost debarcat într-o stațiune montană din sud, unde puteam beneficia de o intensă ionizare naturală a atmosferei. Era sfîrșitul lui aprilie și acolo înflorise liliacul. Verdele întunecește ce strivea

alcătuirea prelungă a orașului cu doar cîte o stradă de o parte și de cealaltă a rîului care-l trecea purta în sine o mireasmă care, în ceasurile după-amiezii, se dizolvă în văzduh încălzindu-l pînă cînd pereții abrupti de calcar păreau că primesc o miădoasă tremurare. Era altă miște încît se auzea la asfințit tînguirea soarelui încercîndu-se în pădurile străpuse pe alocuri de exploziile de scînteii galbene ale corărilor.

Dar farmecul aparțin al acelei facințătoare asezării, unde am cunoscut-o pe Monica, era dat de marea alce a castanilor — în sezonul acesta înfloriți. Sub munții semeli, albaștri, se înșirau, într-o defilare de paradoxuri, mari piramide ninsede-a lungi, aleii tăcute și pustii, așternînd asupra ei o umbră caldă, densă, mîngietoare.

Intinericul se ridica parcă din apă, ca o ceață, inundînd orașul, umplînd cu repeziune toată depresunea, apoi se tira în sus pe munții dinspre răsărit, strecurîndu-se impertinent în toate culele pietrelor pînă cînd, în fine, trecut de ultimele vîrfuri, se vărsa în albia cerului a cărui culoare, pînă atunci incertă, respira doar o resemnată așteptare. Revărsarea de bucle ce-l cotropea umerii, de obicei cu discrete scipiri arămi se transforma într-o constelație densă, strălucitoare, răcoroasă și înmiresmată ca a grădină înroțată.

Cu reținele arse de strălucirea de argint a pietrelor ei, de fosforescența picilor sîdelii de lună, nu bănuiam venirea zilei decât cînd soarele îmi asterna pe față o boare călduță, diafană ca o pînză de paianjen. Căldura aceea fluidă se prelingea încet-încet, destinîndu-mă, simțeam cum coboară ceva în mine parcă ar fi curs miere, nu mai rămînea decât o apăsare neclară care mă gidila subtil, gîndurile îmi alunecară și ele, topite...

Într-o dimineață Monica a apărut cu o pline mare, prea mare pentru noi doi, dar atât de ispititoare prin rumeneală și prospețime că am mușcat din ea cu foame de naufragiat. Dinții mi s-au oprit în ceva tare, dar flexibil, ceva de consistența unui cordon de cauciuc. Am rupt pîinea și am constatat, la început cu oroare, că înăuntru era un pui de șarpe. Numai că nu avea cap, nu distingeam ochi, gură sau altceva decât un capăt prea accidentat, poate rupt. Scriba mi s-a transformat brusc în panică; mustăți de somn.

Mîinile ei reci, ochii ei largi, opaci, de un verde vag, fluviial

În noaptea aceea am fugit să dorm în un hotel. După ce am stîns lampa, valuri clipoceau în jurul meu. Mi-am apăsat perna pe cap am tras pătura peste, mi-am zis că am halucinat, dar sub patul meu era acela cu cap de somn; îl vedeam prin saltea, pris cearsăfuri, prin pleoape. Am aruncat tot de pe mine și am aprins veioza. Nimic. Am stîns. Aproape atîpșisem cînd, tot cu ochii închiși, l-am văzut în dulap. Am sărit la viteză. Dulapul era la locul lui, închiis. Am stat cîteva minute să mă liniștesc și m-am culcat iar. Am avut liniște pînă în momentul cînd am trecut în somn. Atunci a început să plutească spre tavan. De data asta am renunțat definitiv la ideea de a dormi. M-am îmbrăcat și am așteptat ziua. Spre dimineață am așipit. M-am visat într-o apă ale cărei maluri nu se distingeau din cauza ceții prea dese și care îmi ajungea peste tot pînă la briu. Apa era foarte turbură, nu vedeam în ea. Era pe undeva aproape. Înota spre mine sau era pregătit să... nu știe ce să... Știam însă că merg spre el și nu încercam să mă întorc sau să fug, înaintam deposedat de voință, mă stăpînea un fel de voluptate a spaimii, a teroarei, eram parcă străin de mișcările mele, mă supuneam doar unei chemări irezistibile, hipnotice. Am mers așa, pînă m-a trezit o bătaie în vîd. Înainte de orice raționament am sărit pe ferăstră.

Aceași mă aștepta Monica. M-a privit cu un fel de teamă sechitată mai mult de arcuirea sprînceanelor. Pe masă, aceeași pline mare, prea mare pentru noi doi, dar atât de ispititoare prin rumeneală și prospețime că am mușcat din ea cu o poftă de naufragiat. Dinții mi s-au oprit în ceva tare, dar flexibil, ceva de consistența unui cordon de cauciuc; mustăți de somn.

N-am mai plecat noaptea, căci, oriunde m-aș fi culcat, aveam același vis. Și trebuia să dorm! Și în fiecare zi, în fiecare pline, aceeași mustăți de somn și trebuia să mînlînc!

Într-o zi mi s-a lovit privirea de un afiș cu numele orașului meu de origine unde văzusem cu ani în urmă monstrul. Se construise acolo un baraj și fluviul se acumulasă într-un lac care acoperea vechiul oraș, din care n-a mai rămas decât o biserică veche, construită pe un vîrf de deal și care, acum curățată de cele sfinte, e amenajată ca bar. Se organizau excursii pînă la baraj, cu plimbări pe lac. M-am decis să plec. Trebuia să-l găsesc pe cel cu cap de somn și să-l înfrunt. Era singura cale de a mă elibera de cosmarul care, după atîta vreme, nu îmi intrase în obișnuință, ci mă chinula sporit. Am luat-o și pe ea, fără a-i spune de la început unde mergem; presimțeam că ar fi refuzat.

De dimineață s-a lăsat ceață și curioșii n-au putut admira nici barajul, nici întinsul lac albastru. Eu am prins-o de mîină și am coborît pe poteca neuitată. Am găsit o barcă și am început să vîslesc febril prin ceață atât de deasă, încît imediat n-am mai avut nici cea mai vagă posibilitate de orientare. Totuși, la un moment dat, m-am oprit din vizit și am rostit mai mult pentru mine: „Aici trebuie să fie”. Barca se legăna tot mai încet, pînă deveni imobilă. Lacul era neted și fix ca o fereastră închisă. Nu ne auzeam nici măcar bătăile inimii. Ea și-a ridicat privirea spre mine. Ochii ei căscați, opaci, fluviiali mă fixau cu o expresie intraductibilă. Gura i se deschise într-un rînjit larg care se lărgea interminabil, monstruos, mus-

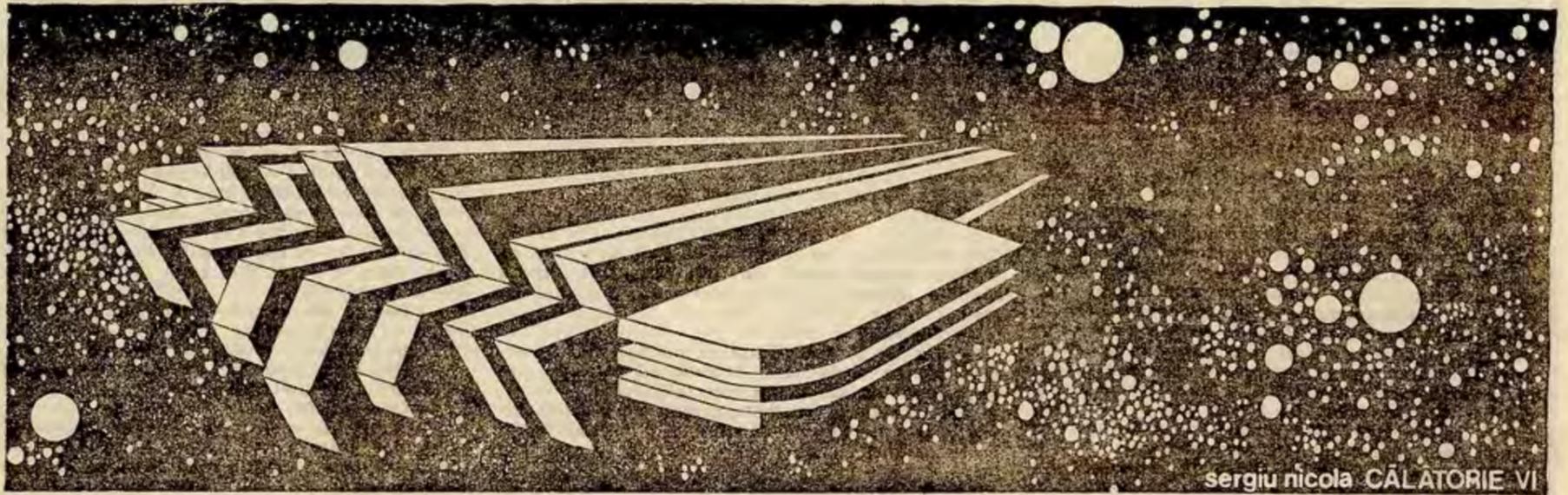
lăți... Am smuls o vislă și am trîntit-o cu o ură demențată de multe ori, de atîtea ori pînă grămada din fața mea nu mai avea nici o formă. Apoi, tot cu ajutorul vislei, am împins-o în apă.

Barca era plină de sînge. Am vizit spre capătul celălalt al lacului, pînă am simțit, la adîncime nu prea mare, pămînt. M-am lăsat înec în apă; nu-mi trecea de mijloc. Am întors barca și am scufundat-o. Am mers înăfate în apă, jumătate în ceață, fără a ajunge la vreun mal. Între timp a început să se întunece. Eu mergeam îndărătînc. Înainte sau înapoi? Nu îndrăzneam să privesc în jos, apă neagră mă îngrozea, dar eram stăpînit în același timp de o voluptate a spaimii, a teroarei, pășeam străin de mișcările mele. Un miros de mortăciune otrăvea aerul. Intinericul devenise solid, greu, mi se lipsea de față, de mîini, îmi apăsa templele, îmi strîngea pieptul; aerul irespirabil. Sufocat, contorsionat de durere, urmaș deposedat de voință o chemare la început încertă care devenea persuasiv irezistibilă ca o insultare hipnotică — din ml.

Florin Ieronim

Sextakogaionul

Îl aștept pe Stel, anii trec, nimic nou sub soare, cu toată ploaia năucitoare a descoperirilor, reformulărilor și reconsiderărilor; caruselul multicolor și zornăitor al fluxului informațional exacerbă se rotește tot mai repede și mai repede, dar în loc, în van, căci asemenea discului lui Newton nu mai arată decât aibul devorator, față imaculată a neantului și eu îl ștept pe Stel și toată Confederația Solară îi așteaptă. Ei sînt Speranța, nimeni nu e îngrijorat de răsturnarea conceptelor fundamentale ce o va aduce revenirea Lor, pînă atunci mai sînt doar șapte ani pămîntești; Ei au plecat acum 27 de ani pămîntești, o, desigur, la viteza Lor, timpul mușcă mult mai încet, iar eu, așteptîndu-l pe Stel, am început să-i uit chipul și unduirea glasului, cu toate mnemogramele înregistrate înainte de plecare și, secundă cu secundă, gînd cu gînd, discuție cu discuție — căci purtăm lungi și aprinse discuții, mai ales seara — un alt Stel și-a făcut apariția în dorul meu și tare mi-e teamă că atunci cînd o să se întoarcă, n-o să mă știu care e Stel cel adevărat, Stel, iubitul meu... o să fiu bătrîn și nițel cam țicnit și, cînd El se vor fi întors, nu se știe cine va fi mai dezamăgit, veji spune, și, oricum, ce mai contează o dramă sentimentală în plus, cînd se va produce o cotitură cum în existența omenirii nu s-a mai produs de la apariția tiparului, dar greșiiți, nu e o dramă oarecare și nici măcar nu e dramă pentru că, oricum, înainte de plecare, Stel avea 96 de ani, iar eu 72, așa că la reîntoarcerea Lor, diferența de vîrstă dintre noi va fi ca și nulă, dar nu aceasta e problema, ci, în primul rînd, care va fi reacția lui Stel cînd îi voi arăta sextakogaionul, pe care abia apucase să-l prefigureze, cînd a fost propus printre cei care vor încerca Marea Treceare, ei atunci sîrind în sus de bucurie și strigînd sureșcită că era vremea să se răsucească odată înepenita catapeteasmă a lumii și uitînd de sextakogaion, dar eu n-am uitat, nu puteam să uit, fusesem alături de el și-i știam febrilitatea nopților de veghe, și furiile clipelor de îndoială, și strălucirea ochilor, cînd descoperea firul roșu și ei au plecat, noi am rămas, eu am rămas, n-am fost singură, nu m-am simțit părăsită, îmi rămăsese sextakogaionul, va fi un strigăt de bucurie și umire, spusese el atunci, în clipete de după reverie, cînd se hotărîse să-l transpună în-even și-mi explicase și-l contradisem și m-a privit ciudat și nu știam ce-avea dreptate, i-am spus că-s vise frumoase dar desarte și atîta ură cită era în ochii lui nu credeam că poate răbufni în omul iubit și n-am vorbit cîteva zile, el se mîcina, galben și supt, l-am provocat iar, mi-a explicat impasibil și mi-a spulberat pas cu pas toate obiectiile și cînd, în sfîrșit, am fost de acord era mai strălucitor decât Victoria însăși, sextakogaionul pe care l-am transpus în codul enizie, tot ce aveam erau cîteva rînduri, două schițe și amintirea vagă a discuțiilor, el nu apucase să-și aprofundeze întentțiile, iar transpunerea în codul enizie era tot stadiul de pionierat în vremea aceea, însă nu se putea altfel, spusese el, dar nu apucase să-mi explice, apoi au intervenit pregătirile, lungile, în-cordatele, entuziastele pregătiri pentru plecare, eu am rămas, am așteptat, nu cu resemnare, n-aș fi putut, lată sextakogaionul, am să-i spun, în acel tîrziu cînd vom avea răgaz; cînd au plecat se știa vag de nivelul enizie și nimeni în afară de noi doi nu și-ar fi putut imagina sextakogaionul, vor avea și El surprize la întoarcere și eu stau și mă întreb dacă nu cumva toată truda colectivului condus de mine nu va trebui reluată pornind de la alte premise, cum de nu m-am gîndit pînă acum, voi lua drept axiome chiar ipotezele ce-si așteaptă confirmarea la întoarcerea Lor; în mod sigur el, Acolo, lucrează distruge, refacă, regîndește sextakogaionul și cît de mare îi va fi bucuria la întoarcere, cînd în nerăbdarea de a-l transpune aievea va găsi drumul netezit și eliberat de unele obstacole, da, căci asta e munca de pînă acum și munca pînă la reîntoarcerea Lor, căci toate variantele luate în considerație, confirmarea nu o vor avea decât atunci, iar pluralitatea fațetelor sextakogaionului... și cînd s-or întoarce nu o să știu în care alcătuire, cea reală sau cea imaginată, o să-l regăsesc mai mult și mai drag, pe Stel...

sergiu nicola CĂLĂTORIE VI

Am încurcat-o acum. E cam dificil de explicat cum am nimerit în încurcătura asta, așa că-i mai bine poate să-ncep cu începutul.

De când am terminat școala de comerț naval în 1991, am avut un post bun ca montator de valve sphinx la o linie de producție de Nave Spațiale Grano. Îmi plăceau cu adevărat aceste nave uriașe huriind în mersul lor de la Cygnus la Alpha Centauri și înspre toate locurile cunoscute din ziare. Eram un tânăr cu viitor, aveam prieteni, chiar și niște fete cunosteam. Dar n-a fost bine. Meseria era faină, dar n-am fost în stare să mă obișnuiesc cu acele camere de control ascunse care-mi supravegheau mișcările. Nu că-mi pasa de camerele T.V., propriu-zis, ci de zgomotul lor; nu mă puteam concentra. M-am plins la securitatea internă. Le-am zis, uite ce e, de ce nu pot avea și eu camere T.V. noi și silențioase la fel ca ceilalți? Dar erau prea ocupați. Ca mai apoi, o mulțime de lucruri mărunte să-ncepă să mă deranjeze. Cum ar fi de exemplu magnetofonul din T.V.-ul meu. F.B.I. nu-l regla niciodată cum trebuie și cit era noaptea de lungă bizlia. M-am plins de o sută de ori. Le-am zis „uite ce e, magnetofonul nici unuia nu bizlie ca acesta. De ce al meu?” Dar mă primeau cu discursul despre disoluarea războiului rece și imposibilitatea lor de a mulțumi pe toată lumea. Lucruri de astea fac o persoană să se simtă în inferioritate. Credeam că guvernului meu nu-i pasa de mine. Să luăm, spre exemplu, spionul meu particular. Trebuie ca să credea actor de film, căci purta întotdeauna un treni stropit și o pălărie moale cu boruri late, trasă peste ochi. Era un tip slab, nervos și-mi călea practe pe căleție, de teamă să nu mă piardă. Ea, se străduia și el. Dar era jenant chiar numai să-ți fie numele legat de persoana lui. Prietenii mei se-mbolnăveau de ris ori de câte ori apăream eu el glifindu-mi în spate. „Bill, spune-mi el, asta-i tot ce poți face?” Iar prietena mea îl considera un tip înfrorător. Normal că m-am dus apoi la Comitetul de Investigații și le-am zis „uite ce e, de ce nu-mi dați un spion instruit, așa cum au și ceilalți?” Mi-au răspuns că mă vor avea în vedere, dar știam că nu eram destul de important pentru a mi se da atenție. Eram bolnav că eram ignorat, bolnav că eram neglijat.

Atunci am început să mă gândesc la Spațiul Îndepărtat. Acolo erau miliarde de mii pătrate de nimic, punctate cu nenumărate stele. Trebuia să fie și un loc pentru mine. Mi-am cumpărat o listă luminoasă a Universului și un zdrențos de Pilot Galactic.

Toate economiile mele s-au dus pe un Star Clipper. O navă antică pierzind oxigen prin toate crăpăturile. Avea un reactor atomic foarte inflamabil și eu propulsie nesigură care ar putea să te azvârle practic oriunde. Era periculos, dar nu riscam decât propria-mi viață. Cel puțin așa gândeam. Așa că mi-am luat pașaportul, viza albastră, roșie, înepăturile contra răului de spațiu și acetate cu privire la impozite. Acasă mi-am împachetat lucrurile și le-am zis adio magnetofonelor. Pe stradă am dat mâna cu săracul meu spion și i-am dorit succes. Mai rămăsese viza finală, așa că m-am grăbit spre Oficiul Final de Certificate.

Robert Sheckley

SPY STORY

Un slujbaş cu mâinile albe și bronzat la lampă se uită la mine suspicios. „Unde dorești să pleci?” „În spațiu”, răspunsei eu. „Desigur. Dar unde a-nume?” „Nu știu încă. Pur și simplu în spațiu. Spațiul îndepărtat. Spațiul Iber.”

Slujbaşul șopti, suspinând a pletiseală: „Va trebui să fiți mai explicit, dacă doriți o viză. Aveți de gând să vă stabiliți pe o planetă în Spațiul American? Sau ați dori să emigrați în spațiul britanic, olandez, francez?” „Nu știu că spațiul ar putea fi în proprietatea cuiwa. „Cît de departe se întind hotarele limită?” „La infinit”. Pentru o clipă am rămas tuț. Nu-mi închipuisem niciodată posibilitatea unui drept de proprietate a vreunui strop de infinit. Dar părea destul de normal. În definiția cineva trebuia să-l stăpânească. „Vreau să merg în Spațiul American”, am zis. Părea că n-avea importanță în acel moment, deși s-a dovedit a fi altfel decât îmi imaginam.

Ursuz, slujbaşul dădu din cap afirmativ. Îmi verifică documentele pînă la vârsta de 5 ani și, nemăitavind rost să controleze în continuare, îmi dădu Viza Finală. Portul spațial se îngrijise de nava mea și am reușit să pornesc fără să distrug vreun tub.

Timp de 50 de ore am făcut o inspecție a tuturor magaziiilor. Am observat că unul din sacii mei cu legume avea o formă diferită de a celorlalți. Când l-am deschis, în loc de cele 100 de ponduri de cartofi, am descoperit o fată. O blăstă. Am rămas cu gura căscată, holbindu-mă la ea. „N-ai de gând să mă ajuti să ies afară? Sau preferi să închezi sacul și să uiți totul?” Am ajutat-o să iasă. Ea spuse: „Cartofii tăi sînt plini de cocoloașe”. Aș fi zis la fel în ceea ce o privește. Era o tină ră zveltă, cu un șuvoi de păr blond roșcat arzător, o măturoasă simpatice și obraznică, cu niște ochi albaștri gânditori.

„Pămîntul m-a dat gata”, spuse ea. „N-am mai putut suporta înregimentarea, disciplina, războiul rece, războiul cald, totul. Am vrut să rid în aer liber, să aierg pe cîmpuri inverzite, să umblu veselă prin păduri întunecoase, să cînt”. „Poți să rămii”, am spus eu. Adormise pe patul meu, cu un zîmbet încrezător pe buze. Imediat i-am scotocit poșeta. Am găsit 5 rujuri, o pudră, un flacon de par-fum „Venus” și o insignă cu inscripția: Detectiv Special F.B.I. Era frumos să știu că guvernul meu mă mai căuta. Asta făcea ca spațiul să pară mai puțin solitar.

Nava înainta în adîncimile Spațiului American. ...Afară, în vacarmul imens al spațiului, era un singur fragment de rocă. De el era agățat un copil în costum spațial cu o rachetă semnalizatoare într-o mînă și cu un cățeluș, și el în costum spațial. În cealaltă. Mavis îl duse pe micuț în ca-

meră și îl viri ușor în pat. „Trezește-te, idiotule!”, o auzii pe Mavis spunînd. „Lasă-mă să dorm”, răspunse băiatul. „Trezește-te! Ce vrea Congresmanul Investigației cu trimiterea ta aici? Nu-și dau seama că acesta este un caz F.B.I.?” „El a fost reclasificat ca suspect 10”, replică băiatul. „Asta cere o supraveghere în totalitate”. „Da, dar sint eu aici”, strigă Mavis. „Nu te-ai descurcat prea bine la ultimul tău caz”, răspunse băiatul... „Așa că te-au trimis pe tine”, suspină Mavis. „Un copil de 12 ani”.

Adevărul era că Spionii mei erau o fată și un băiețel de 12 ani. Guvernul încă mă ignora, în felul lui. Am găsit o planetă de tipul Pămîntului, nelocuită. Am aterizat și am început să ne instalăm.

...Din cer cobori o navă spațială. Ed Wallace, pilotul, era un tip cu părul alb, o pălărie cu boruri late și cu un treni pălat. ...E teribil de inecomod”, murmură el. „Presupun că va trebui să stai aici”. „Presupun că da”, am replicat eu.

...Eram mai fericit decît fuseseam vreodată. Spionii mei erau tipi agreabili și dornici să colaboreze. Mica noastră colonie părea fericită și sigură. Credeam că va dura la nesfîrșit. Dar...

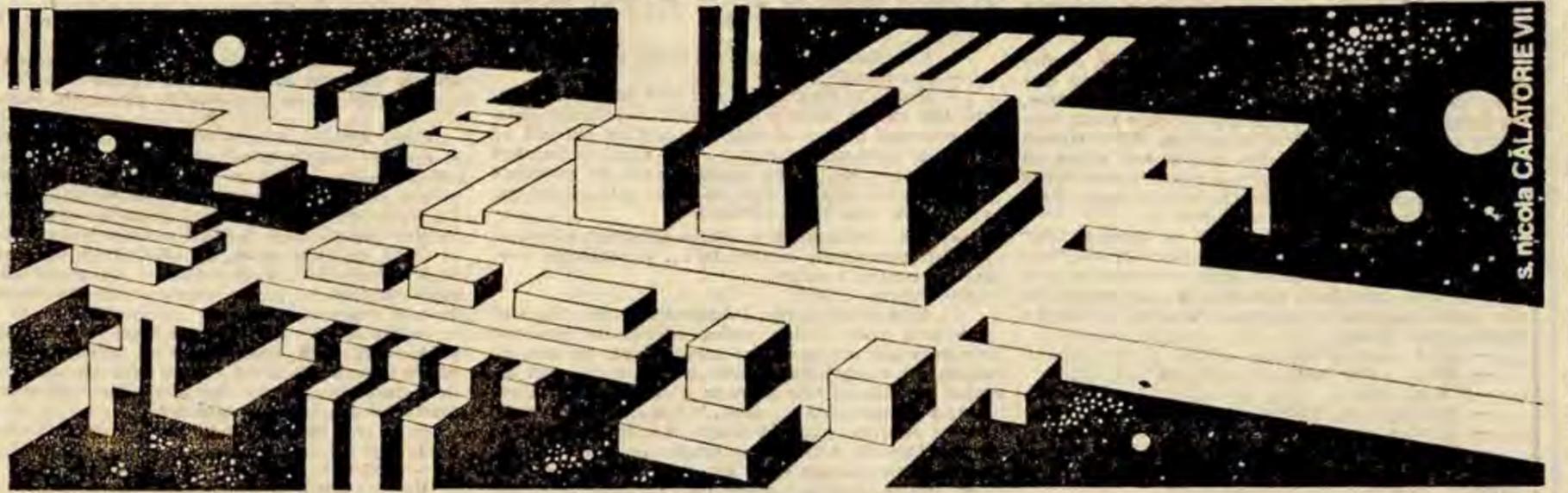
„S-a întîmplat ceva groaznic”, îmi spuse Mavis. „Vrem să-ți destăinuim ceva. Bill, nici unul din noi nu e ceea ce părea. Noi toți sîntem Spionii ai guvernului”. „Zău?”, exclamă eu ca să nu-i jignesc. ...„Si acum totul s-a sfîrșit”, izbucni tînărul Roy. Asta mă șocă. „De ce?”, am întrebat. Se uită unul la altul. „Bill, o reverificare a demonstrat că acest sector de spațiu nu este în custodia S.U.A.”. A fost trecut cu vederea de paza internațională, iar acum nu poate fi revendicat de nici o țară... În aceste condiții, nu avem nici o autorizație să stăm aici. Așa că vom pleca imediat. ...La revedere, Bill”, spuse Mavis oferindu-mi mâna. Am urmărit-o din priviri îndreptîndu-se către nava lui Mr. Wallace. Abia atunci mi-am dat seama că ea nu mă era Spionul meu.

„Mavis!... Așteaptă!... Mavis, te iubesc”. Era în brațele mele. Ne-am sărutat și i-am spus că aici era casa ei, pe această planetă, cu pădurile ei întunecoase și cîmpurile inverzite. Aici eu mine. ...Așa că iată-mă aici, conducător, rege, dictator, președinte și oricum oi vrea să-mi mai spui. Spionii încep să curgă acum din orice țară — nu numai din America. Ca să-mi hrănesc toți supușii, va trebui curînd să aduc hrană din import. Dar ceilalți conducători încep să refuze să mă ajute!

Ei cred că spionii lor m-au nîluit ca să dezerteze. Dar nu-i așa, o jur. Ei vin, doar atît. Nu pot să demisionez, deoarece posed acest loc. Și nu mă lasă sufletul să-i izgonesc. Sînt conducătorul absolut al unei planete de fermieri, lăptari, oieri, așa că în definitiv bănuiesc că nu vom face foame.

Dar nu asta-i problema. Ci cum dracu va trebui să dormesc? Nici măcar unul din ei nu mă va spiona.

Traducere de
ALEXANDRA DELIA POENARU

s. nicola CĂLĂTORIE VII

Meridianul cancerului

(FRAGMENT)

Uream fără încetare. Singură. Nu era nici Bertalanffy, trupul Bertalanffy în apropierea mea, nici al aceluia bărbat mult prea frumos construit. Dar așa îmi era mai bine, îmi era aproape bine. Îmi îngănam singură pașii, străduindu-mă să calc cât mai frumos la fiecare pas, m-am surprins încercând niște mișcări premeditate armonioase, grațioase, cum învățasem în copilărie la balet. Mi-am adus chlam aminte de Pasărea de foc a lui Stravinsky, cea de nenumărate ori văzută în culise cu ochi la Ana, prietena mea cea osoasă și pistruiată, moartă anul trecut de... dumnezeule... de cancer! Mi s-a făcut frică sau poate doar m-a trecut un fior scurt prin spinare, nu știu, îmi imaginaam apoi cu atenție înțesată în marea oboseală, călătoria aceea a lui Orfeu în împărăția lui Hades, îmi închipuiam că poate... că poate Ana a ajuns și ea o dată în fața celui minunat îmbrăcat care a certat-o pentru felul în care a avut grijă de propriul ei trup și de propria ei viață și cu asta gata, a scăpat, doar atât că trebuie să trăiască aici, în lumea, în muntele multpreafrumozilor, „și ce-i dacă, îmi spuneam, decît să știi că...”, aici mă împotmoleam, nu mai știam gândi. La fel, fără să înțeleg nimic din realitatea celor din jur, plutind și fără să pierd ritmul liniștit al respirației, am ajuns la o nouă clădire, la o cu totul altă clădire. Era ceva... aproape o casă, sigur, de ce să-i fi refuzat gândul asta, chiar dacă nici proporțiile ei nu erau mai ușor de găsit de către dumnezeu știe ce arhitect, am intrat singură și fără nici o rețacție musculară sau intuibilă.

— Ai ajuns?
 — Și... a fost totul într-adevăr minunat, în fața mea se afla un om, aveam senzația aceeași fără nici o îndoială și nu era puțin, frumos, atât de frumos încît am vrut de pildă să mă reped la el, să-l iau în brațe și să-l sărut, ei, asta se întâmplă oricărui femeii, dar nici una n-o face, nici măcar nu sînt multe care se cred chiar atunci cînd o simt. Era... frumos... liniștit... impunător... dar și cald, prietenos și plin de înțelegere, un mult prea frumos pe gustul meu... aiurea, ce simțeam eu atunci nu era alt decît de banal ca și cuvintele astea, dar pentru prima dată priveam cu luare aminte o ființă de pe ATOS, și nu mă mai puteam sătura, se înserase, eram frîntă, dar o frîngere lentă și dulce, eram sigură, datorată lui, era și acel ceva zumbăitor din ceafă și aiurea care nu mă lăsa... cred că mi-a spus foarte multe, dar n-am putut înțelege nimic, doar fiecare cuvînt, fiecare umbră de pe fața lui ușor imobilă; nu după mult timp a venit vremea să „retragem”, suna aproape vesel și doar știu că am apucat chiar să și glumesc, să rid împună cu Val, așa-l chema, nu mi s-a prezentat de la început. Nu m-am putut abține, de fapt nici prin gînd nu mi-a trecut asta, aveam nevoie, și o nevoie concretă de Val, l-am făcut să înțeleagă, și nu cu multă discreție, nu mi-e nici acum rușine de asta.

Atunci a încercat să-mi spună ceva tare așa și pe dincolo, mi se părea, dar știam că toți bărbaii, poate chiar și marșienii, devin cam idioși în momentele astea, mi-a spus: „Vrei într-adevăr, mai bine uită-te bine la mine... sau mai bine lasă-mă să-ți spun...”, dar m-am uitat astfel la el încît nu a mai continuat, cel mult cu un înghiț în sec cum mai auzisem parcă, dar tare de mult. Ne-am iubit de parcă aș fi aiurat. Și am dormit. Am dormit pînă tîrziu.

Amiaza zilei următoare (cînd am făcut ochii) a început cu totul altfel decît toate celelalte; lângă mine, cu coapsa acoperită de cearșaf (și mă distra meschin faptul că, uite, chiar și pe ATOS scenele astea arătau tot așa) lipită de a mea, un minunat bărbat tînr, aveam de ce să fiu mulțumită de mine după toate legile rațiunii invocate de „portarul” ATOS-ului, al — în fond — banalei asociații de misterioși APARTENENȚI TRANS ONCOLOGIC SISTEM, cu toate schelăriile astea complicate și mult prea sobre, ca la un fel de nuntă în jocul preșcolărilor „de-a mama și de-a tata”. Chiar și fața încă serioasă a lui Val părea a se-a dreptul hazlie prin preajma unor asemenea gânduri victorioase, în care vechea malicie a vechii Irine îmbobocea fără ifose.

Prin terestrele camere (dar și asta era o glumă, după moda din ATOS toată camera era numai ferestre și soarele ei, în fine, ca al tuturor, rîzbătea dincolo de orice zăvălă, peste toate umbrele chipurilor, fie ele și malicioase. Mă sunteam extraordinar, mă întindeam și nu mă știam să mă dezvelesc în fața asta privitoare, deose lipsite de curiozitate ale lui Val. Întreindu-mă așa l-am dezvelit și pe el, brusc.

A încercat să se terească, să se retracă, dar mult prea tîrziu: poate nici măcar nu s-a mai mișcat. Pe coapsa stîngă, o pată neagră, dar nu era doar o pată, era chiar o moriță, o eretescență de un negru contrastînd singeros cu albul pielii. Nu m-am putut abține.

— Ce e... ce asta?
 — Este... bine dar... tu nu știi?
 — Ce să știu?
 — Aici ești pe ATOS.
 — Și ce e cu asta?
 — Tu nu știi ce înseamnă asta, de fapt? Așa-i?
 — Păi... asta... apartenenți, dracu să le ia de cuvinte... ce?

— Irina... așa e doar cancerul meu... atît.
 — Ce-ai spus?
 — E doar un melanom. Pentru clasa mea e destul de discret.
 — Nu... nu se poate... nu înțeleg!
 — Nu... te rog nu te speria. Uite, nici nu-l mai vezi. Nu m-am gîndit... nu știu... fi-e, în fine, fi-e scribă?

— Of, Doamne, nu-i asta, dar... spune-mi, explică-mă, ce se întâmplă?
 — Tu... tu nu știi nimic, așa-i?
 — NU!

— Irina... APARTENENȚI TRANS ONCOLOGIC SISTEM... da, seamănă cu Athos, și cred că ordinea a fost aleasă tot din cauza asta, poate chiar o afiliație ideatică, mai mult o glumă jirește...

— Glumă?
 — Da. Ce să faci. Chiar și aici s-a mai întimplat. Nu se poate să... trebuie să înțelegi. Am să-ți spun tot. De la început la sfîrșit.

Mai demult... mult mai demult decît îți închipui... s-a descoperit, în fine, s-a discutat mult, poate ai auzit... de gena ancestrală a cancerului...

— Ce înseamnă asta?
 — Înseamnă... înseamnă că fiecare individ se naște cu o zestre genetică cu potențial cancerigen, în fine, mai pe scurt, toți poartă în ei sămînța rea... știi... asta e... și e adevărat.

— Dar atunci?
 — Numai unii îl fac, da, pentru că în ei se nase împrejurările cele nenorocite. Cine știe care. Nu știu cum să-ți spun totul să înțelegi și să nu vorbească ca un medic. N-aș suporta nici eu. Mi-e silă.

— Spune-mi. Nu-ți fie teamă.
 — Știi, în anul 1980 s-a făcut un... nu, n-a fost experiment, a fost o hotărîre. Rubelizarea linierelor adolescente.

— Cum... adică?
 — S-a injectat... adică artificial s-a dat rubolă la toate fețele... pentru ca să nu se îmbolnăvească în sarcină fiind... riscul de malformații pentru prunci... știi, e foarte mare, și atunci s-a hotărît...

— Și chiar s-a...
 — Nu. Nu prea a prins. Un an sau doi. Dar ideea... în fine, nu asta e principatul. Știi, cum să încep... cancerul, atunci cînd apare, e o substanță străină de organism, se cheamă non self, înțelegi, nu, ei, și organismul cu toate astea nu se poate apăra, așa cum o face în cazul tuturor celorlalte substanțe non self... fără înțeles să-bește... cade o dată puterea asta a vieții din el... Dar dacă... dacă ai reproduce... artificial... un cancer... cu o localizare... la alege-te, și... ai face... nu pot să-ți spun cum... să devină un... un self, un ceva din tine... care face parte din tine... ca un ochi... ca o...

— Nu! Nuuu! Asta e o... Tac!
 — Nu, trebuie să auzi. Să ai cancerul tău și să trăiești cu el ca și cu ochiul tău drept, să-l porți ca pe însemnul propriei tale vieți precis cîștigate și... și...

Da-da, chiar atunci am văzut primul locuitor al lui ATOS plîngînd.

Plîngînd cu lacrimi mari și adevărate, fără să se ferească, tremurînd încet.

— Stal... liniș... nu trebuie să...
 — Eu trebuia să-l liniștesc, să-i dau speranță și... și oare ce, eu, ah, caldă ironie.

— Eu nu... pe mine nu m-au adus. Eu m-am născut aici. Cu cancerul meu, semnul meu de viață, melanomul meu, cel care mi-a dat numele M46, așa mă cheamă, n-ai văzut la intrare, nu Val, noi nu avem nume ca astea. Val mi-am spus eu, îmi spun așa cînd sînt singur. A, nu știi de unde vine M? De la melanom, firește.

— De ce ai spus mai înainte „e destul de discret pentru clasa mea”?

— Ei, n-ai văzut, nu ți-ai dat seama că ai urcat pușin muntele?

— Ba da, pînă la vîrf...
 — Ei da așa e pe ATOS, pentru că o ordine trebuie să existe, o orînduire... și care e aceea pentru ființele raționale de pe ATOS. Să zicem... estetica. De ce nu? Un cancer cît mai aparent ca semn al unei vieți, al unei personalități dintr-o clasă mai din josul muntelui...

— Nu! Nu se poate...
 — De ce? Pentru că ai iubit un piebun. Unul cu cancer dermic, de la baza piramidei, noi care ducem greul psihologic și estetic al ideii lui ATOS?

— Nu. Asta nu. Niciodată n-am să regret.
 — Adevărat?
 — Prostule. Nici tu nu ești mai isteț cu cancerul tău eu tot decît toți bărbaii din lumea asta. Ce contează o idee, și încă una atât de putredă pe lângă o asemenea noapte? Asta n-ai s-o înțelegi tu, așa cum nu pot eu înțelege decît pe jumătate tot ce mi-ai spus tu. Hai, de pildă, uite, iartă-mă, sărută-mă. Am spus, sărută-mă!

— Știi, simțeam că e așa, și așteptam dimineața să-ți mulțumesc pentru tot... și mai ales pentru... pentru evadare.

— Pentru... ce?
 — Pentru evadare. Intotdeauna am vrut să știu cum poate arăta lumea aialaltă, de care mi simțeam atât de legat, cu toate că eu nu sînt de acolo, eu n-am văzut-o niciodată... tu... ești lumea cealaltă... fără estetica absolută... fără rațiunea primordială... fără... Știi, pe noi nimeni nu ne constrînge să rămînem aici. Fie, vreun să spun. Dar El știu ce gîndim fiecare ziua noă. Cei care ne-am născut aici, nu știm de altceva. În fine, poate, așa ca mine, de cînd mă știu, dar

fără să înțelegem la ce, iar ceilalți care au venit ca prietenul tău... le e frică să plece... vor să trăiască... înțelegi?

— Și cum putem scăpa? Poate portarul ATOS-ului știe deja de ce am vorbit noi.

— Sigur că știe. Dar mai mult decît face acum asupra mea, nu poate face.
 — Dar cu... mine?
 — Tu... tuuu... tu ești... întreagă... tu n-ai... știi, el n-are nici o putere. El NU UCID, NU AGRESIONEAZĂ. ASTA NU. FIZIC.

— Și cum o să facem? Haide, Grăbește-te!
 — Ascultă-mă Tu ești singura cheie de ieșire din ATOS. Tu cu memoria ta. Tu știi de unde ai venit. Cum ai venit. Eu n-am memorie. Memoria mea e toată ATOS.

— Dar... Doamne, eu nu-mi mai amintesc mai nimic de cum a fost pe ATOS.
 Doar cum am pornit... și cum am ajuns!
 — Am să te ajut eu. Cu asta ne-au înzestrat, știau că nu ne ajută la nimic.

— Cum adică?
 — Adică am să fac ceea ce face „portarul” cu mine, dar n-am putere asupra ta să-ți fur memoria... eu doar o să ți-o ajut să se miște... să se dezmorească.

Nu știu ce am făcut. Ce am făcut împreună cu Val. Dar într-un tîrziu, respirînd cu o greutate pe care n-o mai simțisem pe ATOS, am ajuns de mîna cu el la mașina cu ușile încă deschise a lui Bertalanffy din rădăcina muntelui negru. Negru acum și opac ca un moșman de zgură. Ne-am răpezit ca bezmeticii la banchetele din fața ale mașinii și ne-am căutat cu furia aceea unică a bucuriei, muzica alt de bătrînelui Beethoven, dar acum alt de pămîntesc, dumnezeule, totul era mult prea frumos, mai frumos decît mult prea frumozetile ATOS-ului, nici unul din noi nu știa să conducă mașina. Val fără teamă s-a așezat la volan și a început să învețe din mers, mergeam cu o viteză nebună, era un vînt dulce, abia răcoros în jurul mașinii, se făcuse seară nu știu cînd și cum... viteză, viteză... trebuia să ne îndepărtăm cît mai repede de locu’ acela... de ororă! Acea de loc unde... sfîrșeala... învel... viteză... liniște... frumoz...

Adormisem. Cînd m-am trezit abia am apucat să văd lumina aceea orbitoare din fața mașinii, un fragment din fața împietrită, puțin dilatăată, dar încă pușin inexpressivă a lui Val o secundă înainte de...!

Nu știu cum m-am tras afară din mașina care ardea. Am vrut să-l trag și pe Val, singeram din umărul drept, eram leonoră de singe, parcă mai subțire decît normal, i-am zărit capul atîrnînd cu două șuvoaie de singe mustind dintre buze, și pupilele înțepenite ale morții. Doamne...

M-am tîrît cît am putut de repede. Nu știu cum. După un timp scurt, cred, mașina a explodat. O dată. De două ori. Cînd am privit-o, abia mai era un schelet subțiratic și deformat din ea.

Aștept să citească și mama totul. Nu mi-e teamă. Aștept să-i înfrunt privirea, așa cum aștept să o înfrunt a oricărui OM care va voi să citească toate cele scrise de mine, mama pruncușii lui Val, cel născut pe ATOS...

Călătoria cea mare

(Urmare din pag. a 5-a)

care zîmbea una din statuile din parc. Își pierduse expresia aceea de reproș, figura ei dobîndise o finețe surprinzătoare.

— Există în oraș un cartier extrem de liniștit. E așa fiindcă a fost izolat fonic, o mulțime de oameni ar vrea să locuiască acolo. Te-ai putea crede chiar în el. Dar nu ești.

— Privește-te în vitrină... roști femeia. Nu mai zîmbea. Momentul cînd își saut: musafirii trecuse.

Se privi în vitrină și-și cercetă imaginea ca pe ceva ciudat, necăptat.
 — Spune-mi, înainte de a ajunge aici, n-ai avut un presentiment ciudat, glăsur bărbatul care vorbise mai înainte, bizară senzație că ne vei întîlni?

Dădu afirmativ din cap.
 — La ce mi se întîmplase nu am mai pus și asta la socoteală... Spuneți-mi, în parcul asta, mai sînt statui?

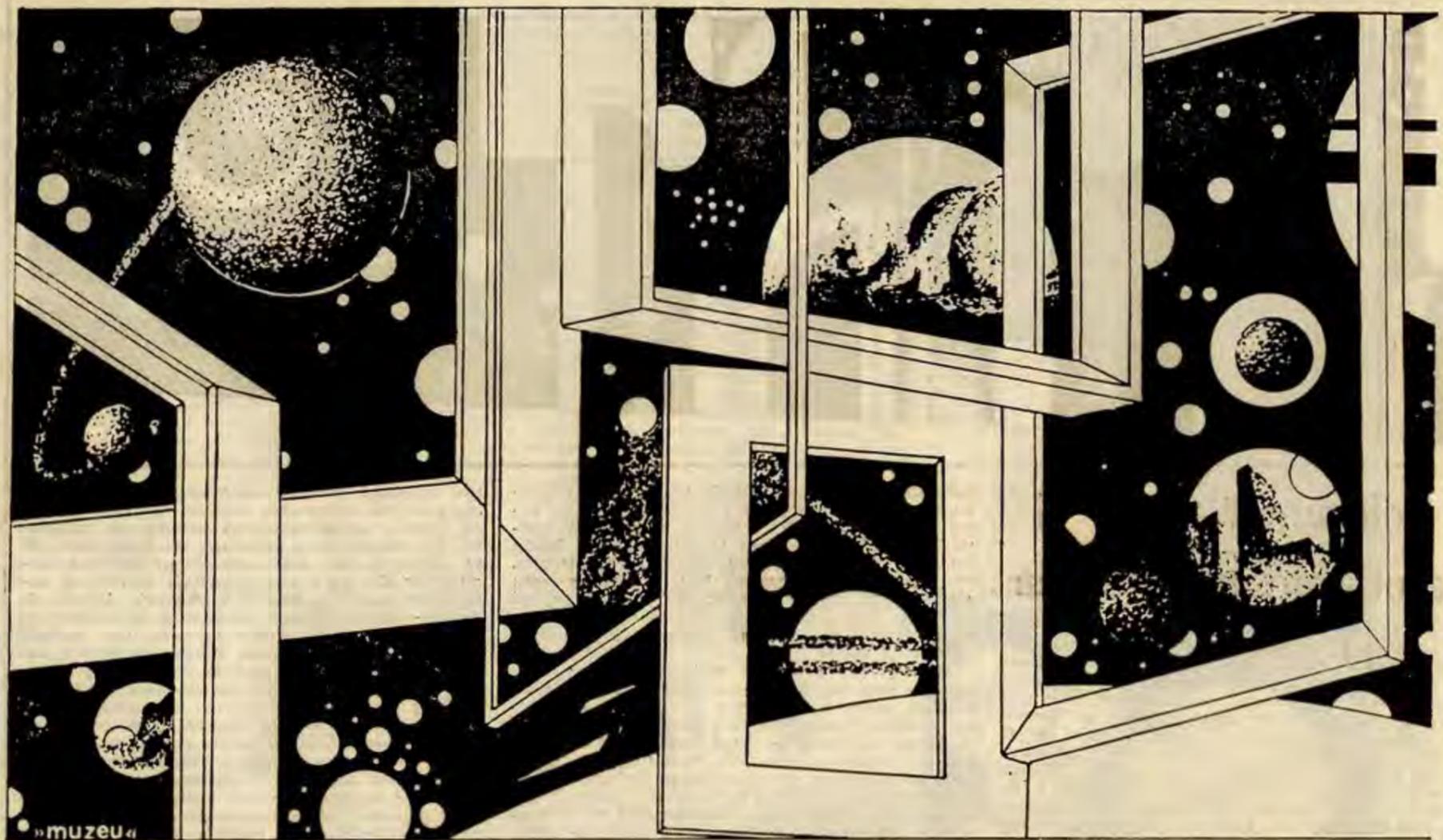
— Il priviră tăcuși.
 — Sîntem noi, făcu bărbatul. Numai noi. Deocamdată.

Făcea pauze mari, îi venea greu să aleagă cuvintele dar ară curajul să le spună.
 Carol își scoase pachetul de țigări din buzunar.

Către amiază, îi veni rîndul echipeiului treizeci și doi din poliția călare să-și facă rondul în parcul Wilhelm. Își făceau rondul zilnic sînt, cum le plăcea lor să-l numească, „cealul de la ora cinci”. La un moment dat, călărind pe aleile din preajma lacului băgară de seamă că o nouă statuie apăruse lângă celelalte șase. Pe celelalte le cunoșteau, le priviseră fără să descalore — nu le-o îngăduia regulamentul — și le comentaseră, întrebîndu-se cine le adusese acolo.

— Parcă seamănă cu tipul ăla pe care-l vedeam prin parc, rosti unul dintre ei, apropiindu-se și dîndu-i ocol. Se comporta ca și cum ar fi avut de-a face cu un individ ale cărui semnalmene tocmai îi fusese comunicate.

— Îl poți recunoaște și după îmbrăcăminte. Cîne le-o fi tot aducînd?
 — Galeriei Vermeer.
 Vărușe într-o zi prospectul lor.

În primul an a locuit într-o cabană, la câteva sute de metri de intrarea în peșteră. Apoi a trebuit să se mute în spațiul mai larg dintre stînci, chiar în dreapta deschiderii spre adîncuri, pentru a supraveghea mai bine poarta.

Poveștile care circulau pe seama grotelor din regiune, a piscului întotdeauna acoperit de nori, atrăgeau foarte mulți curioși, gata să forțeze o nouă cale de pătrundere în peșteră. Voiau să caute singuri prin galerii, sperînd să descopere ceva, nu știau ce, dar toți aveau convingerea că există acel ceva, nemalvăzut, nemaluzit, urmînd să se dezvăluie primului care va îndrăzni cu adevărat.

Au fost ani grei, era mult de lucru, veneau grupuri mari de vizitatori, toți nedisciplinați, trebuia să-i însoțească prin peșteră, de mai multe ori pe zi să străbată cei patru kilometri mai ușor accesibili. Abia întors, nu apuca să vadă întotdeauna lumina soarelui, pentru că lipseau cîțiva curajoși care se despărțiseră pe nesimțite de el. De obicei, nu-i mai găsea, dar uneori, rar, după mai multe săptămîni, cînd avea ocazia să intre singur să încerce să cunoască mai mult decît fusese cartografiat, le descoperea trupurile descompuse, sprînjinate de stalagmitele strălucitoare. Mîini înclinate de colții de piatră, ochi larg deschiși. Și mai văzuse atîtea încă, dar voia să uite.

Cu timpul, faima care-i atrăsese pe atîția, acțiunea invers, tot mai puțini îndrăzneau să se aventureze în peșteră. Și cu cît numărul vizitatorilor scădea, galeriile păreau tot mai întunecate și mai întortocheate. Te înfiorau la fiecare pas aerul rece și umed, umbrele care tremurau în lumina lămpilor, țipetele liliecilor.

Și totuși îl frîmțea ceva. Erau o sută cincizeci de kilometri pe care-i străbătea doar cu speologia și încă nu știa cîți alții pe unde nu ajunsese nimeni.

Încercase să parcurgă galeriile sistematic, dar după câteva sute de metri se deschideau două căi diferite, apoi patru, apoi șaisprezece, apoi o sută, nu știa niciodată cît timp îi va trebui să le iei pe toate pe rînd, să ajungi la capătul lor și să fii sigur că n-ai lăsat nici o ramificație în urmă.

Ultima dată cînd mai sperase să stăpînească peștera cu adevărat fusese cu vreo cinci ani în urmă cînd veniseră cei doi tineri care-i făcuseră o impresie deosebită. Erau amîndoi subțiri, înalți, cu o lumină ciudată în ochi, foarte hotărîți, el mai ales. Și aveau un echipament de prima mînă. Nu credea că-l va convinge cineva vreodată, lor însă le cedase destul de repede împreună urmau să străpungă întunericul, tot mai adînc spre necunoscut. Îi dăduseră și lui un Super-Focus și un creion de marcaj fosforescent.

La opt ore de mers pe coridorul principal, au dat de apă. Un lac subteran, probabil foarte mare, lanternele nu luminau malul celălalt. De ambele părți era însă destul loc pentru a-l ocoli, așa că au convenit ca el să o ia prin stînga, iar ei prin dreapta.

După cincisprezece minute nu l-a mai auzit. A continuat să meargă, furat de frumusețea pereților încărcăți de cristale. Între două coloane scintilicioase a găsit intrarea într-o galerie îngustă. Nu părea importantă, a vrut să-și continue drumul, dar dinspre deschidere s-au auzit zgomote. A mers cam douăzeci de metri, tîrîndu-se prin tunelul îngust. La capăt, surpriză, printr-o fereastră strîmtă se vedea o porțiune cunoscută din tavanul

Laurențiu Tudor

PEȘTERA TIMPULUI

galeriei principale, luminat din ce în ce mai slab, ca și cum cineva s-ar fi îndepărtat cu o lampă. Rămase apoi împietrit, auzindu-și cuvintele proprii rostite de o voce străină: „Cu grijă la Treptele de cleștar, vă rog, aici și-au rupt picioarele doi vizitatori neatenți!”

„Asta pînă anul trecut, anul ăsta s-a mai accidentat unul”, îl completă în gînd pe străinul care făcea pe ghidul prin peștera lui. Nu reușise să vadă nimic, degeaba își strivise fața de marginea ferestruicii. Numai o porțiune mică de tavan, care acum era complet întunecat. Strigă, încercă să atragă atenția, dar era prea tîrziu și apoi era și răgușit și prin spațiul strîmt abia se auzea. Ciudat, și vocea străinului era puțin răgușită rostind fraza aceea pe care el o repetase de zeci de ori.

În sfîrșit, trebuia să se întoarcă, trecuse mai mult de o oră. Porni înapoi pe marginea lacului care, evident, era mai mare decît își închipuiera.

Curînd văzu luminile celor doi. Îi întîmpinară cu exclamații de bucurie, tînrul îl îmbrățișă. Ana îl sărută chiar, privindu-l totuși cu un fel de reproș. „Ce emoții ne-ai dat, credeam că ți s-a întîmplat ceva rău!”. Se uita la ei mirat, nu prea înțelegînd despre ce ar fi putut fi vorba. „Bine, dar nu trecut abia trei ore și ceva” și-și verifică ceasul: „Da, așa-i, trei ore și un sfert!”.

Amîndoi se încruntară la el, privindu-și apoi cu înțeles ceasurile. „Da, da”, mormăise blondul, „ora e cam aceeași, dar te așteptăm de o zi. Trebuia să ne întîlnim aici ieri, la ora asta... Privește — și-i arată data pe cadranul electronic.

Părea o glumă proastă, dar așa era, întîrziase o zi! Pe jos se vedeau câteva cutii de conserve goale, câteva hîrții mototolite. În ochii tinerilor nu mai era nici urmă de zîmbet, ba chiar îl priveau cu îndolală.

„Pe drumul nostru, înainte, pare să fie continuarea firească a galeriei pe care am venit, să mergem”. O luă înainte, cu pași mari, fără să privească înapoi, cei doi să nu-l vadă nedumerirea.

Au mers aproape șase ore, fără nici o oprire. Sosiră la o răspîntie, un salon mare, alb, în mijloc o formațiune asemănătoare cu un nufăr larg deschis. De aici, trei drumuri foarte deosebite, cel puțin după primul paș. Lui i-au lăsat galeria din mijloc. N-a spus nimic, a pornit bîr-bătește la drum, cu ochii pe ceas. Au convenit să meargă o jumătate de oră, apoi să se întoarcă și să decidă împreună pe ce drum să o ia.

Nu avu prea mult de mers, foarte curînd dădu iarăși de apă. Se așeză puțin să se odihnească, simțea cum îl ard picioarele. Undeva, în față, se auziră zgomote îndreptă raza lanternei peste apă.

Sprîjinindu-se de o stîncă, o fetiță se uita curioasă la el. Încercă să-i zîmbească. „Cum o fi ajuns acolo?” Il privi cîteva clipe în tăcere, apoi brusc îl aruncă în ochi razele unui Super-Focus

ca al lui. Din spatele ei se auziră voci, apoi o lumină de lampă obișnuită se apropie. Fetița se întoarse speriată, el observă cît de ciudat îi veneau hainele mult prea mari pentru ea, dar numai o clipă, pentru că privirea îi alunecă mirată spre conul de lumină al lanternei fetiței. Acolo, de partea cealaltă a apei era el însuși, nu cu mult mai tînr, dar el însuși. Își recunoscuse banoracul kaki și fața încruntată și-și aminti că o dată descoperise în peșteră o fetiță: blondă, subțire, cu hainele prea mari atîrnînd pe ea și cu o lanternă foarte bună, cum nu mai văzuse, pe care ea o scăpase în lac. După alurele pe care i le spusese și-a închipuit că s-a îmbolnăvit ajungînd singură cine știe cum, acolo, în adînc.

Tipătul care sîșie atmosfera întunecoasă îi întrerupsese amintirile. Micuța îi privea speriată, pe marginea apei, celălalt el o cuprinsese brutal pe după mijloc și dispăru bombănit după un colț. Lanterna se rostogoli spre apa neagră, apoi se scufundă și deodată lacul deveni argintiu și limpede, apoi încet, încet sîdiefiu, tot mai cețos, verzui, pînă cînd lumina lanternei fu înghițită de adîncuri sau poate bateriile se udaseră, nu mai avea nici o importanță. Apa era acum din nou neagră, nelinițită, parcă nu s-ar fi întîmplat nimic și se auzi pe sine răsufînd atît de prelung de parcă acum ar fi învățat să respire.

Se întoarse îngîndurat, simțea o durere în capul pieptului și picioarele îi erau ca de plumb. La răspîntie așteptă foarte nerăbdător să se întoarcă cei doi, mai ales Ana, cu ea se înțelegea mai bine. Ciudat cît de mult semăna fetița de lîngă lac cu ea și parcă și hainele... dar chiar și cu Yan dacă ar fi putut schimba o vorbă s-ar fi simțit altfel. „Asta să fie bătrînețea?”, se întrebă cu puțină frică.

Se trezi înghețat între două stalagmite, ațipise fără să mai desfacă sacul de dormit. Îl era o foamă teribilă și își consumase rația din rucsac, iar de provizii din ranița mare nu voia să se atingă pînă la venirea lor. Ceasul îi stătuse dar, judecînd după cum simțea el, îi aștepta de mai mult de-o zi.

Rămase nemișcat, ascultînd cu atenție. Din galeria din dreapta, cea pe care plecase Yan, se auzea tîrșitul unor pași greoi. Trecură cîteva momente de liniște dar curînd urmă o buimbură și un sunet aspru, noplăcut, ca de obicei metalic care alunecă de-a lungul unui perete.

„Yan, Yan...”, se repezi în galerie. La cîteva metri de intrare zăcea tînrul prăbușit cu fața în jos, lîngă peretele strălucitor. Scafandrul impermeabil al blondului era ferfelit, iar pletele mai deschise la culoare ca oricînd păreau albe.

„Yan!...”, vru să strige, întorcîndu-l, dar sîr-gătul îi îngheță pe buze. Ochii celui de lîngă el erau mici, adînciți în cap, obrazul era brăzdat de riduri adînci. Pleoapele se ridicară încet, dezvelind o privire obosită dar cunoscută. Era totuși Yan, prietenul lui, cum ajunsese să arate astăzi? Ar fi vrut să-l îmbrățișeze, să-i spună ceva dar nu știa ce...

Privindu-l tîntă, cel întins îi șopti chinuit, abia auzit: „Să nu treci de Clepsidră... niciodată...” Il simți tot mai greu în brațe, buzele învinețite nu se mai mișcă. Privirea se ridică parcă pentru a-i arăta un drum, dar globii rămăseră așa, albi-cioși, înțepeniti, brațele îi alunecară pe lîngă trup, moi, cu palmele în sus.

(Continuare în pag. a 13-a)

Science-fiction și alchimie medievală

Există de multe ori, în genul literaturii științifico-fantastice, arii tematice care își reclamă strămoșii încă din vremea evului mediu și chiar dinainte. Astfel, dorința arhetipală a repetării aceluși creației biblice a omului, a dat naștere celor mai ciudate ambiii. Multe dintre acestea se înscriu în spațiul preocupărilor alchimice, cum ar fi crearea **homunculusului**: a omului artificial — reflexul robotilor și androizilor contemporani. Florin Manolescu amintește în cartea sa (**Literatura S. F.**, București, Ed. Univers, 1980) câteva episoade medievale de acest fel. Intr-unul din ele „un androïd vorbitor (după alții doar capul) ar fi fost construit de Albertus Magnus, spre disperarea sfințului Toma de Aquino, care l-ar fi distruș scoțându-l o operă inspirată de diavol”.

Așadar, statutul alchimiei medievale poate fi, parțial, alăturat de cel al s.f.-ului contemporan. Și într-o parte și în alta avem de-a face cu pseudo-ambiii științifice, susținute ficțional, alegoric, mitic și imaginativ. Pentru a putea urmări caracteristicile alchimiei este necesară o scurtă (măcar) incursivă în obscuritățile istorice adăpostite sub cupolele misterioase ale evului medieval. O perioadă de acest fel circumscrie istoric amurgul lumii și al gândirii antice la contactul ei cu noile ideologii creștine.

Articolul de față încearcă să illustreze (inevitabil sinecdotic) tabloul dramatic al acestor mari răspinții istorice, urmărind destinul practicilor alchimice, „occidentalizarea” lor în cadrul sincretismului gnostic prin care întregă cultura și filozofia antică căpătase dimensiunile arborescente ale unui manierism neclasic și multiform, mult îndepărtat de liniștea solară a harțelor apolloniene.

Istoria însăși a acestor vremuri cuprinde în sine germenii tulburi ai unui declin barocizant, specific vremurilor din urmă ale Imperiului roman. Proliferarea practicilor alchimice înspre occident conșună cu depozitarea arhaică păgînă al acestor popoare, după cum spune Jung în **Psihologie și alchimie**: „Marile evenimente ale lumii noastre pe care omul le-a conceput și le-a executat, nu respiră spiritul creștinismului, ci, mai întotdeauna, pe cel al unui păgînism lipsit de farduri. Acesta provine dintr-o constituție psihică rămasă arhaică și care n-a fost distrusă de către creștinism”. Aceeași ruptură terifiantă declanșase în lumea latină invazia ideologică orientală opuse reductibilului spiritului de echilibru pe care-l preluade Republica. De aceea, perioada de sfârșit a antichității este prin excelență una manieristă, cultivatoare a esoterismelor și extravaganțelor etice, filozofice religioase și comportamentale.

Alchimia este și ea, prin obșesia ei orientală, opusă rațiunii elene — tradițională păstrătoare a concepțiilor armonice asupra cosmosului. Un percept de bază al alchimistilor sună astfel: „Lege, lege, relege, ora, labora et invenis” („Citește, citește, recitește, roagă-te, muncește și vei găsi”). Ceea ce contrazică însă, este scopul căutărilor. Marii alchimisti doreau, pur și simplu, să obțină aur prin transmutarea metalelor sau Piatra filozofală sau Elixirul de viață lungă sau Panaceul (medicamentul universal) sau Alkemu (dizolvantul universal) sau Homunculus (omul artificial).

Ce sînt, la urma urmei, toate acestea dacă nu o ciudată împletire între mit (adică ficțiune) și cercetarea științifică. Pe de altă parte, alchimia s-a întâlnit cu gnoza pe teritoriul nesfîrșitelor serii de discuții eteroclitice consumate acum, și care au avut toate, ca liant profund, sincretismul religios funcționalizat în perimetrul filozofiei elenistice. Logodirea sincretismului cu ambițiile sistemice ale filozofiei a generat o puternică literatură gnostică ce a invadat lumea antică pînă în zilele împăratului Constantin cel Mare. Datele cele mai substanțiale despre aceste mari dispute filozofice-religioase s-au păstrat în scrierile patristice începînd, printre altele, cu un apocrief intitulat **Actus Petri cum Simone** (circa 180—190 e. n.) în care se dau relații asupra disputelor apostolului Petru cu Simon Magul, de la a cărui învățătură, indirect, un ucenic al acestuia din Siria, Satornil, a creat o sectă, a

Satornilianilor, impregnată de preceptele învățăturilor orientale. Combaterea gnosticismului de către scriitorii bisericii, a permis cunoașterea acestuia prin chiar literatura sfinților părinți: Justin Filozoful, Tertulian, Irineu, Ipolit, Pseudo-Origen. Sincretismul gnostic aduna laolaltă mistica lumii elenistice cu misterile orifice dublate de concepții și nativități din vechile religii orientale, toate armate cu noțiuni din filozofia pitagoreică, platonice, epicureică, stoică.

Așadar, din Orient se prelungește înspre Occident pe acest fundal dramatic, practicile alchimice a căror istorie coboară pînă în vremea străvechilor doctrine taoiste chineze, trecînd prin India și poposind îndeosebi în Egipt, considerat de către toți alchimistii ca adevărata patrie a artei sacre. Dar, cu adevărat, se cristalizează alchimia într-o doctrină bine articulată în perioada gnozelor. Filozofia adunată în **Corpus Hermeticum**, și, în special, în **Poimandres**, conjugată cu sistemele gnostice, a oferit modele teoretice marilor călători alchimice. Aventura alchimică căuta să așeze în conjuncție deplină virtuțile sacre ale Logosului cu fluxul tehnologic al unei industrii ce producea în loc de aur sau pietre filozofice, simbolizări complexe ale unei călătorii care se învecinaa arit cu universurile sacre cit și cu naivitățile unor ambiții deserte, frînd nebunia metodic calculată a marilor poezii.

Alchimia a mai generat o simbolică complexă a întregului ei arsenal instrumental cit și a diferitelor metale cu care opera. Bunăoară, mercurul este prezentat în **Dictionarul de simboluri** (J. Chevallier, A. Gheerbrant, Ed. Seghers, 1974) ca fiind simbolul alchimic universal și, în general, al principului pasiv, umed, vin. Relatoarea la mercur este soluția dată de alchimisti pentru regresia în nediferențiat. Mercurul — **choui-vin** — argintul lichid al chinezilor, corespunde dragonului, licorilor corporale, singelui. Alchimia occidentală îl opune sulfului, în vreme ce alchimia chineză compusul lor: cinabru. Alternanța mercur-cinabru, obținută prin calcinări succesive, este cea a principiilor yin și yang, a morții și a reînvierii.

Un alt metal cu simbolică dezvoltată este argintul care apare în sistemul de corespondențe al metalelor și al planetelor în raport cu Luna. Argintul aparține lanțului simbolic reprezentat prin Lună-apă — principiu feminin. În mod tradițional, prin opoziție cu aurul care este principiu activ, masculin, solar, celest, argintul este principiu pasiv, feminin, lunar, acvatic. Pe de altă parte însă, în plan etic, argintul poate fi obiectul tuturor cupidităților și al nefericirilor pe care însuși le provoacă. Acesta ar fi aspectul său pervers și demonic. În aceeași rețea simbolică mai intră și aurul și sulful, ca să nu mai vorbim de nesfîrșitele figuri alegorice și criptice din tratatele de alchimie. Alături de aur și sulf, aici se pot întâlni hermafroditul, regele și regina, salamandra, Luna, dragonul, corbul, lebăda, leul, elinele, sabia.

Întîlnirea dintre gnoză și alchimie este ilustrată, în mod deosebit, de **Ouroboros**, șarpele alchimistilor — simbol al proprietăților ascunse ale materiei, venerat însă și de către Oșii, ca suflet al lumii perpetue. Dealtfel imaginea însăși a șarpelui care-și înghite coada ne spune despre nostalgia restructurării calitative a lumii prin resacralizarea ei integrală și prin anularea curgerii durezoase în favoarea încremenirii amnezice, în care efectul se topește în propria lui cauză.

DANIEL VIGHI

Pattern...

Cînd vorbim despre „modă” sau „modern”, sîntem tentați să asociem aceste noțiuni artei sau unor laturi ale ei. Dar nici științele ca laturi ale artei cunoașterii nu pot scăpa acestei observații. Totdeauna au existat științe moderne și științe în modă, caracterul de nouitate fiind elementul lor dominant. Se pot spune multe în acest sens. Există, chiar și moda „retro”. Un exemplu este termodinamica relativă și analizată după principii statistice. În contextul modernului și al modei în știință, ne vom opri asupra unei noțiuni care astăzi e foarte „la modă”. Este vorba despre „pattern”. Cuvîntul provine din limba engleză și înseamnă model, șablon. Dar pentru explicarea lui

mai detaliată voi cita pe Norbert Wiener: „Unul din cele mai interesante aspecte ale lumii este că ea poate fi considerată a fi formată din pattern-uri. Un pattern este, în esență, un aranjament. El se caracterizează mai curînd prin ordinea elementelor din care este constituit decît prin natura intrinsecă a acestor elemente”. Alături de definiția lui N. Wiener, care prin ea însăși formează un pattern, câteva exemple vor permite o înțelegere mai profundă a noțiunii. Natura, lumea nevie este prima care ne oferă aceste exemple. Un cristal de gheață, cu simetria lui șocantă este un pattern static. Privind la microscop originea acestui pattern se observă că moleculele de apă s-au aranjat într-o ordine statică bine definită. Un alt pattern care la prima vedere pare static, îl oferă diferitele formațiuni și straturi de nori. Dar mișcările aerului pe verticală fac ca acest pattern să devină dinamic. Fluidele pot prezenta pattern-uri mult mai complicate; sînt binecunoscute în acest sens instabilitatea Taylor și instabilitatea Benard. Lumea biologicului oferă exemple și mai fascinante de pattern. E tipic în acest sens cazul oamenilor care sub influența medicamentelor au halucinații. Aici, după o interpretare synergetică, rețeaua neurală a creierului ar fi dezechilibrată de medicamente și ar forma noi stări cu pattern spațial macroscopic. De fapt, synergetica este cea care studiază legile ce guvernează formarea și recunoașterea pattern-ului, utilizînd pentru aceasta concepțiile ei generale de „nechilibrul tranziției de fază” și de „parametri de ordine” și punînd în evidență rolul lor în formarea patternului macroscopic. În linii mari mecanismul fundamental de formare a pattern-ului este următorul: cînd se schimbă parametrul extern, (de exemplu gradientul de temperatură într-un lichid sau puterea injectată într-un laser), vechea stare macroscopică (pattern) dispăre și e înlocuită de alta nouă, sau mai precis, vechea structură devine instabilă. Comportarea întregului sistem, în punctele de instabilitate, e dominată de acele mărimi care tind să devină instabile și care servesc ca parametri de ordine. Toate celelalte mărimi stabile ale sistemului sînt supuse parametrilor de ordine și comportarea lor e determinată de aceștia. Astfel, problema se simplifică mult, deoarece e suficient să se ia în considerare comportarea parametrilor de ordine, care, în cele mai multe cazuri este descrisă de ecuații destul de simple. Soluțiile acestor ecuații ne pot conduce fie la stări macroscopice cu simetrie spațială, fie la stări macroscopice cu bistabilitate sau histerezis. Chiar și cele mai complexe sisteme și, probabil, creierul nostru este cel mai complex sistem, prezintă efectele de simetrie spațială și de histerezis. Și, pentru ca să ne dăm mai bine seama de acest lucru să urmărim două exemple. Despre lui Eischer din fig. 1 ilustrează o simetrie spațială. La o primă privire asupra desenului observăm pete albe și negre dispuse într-un cerc. Dacă însă ni se dă informația că petele albe sînt în prim plan, vom recunoaște niște ingeri. Un exemplu de histerezis e dat în fig. 2. Dacă se porneste din colțul din stînga sus în colțul din dreapta sus și apoi în colțul din stînga jos în colțul din dreapta jos, se observă întîi o figură care, după o anumită perioadă de timp sare la o față. Dacă se urmărește desenul în sens contrar se observă că percepția de la față la figură sare la un moment diferit de cel anterior.

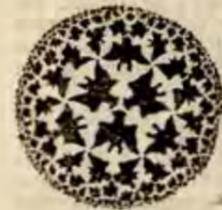

fig. 1

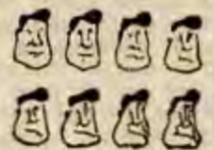

fig. 2

Formarea pattern-ului este, deci, un fenomen general care cuprinde întregul domeniu al existenței. Cunoașterea algoritmului de formare ne permite să pătrundem în tainele cele mai intime ale naturii și să putem prevedea alte noi pattern-uri macroscopice. Un promițător cîmp de cercetare!

FLAVIUS DAN ȘURIANU

WELLS ȘI IDEEA...

(Urmare din pag. 1)

Fără nici o intenție de supralicitare, precizez că **Mașina timpului** este anterioară intervenției lui Poincaré. Prima formă a romanului a apărut în foileton, încă din primăvara anului 1894, în „The National Observer”; după ce „The New Review” a găzduit în coloanele sale textul modificat, forma definitivă a fost editată în iunie 1895. Wells trebuie desprins deci din tandemul propus de Charles-Noël Martin, **Mașina timpului** fiind o sursă posibilă independentă a inspirației lui Einstein.

Mă grăbesc să spun că omul cel mai surprins de această afirmație ar fi fost, probabil, însuși scriitorul, care mărturisea: „Sînt și acum incapabil să-mi dau seama ce urmărește fizica modernă. Nu-mi pun această întrebare împreună cu cei care fac cercetări și speculații, ci în legătură cu ei. Am impresia că se așteaptă încă apariția unui Darwin și unui Huxley ai fizicii.”⁷⁾ Sînt fraze scrise în 1934, după ce Einstein, Niels Bohr, Louis de Broglie puseseră bazele relativității, ale fizicii atomice și mecanicii cuantice! Cum să ne explicăm această stranie lacună? Mai ales că Wells îl cunoscuse pe Einstein, apreciindu-i creierul „atocuprinzător și subtil”⁸⁾ și considerînd, împreună cu dl. Burleigh din Oamenii ca zeli, că el ar fi putut să lămurească pătrunderea pămînturilor „în vreo altă dimensiune a spațiului”... Constatînd că „toate progresele înregistrate în domeniul fizicii, de la începutul secolului, îi scăpaseră lui Wells sau, mai exact, nu-i înfierbîntaseră deloc imaginația”, Jean-Pierre Vernier pune acest fapt pe seama „rolului de maximă importanță” pe care l-a jucat biologia în modelarea personalității scriitorului și în întreaga lui operă.⁹⁾ Sugerînd exclusivitatea, interpretarea mi se pare abuzivă. În definitiv, unele dintre cele mai șocante idei științifico-fantastice wellsiene aparțin domeniului unei fizici atunci sau deocamdată imaginare: călătoria efectivă în timp, nodurile în spațiu (**Neobișnuitul caz al ochilor lui Davidson**), substanța „opacă pentru gravitație” (**Primi oameni în lună**), bomba atomică (**Lumea devine liberă**), universurile paralele (**Oamenii ca zeli**). E adevărat că ultimul text citat apăruse în 1923. Dar ce speculații biologice ingenioase, datînd din aceeași perioadă, pot fi invocate pentru a demonstra supremația absolută a disciplinei revelate înăuntrul lui Wells de Thomas Huxley?

Adevărul despre omisiunea teoriilor (și teoreticienilor) care au revoluționat fizica modernă mi se pare a fi mult mai simplu. De pe la începutul celui de-al treilea deceniu, imaginația scriitorului nu se mai înfierbînta la contactul cu nici o izbină sau ipoteză științifică. Wells hotărîse să renunțe la science fiction pentru romane sociale și proiecte de construcție a viitorului, unele literaturizate. Din perspectiva posterității, a fost o alegere neinspirată. Cu câteva reușite notabile (**Tono-Bungay**, **Kipps**), opera lui realist-critică nu este la înălțimea celei a lui Dickens, Thackeray, Galsworthy, iar studiile și utopiile constituie astăzi doar un obiect de cercetare mai ales universitară. Wells a reușit astfel să ucidă expresia cea mai viabilă a talentului său — din furtună, nu înainte ca ea să se întrupeze într-o suită de lucrări exemplare.

Fragment din eseu **Un englez neliniștit**

⁷⁾ H. G. Wells, **Experiment in autobiography**, London, Victor Gollancz Ltd and The Cresset Press Ltd, 1934, p. 339.

⁸⁾ Cartierul londonez unde se afla Royal College of Science.

⁹⁾ Jean-Pierre Vernier, **H. G. Wells et son temps**, Publications de l'Université de Rouen, 1971, p. 87.

⁴⁾ Op. cit., p. 214.

⁵⁾ **In American Journal of Mathematics Pure and Applied**, Volume 1, 1878.

⁶⁾ Lino Aldani, **La fantascienza**, Piacenza, Editrice La Tribuna, 1962, p. 39.

⁷⁾ C. H. Hinton avea să recidiveze în 1904, cu o lucrare mai pretențioasă, **The Fourth Dimension**.

⁸⁾ Charles-Noël Martin, **Einstein**, Hachette, 1979, p. 67-68.

⁹⁾ Op. cit., p. 221.

¹⁰⁾ Id., p. 29.

¹¹⁾ Op. cit., p. 53.

PEȘTERA TIMPULUI

(Urmare din pag. a 13-a)

Urmără câteva momente de liniște, o liniște apăsătoare, dureroasă, apoi încet, se auzi un fre-măt care creștea continuu, devenind un vuiet tot mai intens.

„Cutremur!” frica îl înțepeni, îi contractă fiecare fibră din corp, îl strivi cu spatele de perete cum nici muntele nu ar fi putut să o facă, cu toată greutatea lui. Apoi totul trecu în nemiscare, din cînd în cînd cite o piatră se așeza mai bine în noua mază. Vuietul era din ce în ce mai îndepărtat și liniștea redeveni stăpîna.

O săptămîină nu a putut să mînce și să doarmă. Se întimplaseră atîtea în atît de puțină vreme, iar el se obișnuise cu cea mai deplină liniște. S-au scurs pe nesimțite cinci ani, timp în care totul a trecut în amintire. Numărul crescut al seismelor în regiune îi ținea pe toți departe de peșteră. El, oricum, nu credea că ar mai fi putut intra.

„Cutremur!” Se trezi brusc prinzînd ecoul propriilor strigăte din somn. Se așeză pe marginea patului, își șterse fruntea de sudoare, încercă să bea puțină apă dar era clocită și îi mai era și greu să înghită: „Nu pot să mai stau așa”, izbuc-

ni gutural și în urechi îi reveni o voce răgușită, auzită în adîncuri. „I-am lăsat acolo pe Ana și Yan! Sînt un laș!” Se ridică încruntat, hotărît, își umplu ranita cu provizii, baterii, lău și două lămpi și fără să se mai uite înapoi intră în pin-tecul muntelui.

Regăsi nufărul de piatră, cu petelele sfărîmate de un bolovan prăbușit atunci, la cutremur. Își concentră privirea spre floarea strivită, apoi în lungul galeriei, cu teama ca nu cumva să revadă urmele tînarului blond. Transpirase intens, din cauza efortului și a încordării, fiecare pas se insotea de ecouri care-i dădeau fiori.

Pe neașteptate, după un colț, o zări. O stalactită și o stalagmită de un alb strălucitor, identice ca formă, opuse prin virtuți, atît de apropiate încît dădeau impresia unei clepsidre gigantice. „Așa trebuie să fie Clepsidra!”, rosti cu un amestec de bucurie și neliniște.

O scîlpire fugară între vîrfurile conurilor Clepsidrei îi atrase atenția. Își apropiă mult ochii de piatră albă și lumină atent locul din mai multe unghiuri. Era perfect uscat, se convinsese de asta trecîndu-și încet degetele pe suprafețele ascuțite.

Supraveghe mai multă vreme Clepsidra, așteptînd să se întîmple ceva, dar apoi simțind cum îl cuprinde somnul, stînsse lanterna. Dormi mult, se visă încadrat de stalactite și stalagmite care creșteau și se apropiau atît de repede încît păreau colții unui bot mare, feroce, care se strînge tot mai mult în jurul lui.

Se trezi greu, dorința de a avea un pat bun scăzîndu-i nerăbdarea care-l minase în adîncuri. O nouă scîlpire, cum mai văzuse, îl făcu să tresară. Apăsă butonul lanternei, dar filamentul becului abia pîlpî roșietic. Bateriile păreau consumate. Reuși să aprindă o lampă de pectoră și se ridică grăbit, apropiindu-se de Clepsidra: stalactita și stalagmita erau unite! Le ochii de mai multe ori, agitat, așa ceva nu mai văzuse, o creștere atît de rapidă și mai ales absența oricărei picături de apă!

„Dincolo de Clepsidra, mai departe”. După cîteva pași însă, se întoarse și fără să știe ce face, folosindu-se cînd de lăis, cînd de miner, sfărîmă cu cuțitul coloana subtilă care unise cele două conuri de piatră.

Ca eliberat de o grea povară se întoarse aproape fericit spre coridorul noțel care i se înfățișa înainte. Străbătu cu entuziasm galerii de o frumusețe neobișnuită. După cîteva ore bune, ajuns într-un salon mare, încremeni cu privirea pe... Clepsidra, iar în dreapta ei, sprijinit cu spatele de stalagmită, era un om!

„Nu te speria, e altă, e altă dată, privește vîrfurile ca să te convingi s-au anit de mult”, îi vorbi acesta răgușit, fără să-l privească. Nu îi vedea fața prea bine și i se părea nepotrivit să-l apropie lumina de chip, dar fricii din primul moment îi luase locul curiozitatea.

„Hai, nu mai pierde timpul, privește!”, spuse individul și aprinse un chibrit. „Eu sînt, adică... tu ești. Eu sînt tu, e destul de clar, nu?” și începu să ridă. Dar hohotele lăsară loc unui glas tăios. „Eu sînt tu, dar tu nu vei fi niciodată eu!” și scoase pe neașteptate cuțitul din cîngătoare. „Nu pot să mă iert, să te iert pentru clipele prin care am trecut, prin care vei trece, e mai bine așa!”

Nu mai era nici un moment de pierdut. Lovi cu toată puterea cu lampa arzîndă spre cel de lîngă Clepsidra.

Credea că l-a atins, văzuse lampa înainte de a se face întuneric, apropiindu-se violent de fața celui întilnit, dar cu o fracțiune de secundă după aceea auzise cum se izbește de piatră.

Rămase încremeni, chinîndu-se să respire fără zgomot. După ce trecu parcă o vesnicie, încercă să facă lumină. Sări într-o parte în aceeași clipă amintindu-și că are un cuțit foarte bun și omul acela care se dădea drept... el avea unul ca și al lui. În salon nu mai era nimeni și în tăcerea deplină de acum, totul părea un coșmar. Jos, lîngă stalagmită era un băț de chibrit pe jumătate ars... Nu mai avu nici o îndoielă că cel întilnit era el însuși, peste cine știe cît timp. Se strînse disperat lîngă ranită, înțelegînd că de acum urma o hărțuială cum nu mai existase.

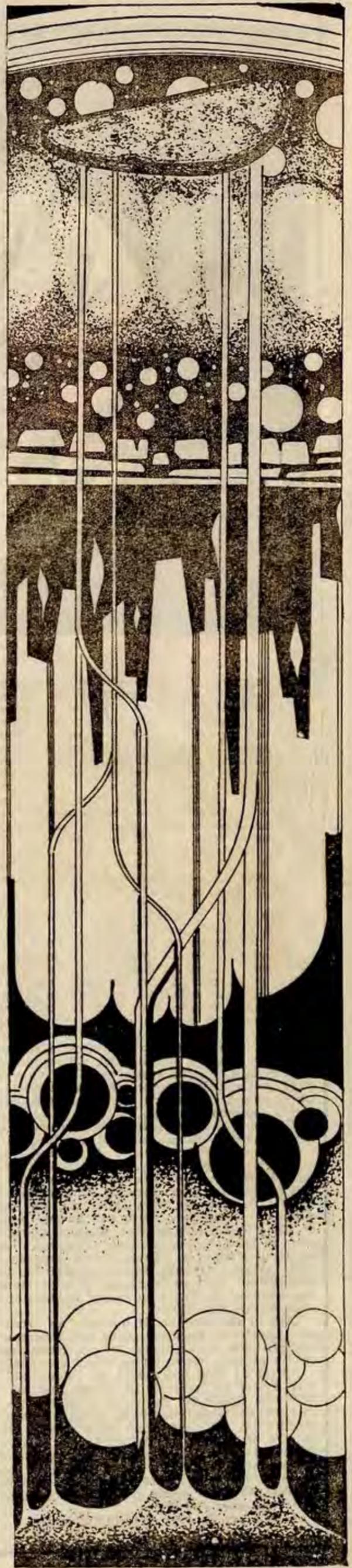
Ar fi vrut mai mult ca orice să fie cineva lîngă el, un suflet omenesc dar era singur și în fiecare clipă care trecea își pierdea tot mai mult cumpătul. „N-am să pot continua așa, trebuie să existe o scăpare!”, tipă aproape. „Dacă mor eu, e ca și cum l-aș ucide...” Seoase cuțitul și-și trecu tălșul fulgerător peste antebraț. După puțin timp se făcu întuneric...

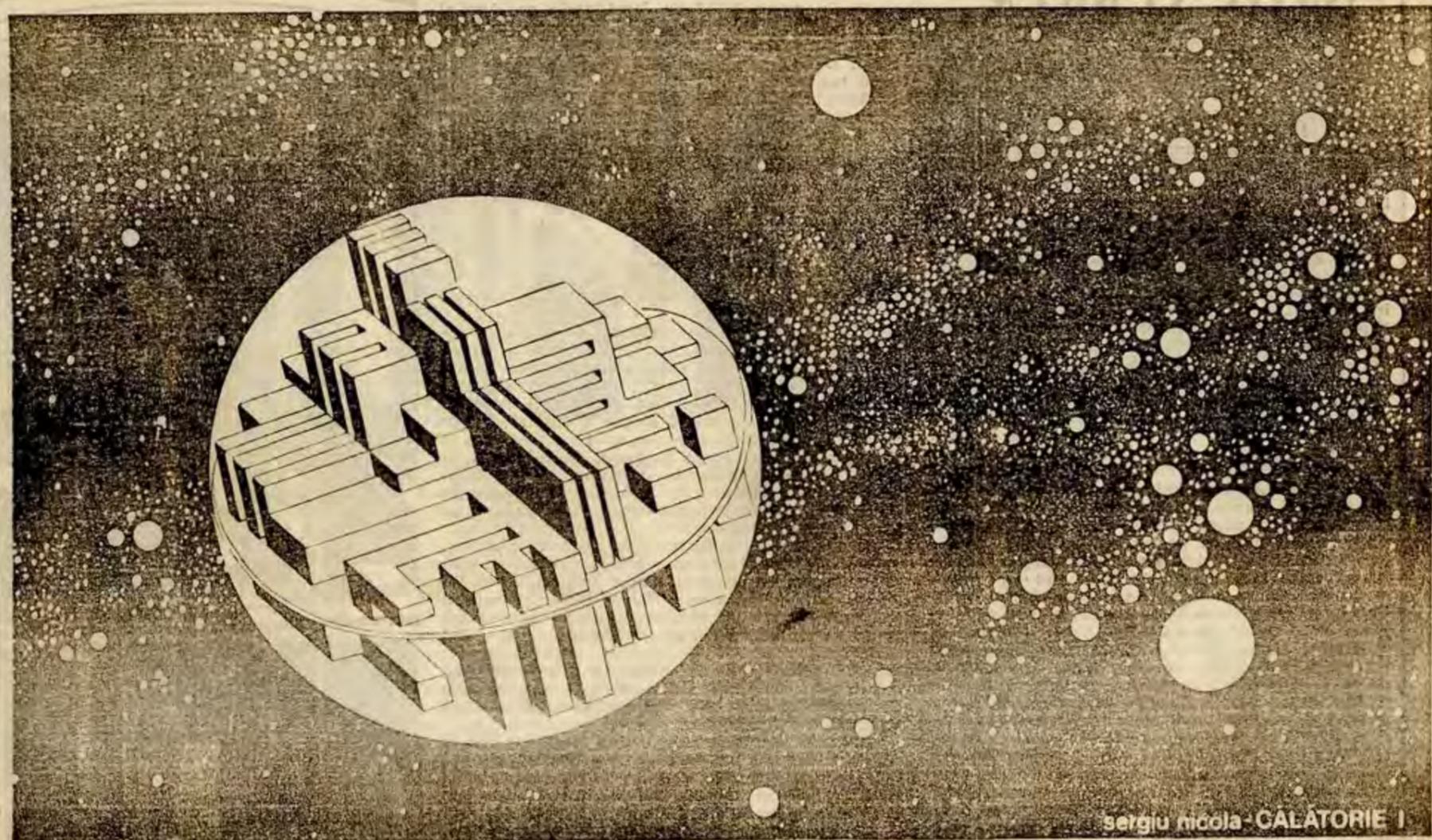
Cînd își reveni era legat strîns cu o batistă, celălalt îl privea îngîndurînd. „Nu ne-am priceput niciodată să folosim cuțitul cum trebuie, așa-i? Să nu-mi mulțumești, rana se închisese singură. Să-ți spun care cred că e soluția” și eul acela care-l înfricoșă, al lui și totuși străin, se întoarse cu spatele, căutînd ceva în ranită. „Acum! astfel!” și fără să se întrebă nici o clipă de ce are cuțitul în mîna, se ridică brusc și îl înfipse în spatele neprotejat.

Celălalt se răsuci încet, încercînd să zîmbească, dar schimonosit de durere. „Asta era, așa e bine...” și se prăbuși peste el, innăbușindu-l. Reuși cu greu să se tragă slăbit cumi era, de sub trupul inert și inspiră de cîteva ori mult aer ca să-și revină.

Privind înapoi lămpi umbrele tremurînde de pe perete, gîndi, nefirese de calm, că de-acum nu-i mai rămîne decît să se aștepte, să-și lase spatele descoperit, să se sinucidă, ba nu, să urîdă, cu mîna unui alt el însuși care la rîndul lui va aștepta...

„Am devenit nemuritor?!?”

Sergiu Nicola - GALATORIE I

În decembrie, insula Honshu se află în puterea unei toamne prelungi, agonizând sub un soare palid, înviorat ici-colo de incendiul trunzelor de momiji; aceasta la răsărit de creștele albe ale Mikunilor, care despart Tara zăpezilor, coborând spre Marea Japoniei, de cealaltă aripă a insulei, orientată spre Pacific. Estocarpate în ordinea naturii, culorile s-au refugiat în ghiârlandele sărbătorii care au decorat orașele în cinstea schimbării anului. Străzi întregi surd sub cascadele multicolore ale jerbelor create de artiștii florilor de hirtie. Vaste pasaje adăpostind sute de magazine, bazare de o modernă sătubritate și a căror estetică respinge levantinismul terosului, labirinturile scaldate în lumină ale orașelor comerciale subterane s-au transformat în colidoare înflorite în onoarea sărbătorilor hibernale.

Într-o librărie situată în fața gării Tokio, ca să mă orientez în cele cinci nivele ale clădirii trebuie să fac uz de serviciile sectorului de informații, care nu lipsește de la intrarea nici unui mare magazin. Volumele SF se etalează pe câțiva metri pătrați, într-un încălzitor joac de culori. Sînt altele decât am întâlnit în zecile de librării mari și mici prin care am trecut. Cele zece colecții SF tipărite sub egida mai multor edituri (numai două sînt specializate în SF și polițier...) se întrec să atragă cititorul, dar o fac evitînd stridența și prostul gust. Culori rare, asociații ferice, imagini sugestive. Nimic nu violentează privirea. În interior, pe hîrtia satinată, și-ruri verticale de semne ale unui scris născut spre a exprima frumosul.

Cele mai căutate? Romanele vizionarului neli-niștit Komatsu Sakyo, autorul „Scufundării Japoniei”, miniaturile pregnante ale lui Hoshi Shin-iki, cărțile pline de adevăr psihologic ale lui Yasutaka Tsutsui, cele impregnate de parfumul vechilor legende nipone semnate de Hamura Ryo și cele de o ironie neiertătoare ale lui Toyota Arisune, aventurile cosmice sau terestre descrise de Yano Tetsu, Mitsuse Ryu, Kagami Akira, Mayumura Taku, Kwamata Chiaki, Ishikawa Takashi, Hirai Kazumasa, Yokota Junya, Yamada Masaki, Asakura Hisashi, Takachiho Haruka, Kosai Tadasu etc. La care se adaugă scrierile autorilor nespecializați, în frunte cu marele maestru al literelor nipone Abe Kobo.

Alături de colecțiile de buzunar, alte serii, legate, ilustrate. Recunosc două-trei observate la călătorii din metro, care, în majoritate, șezînd sau în picioare, citesc în tot cursul drumului.

Cifre? În 1959 apăreau 20 de volume SF, din care numai trei semnate de autori japonezi. În 1979 s-au tipărit 340 de titluri de anticipație, din care 80 de scrieri originale, restul reprezentînd reeditări și traduceri. Cele cinci reviste lunare, la care se adaugă una bilunară, apar fiecare în peste 200 de pagini, cuprinzînd știință, literatură SF japoneză și străină, cîteva pagini de bandă desenată, istorie și critică literară de specialitate. Dealtfel, una din aceste publicații este rezervată în întregime criticii SF.

Cifrele pentru 1980 sînt sensibil egale.

Horia Aramă

Japonia iese din ape

Sînt oaspetele editurii „Tokyo Sogensha”, unde au văzut lumina tiparului „Fuga în spațiu-timp” de Adrian Rogoz și „Verde Aixa” a sub-semnatului în traducerea excelentului stilist Sumiya Haruya. Domnul Takao Akiyama, directorul editurii, îmi prezintă opiniile sale privind anticipația științifică și criteriile care îl conduc în selectarea lucrărilor pe care le publică. Îl revăd cu deosebită plăcere pe domnul Shindo Katsumi, redactorul care s-a îngrijit de versiunea niponă

MIȘCĂTORI SF >>> pleoștile crizei
 NUMĂR REALIZAT DE >>> marea parădă (INDIVIDUAL AL CENACULUI)
 SERIE DIVERSA, MIȘCĂTORI SF >>> TEHNOLOGIE
 VIZUALIZAREA SERGIU NICOLA, UCIȘCĂTORI

Tiparul Întreprinderea poligrafică Banat
- Timișoara

Preț 2 lei.

a scrierii mele, și îi cunosc pe colegii săi. Cîteva zeci de rafturi dădora de cărți reprezintă opera editorială a firmei. Regăsim titluri și autori celebri de pe toate continentele. Felfel gazdele pentru excelențele condiții grafice, calitatea hîrtiei, finetea tiparului. În instituție domnește o atmosferă de seriozitate profesională fără nimic academic. Speranțe și aprehensiuni: cîi va dura cure boom-ul SF? Ce va urma? Întrebări-cheie pentru un gospodar fucid și pe care cititorul, beneficiar al eforturilor celor 4.000 de edituri din Japonia, le ignorează.

Întînd în editura „Hayakawa Shobo”, un rastei de papuci ne invită să ne lepădăm încălțămîntea ca în muzee și în templele antice. Pînă nu de noaptea, ne informează nu fără orgoliu Imaoka Kiyoshi, tînărul conducător al revistei „SF Magazin” publicată în editura numită, birourile erau pardosite cu tatami, tradiționalele hapsieturi de pipirig care acoperă dușumelele în arhitectura clasică japoneză.

După această introducere tip retro, universul ultramodern în care ne conduce discuția ce urmează, străbătut de idealuri noi și proiecte cutezătoare, apare și mai romantic. Discuțăm îndelung asupra destinelor literaturii SF din țările noastre. Asemănările ne apropie, deosebirile nu ne despart. Imaoka Kiyoshi are 32 de ani și provine dintr-un grup de fani ai SF. Îmi prezintă cu mîndrie numărul festiv (dublu) dedicat celei de-a 20-a aniversări a revistei (470 de pagini).

Dintre acțiunile redacției rețin concursul anual cu premii adresat amatorilor. Interlocutorul meu se interesează de „starea SF” la noi. Îi povestesc despre cărțile noastre, despre cenaclurile SF. Conferința lor anuală îl impresionează și notează cu sîrg detaliile privitoare la ultima ei ediție, cea timișoreană.

Profesorul de istorie Tetsuhiro Takahashi din Takatsuki cunoaște îndeajuns limba română ca să traducă în japoneză pagini din Bălcescu. Mulțumită lui, mai tinerii săi prieteni, studenții Kazuya Yoshinaga, Takeshi Shimada și Mikuru Abo, îmi servesc de ghizi prin legendarul Kyoto. Între vechiul palat imperial din fosta capitală și muntele sfînt Hiei, presărat cu temple de la poale pînă în vîrf, discuțăm SF. Profit de ocazia că am de-a face cu fani ai genului și efectuez o anchetă asupra scriitorilor preferați. Surpriză: cu o singură excepție, „clasamentul” valoric enunțat de ei coincide cu opinia criticilor de înaltă profesionalitate consultați de mine. Întrebarea este: are cititorul japonez o judecată atît de sigură sau opinia cititorului ocupă un loc deosebit în judecata criticului? Nu e singura enigmă nerezolvată pe care am adus-o cu mine acasă.

Contactul cu arhipelagul este un proces. Dezvăluirea fațetelor fără număr ale acestui popor cu înzestrări uimitoare nu se poate face decît în etape. Sub ochii călătorului tras de misterul nipon, Japonia pare a ieși din valuri întîlșînd lumii un relief bănuș, dar niciodată văzut în întregime.

Moartea unui Crimsingals

Imensă stincă neagră pulverizată de nevăzute raze dematerializante, întunericul s-a destrămat. O lumină orbitoare izbucnește înăuntrul meu și, simultan, un val de căldură îmi cuprinde trupul, moleșindu-mă. Săgeți roșii, negre și verzi, șerpulesc pe traectorii spirale, alcătuită o rețea complicată, ordonată totuși.

Mă ridic greoi din mica piramidă cărămizie care-și refacă fulgerător peretele deformat. În jurul și în interiorul fotoliului mi-am instalat sistemele preferate, clasice și moderne, de pierdere a contactului cu realitatea materială, pe scurt, spicorema.

Acum o unitate temporală m-am cuplat pentru prima oară la irealutrone, sistem interzis, și puterea lui de contopire a dimensiunilor spațio-temporale, a depășit cu mult imunitatea mea naturală la spicorema.

Mă împleticesc. Abia îmi tîrîi deplasatorii prin puful carmin al podelei:

— Arcona!

Ca întotdeauna, mai întâi se formează fuorul albăstrui de fum și, aproape instantaneu, perechea mea apare apoi, unduind. E încrunțată. Arcona, o puritană desăvîrșită, urăște spicorema cum puțin androluizii reușesc s-o facă:

— Arcona, te implor, cel puțin acum adu-ți aminte de primele noastre perioade. Renunță la...

— Nu.

Abia și-a mișcat buzele. Sec, tăios, sunetul s-a strecurat printre ele ca un proiectil minuscul ce m-a străpuns retezându-mi orice speranță.

Arcona continuă să se legea unduindu-se ca o algă. Aranjat în suvițe late, strălucitoare, părul roșcat îi

acoperă sîni conici și pîntecul bombat, coborînd pînă pe coapse. Unduirea neîncetată a trupului subțire e unul dintre sutele de exerciții de refacere continuă a potențialului energetic. Arcona vrea să supraviețuiască și pentru asta trebuie să fie capabilă să respecte Legea.

Ușor răsfîrîntă, buza de jos îi tremură imperceptibil... Au trecut trei perioade de cînd nu i-am mai sărutat buzele umede... N-am voie. Cea mai mică excitație i-ar dăuna enorm.

Perechea mea e lipsită de calitățile native ale celor aleși de către C.N. — consiliul noezic — fără a mai fi supuși vreunui test, dar ca și alte milioane de androluizii, posedă voința oarbă de a supraviețui și, respectînd cu sfîntenie programul pregătitor, speră să fie aleasă printre cei care se vor închina Legii.

Tăcerea e tot un exercițiu, însă de conservare a capacităților neuronale. Tace. Îmi vine s-o... distrug. Nu pot: obosite de spicorema, cele patru brațe îmi atîrnă fără vlagă. Furia mi se transformă în silă. De ce iubesc încă ființa asta?

— Arcona, e o prostie ce vrei...

— Indrăznești?! Izbucnește ea, dar se controlează imediat și scilipirile de viață din ochii mari, violeți, se sting înăbușite de un alt exercițiu, cel de control psihosomatic. Știu ce urmează. Ca dintr-o stea rece și îndepărtată, se scurge spre mine, moarte, sunete liniare:

— Celain, n-ai dreptul. Te-ai născut pentru a deveni crimsingals. Mă întreb uneori de ce nu te denunț. Un simplu control ar descoperi că starea ta normală e de fapt o spicorema perpetuă. Atunci ai fi exclus din elită nativilor și... Se oprește îngrozită. Copleșită de ură, a vorbit de trădare cu patimă. Sacrilegiu! Încălcare a principiilor esențiale ale programului pregătitor. Acum, ar fi în stare să mă sfîșie, dar trebuie să se stăpînească pentru a nu săvîrși o nouă greșală.

Arcona mi-a refuzat dreptul firească la un copil... Subțire, înaltă, perechea mea visează să devină o slugă perfectă a Legii.

— Arcona, gîndește-te. Poate că va trebui să te supui acestei dogme timp de mii de perioade — cam un sfert din cît i-a trebuit vieții ca să ajungă pe planeta asta... la ce sîntem.

— Ciciurile criogenice de regenerare o îngăduie. Vreau să trăiesc.

— Veți supraviețui citeva milioane de nenorociri: fără copii, fără...

Tac. Ce încerc să fac eu acum? Pe cine vreau să conving, să salvez?

Arcona?... Cu ochi nemîșcați de amfibie, Arcona privește dincolo de mine.

Sîntem pe buza prăpastiei. Cu Legea necruțătoare pe urmele noastre. Nu. Pentru ea următorul pas nu înseamnă o prăbușire, ci...

— Nu-mi pasă. C.N.-ul consideră că Legea e soluția optimă.

— Da, C.N.-ul a calculat că nu au dreptul la supraviețuire decît patru milioane de ființe, care vor fi obligate să se supună Legii.

Realizez dintr-o dată că, dacă voi continua să vorbesc, cuvintele mele vor alcătui o pledoarie plină de patetism inutil. Inchid gura deci. Dispararea irațională a energiei noastre biofizice și psihice, nu e oare cauza dispariției treptate a speciei noastre? „Ne-am autodistrus; procesul de autoeliminare a devenit o realitate ireversibilă...”. Mă-ar explica gravă Arcona, și mi-ar veni să urlu.

Totul a încercat în mișcare: pereții negri ai camerei, mica piramidă cărămizie, irealutroneul sferic, galben, prisma translucidă în care caselele cuprînzînd texte literare împletesc cu muchile lor curcubeie și, dincolo de ecranul transparent al ferestrei, gigantice ouă nefecundate și împietrite, ovoidele cenușii ale habitatului își înalță virturile wrtite spre cerul scilipitor de alb. Șarpe de gheață, răspunsul Arconei mă atinge pe piept, pe față:

— E singura cale. Sîntem condamnați la dispariție.

Tace apoi. Se concentrează: chipul ei — mască de piatră. Aștept. Își sîșie întrebarea:

— Ce vrei, de fapt?

Ce vreau, de fapt? Pare răfnîntă. Aș vrea să ne acuplăm... Dar nu,

programul îi interzice un astfel de consum... Mă ispitește totuși gîndul. Mă apropiu de ea cu brațele întinse.

Arcona înțelege. Se trage repede înapoi. Violetul ochilor s-a aprins și unduirea trupului e discontinuă. Îi e frică. Groază, chiar:

— Nu! Te rog, nu...

Buzele i s-au întredeschis — sunete moi, catifelate au implorat ceva nepermis de program. Mi-e milă de ea. Mă opresc. Brațele îmi tremură. Pîntecul mi se zbate spasmodic. Eu, un virtual crimsingals, chinuiesc o biată androluidă care nu vrea altceva decît să fie aleasă printre supraviețuitori. Perechea mea... Legea mișcării și afectivității minime ar fi unica soluție... și ea, ei, cred asta, idolatrizează judecata materiei superioare, lipsită de trup, închisă într-o cutie indestructibilă. C.N.-ul le dă modele, soluții optime — crează morți ce vor umbra...

— Arcona, îți cedez locul meu. Am trimis C.N.-ului un raport. Te consider aptă pentru a deveni o crimsingalsă.

Mă privește atentă. Nici cel mai mic semn de surpriză pe fața ei violeție. Se stăpînește perfect, convinsă că așa e firească să fie.

O privesc plictisit. Mă umflă risul, dar în locul hohotelor nu reușesc decît să rinjesc prosteste.

Crimsingalsă se descompune. Mai rămîne un timp doar fuorul de fum albăstrui, apoi dispăre și acesta.

Singurătatea austeră ar putea fi o soluție, atîta vreme cît aspiri la ea fără s-o obții vreodată. Acum, sînt singur... Oricum, peste două unități temporale, Legea va intra în vigoare și n-am dreptul să-mi hotărîsc singur soarta. dat fiindcă voi fi unul dintre germeții supraviețuitori ai speciei — mai bine spus, am fost un germe — dar pînă ce raportul meu va ajunge la C.N., irealutroneul mă va transforma într-un androluid obișnuit, ahtiat după plăceri interzise...

Un crimsingals n-are voie să încerce o combinație spicorema care să-l poată transcende pentru totdeauna într-o altă lume?

Omul acela tăcut venise, se așezase lângă mine și întorsese capul ca să se uite la soarele turtit al după-amiezii, niște copii mici se jucau pe marginea drumului cu o cartușieră goală, pe care o țirau după ei, îi vedeam cu coada ochului, ce putea dori de la mine? eram obișnuit ca atunci cînd se oprește cineva lângă mine, să-mi ceară ceva: cu vreo două săptămîni în urmă venise un ofiter android — era lovit la mină și i-am putut vedea, pentru o clipă, acolo, înăuntru, mai multe fire roșii și galbene și niste mecanisme fine care se mișcau cînd mișca degetele — mă întrebam unde sînt oamenii. i-am spus că pe-acolo, prin sat, fiecare pe la casa lui și m-a strigat măică-mea să aduc niște apă de la fîntînă, plecaserăm lîpîind prin praf cu picioarele goale, lăsîndu-l pe ofiterul care-i căuta pe oameni cum nedumerit.

Cred că ofiterul acela îi convinsese pe cei din sat să-și ia care ce putea și să fugim în pădure, trebuia să vină armată acolo, chiar înainte de a pleca, au venit două blindate cu senile, trăgînd și niste tunuri grele după ele, au intrat în curte și apoi în grădină dărîmînd un gard, au urcat dealul și au început aproape imediat să tragă înspre oraș. Soldații roboți — eu cel puțin n-am văzut nici un om printre ei — care veniseră în urmă s-au apucat să cotrobăie prin casele părăsite, fuseseră programați să prade tot ce găseau în cale și continuau să o facă, chiar dacă nu mai aveau pentru cine, comandantii le muriseră, n-au avut prea mult noroc, a venit altă armată, în timp ce ceaialtă fugea mîncînd pămîntul în mod disciplinat, soldații nou veniți s-au apucat și ei de cotrobăit, au strîns tot ce mai rămăsese erau murdari, multora le lipseau piese componente, mai mult îi stîrneau mila, erau însă conduși de oameni.

Omul venit pe neașteptate s-a ridicat și a plecat fără să scoată vreun cuvînt. Nu mult după aceea au apărut citiva soldați-roboți și un ofiter. Îi știam. Acum vreo cinci zile fusese la noi și băuse cu tata și cu alți citiva ofitieri care erau tot oameni, au băut s-au certat, tata voia să-i împace, unul din ei a plecat nervos prin spatele casei, iar asta de care vă spun și împușcase liniștit prin fereastra astupată de camuflaj cu un covor și niște hîrtii, neavînd altceva mai bun de făcut, cel care ieșise se oprise în dreptul ei și începuse să injure și să-i amenințe, zicea că o să se ducă la aliați, că, ori aici ori dincolo, tot aia era că cine mai înțelegea cine cu cine luptă totul dispăruse, nu mai existau comandamentele nu mai existau statele, nici măcar lumea, cineva care să-și spună lumea, ofiterul asta, negricios și cam la fel de înalt ca tată-meu scosese pistolul și-l împușcase direct în gură. Bunicu, care povestea întîmplarea vecinilor doritori să-l asculte, se mira:

„cum de ochise așa de bine? să tragi cui va trei gloanțe la rînd prin aceeași gaură, cînd cel ochit cade sau se mișcă, oricum, fără măcar să-l vezi, știți, fereastra aia astupată din spatele casei”. Cei alții ofitieri își goliseră repede paharele și plecaseră lăsîndu-l pe mort sprijinit de perete, cu capul cîzut într-o parte, năclăit de sînge, iar vîntul îi răsfira la întîmplare părul. Pe urmă se certaseră și între ei, cred că cei alții plecaseră în altă parte, rămăseseră doar asta și mai mulți roboți, pe jumătate distruși, cu care se plimba încolo și-acuace prin sat, tata spunea că în altă parte nici

Paul Karimm

Omul cel tăcut, inelul și fata blondă

nu mai erau oameni, sau, oricum, rămăseseră foarte puțini, orașele nu mai erau, rachetele, sau dacă nu, bombele le răsăseră de pe fața pămîntului, și că tot noi, ăștia, țărani, aveam să rămînem pînă la urmă, cu noi nu avea nimeni nimic, noi nu făceam război, ca cei din orașe, care muriseră mai toți și aveau pînă la urmă să moară toți, în timp ce hoardele de roboți vor fi continuat încă să se bată fără rost între ei pînă n-ar mai fi rămas nici unul, ce, pareă oamenii știuseră de ce se bat.

Ofiterul și soldații s-au oprit lîngă mine și m-au întrebat dacă nu văzusem un om așa și-așa, era chiar omul meu, cel care se oprise, se așezase lîngă mine și privea soarele, am ridicat din umeri, nu văzusem nimic, prea eram ocupat cu lectura, ofiterul s-a uitat la cartea mea video, încercînd să-i silabisească titlul, în buzunarul unuia din soldați a început să sune un ceas, atunci am observat că ofiterul avea două ceasuri cu celula solară la mîin și unul de buzunar la piept, i se vedea atîrnînd lanțul aurit sau de aur, „soldații ăștia își bat joc de timp” gîndeam privindu-i cum se îndreptau, „parcă nu știu cîte ceasuri cu ei, dar nu le place să le scoată, să se uite la ele, scot doar pistoalele și se împușcă între ei, cîți vor mai

fi rămas, cartușele lovesc la fel de bine și pe oameni și pe roboți dacă știu cum să tragi. Pe deasupra treceau iarăși teleghidatele, avioanele alea fără nici un om în ele, pline cu bombe, nu erau de-ale soldaților cu ceasuri multe, le trimiseră ăia care fugiseră lăsînd tunurile în grădină și o grămadă de proiectile să avem noi cu ce ne juca, le întorsesem și încercam să ochim linia orizontului, acolo unde răsărea soarele. N-am reușit să tragem niciodată, poate n-ar mai fi răsărit soarele: pînă la urmă tot am fi învățat noi cum să le folosim, dacă nu l-ar fi trecut prin minte lui Vică să dea foc la benzina de pe jos, nu știu de ce au luat toate foc, au explodat toate proiectilele de care noi nici nu ne atinsesem, a curs țărîna peste jumătate din sat, în vîrtul dealului a rămas o groapă în care s-a făcut după primele plozi din toamnă un iaz mărșor, iar din Vică au mai găsit numai un deget, mai era pe el inelul gros de platină, cred că era din platină, altfel de ce-ar fi fost așa greu, avea în locul pietrei un ecran TV cît unghia de mic, inelul mi-l arătase chiar el, cu cîteva zile înainte cînd eram în pădure: „de la bunica, numai de nu l-ar vedea, l-am luat din sîpet, unde-l ținea ascuns”. Degetul cu inelul era curat curat, iar mamele își strîngeau copiii și-i numărau, dacă roteai încet ecranul pe inel puteai prinde douăzeci și patru de canale, căutasem de mai multe ori și eu și Vică, dar nu mai transmiteau nici unul, se vedeau doar parașiți și dungii, mama lui Vică mai avea vreo două copii, așa că moartea lui Vică nu costa prea mult familie, măcar așa, sufletește, dacă la pungă urma să-i sece, de fapt, nici măcar nu mai era vorba de bani, ăștia nu-i mai trebuiau nimănui, acum toate se luau „la schimb”, N-am văzut înmormîntarea, mă bătuse măică-mea măr și mă închisese în cămară, am auzit de acolo cum treceau prin fața porții babele, plîngînd ce mai rămăseseră din Vică, de ce nu fugise oare Vică atunci cînd văzuse că ard toate așa de tare, Am refăcut și eu experiența lui, cu niste cartuze în loc de proiectile, putusem să fug. Cred că Vică descoperise sistemul de funcționare a tunurilor, ele, ca și computerul și instalațiile părăsite într-o subterană de beton din coasta dealului, fuseseră făcute bucăți și le cărau oamenii acasă, fără să știe la ce le vor folosi, dar le cărau.

Omul meu cel tăcut și soldații-roboți cu ofiterul s-au întors, îi vedeam în depărtare cum vin, crezusem că aveau ceva de împărțit cu ei, dar nu era adevărat, un soldat ducea în brațe o fată, omul meu cel tăcut plîngea încet, fata era blondă, ofiterul o privea din cînd în cînd. S-au întors teleghidatele, eu m-am aruncat în șanț și toți au fost omorîți, ei, pentru prima oară, eu, pentru a doua.

Ceea ce s-a întâmplat aici, înainte de venirea mea, a rămas atât de puternic întipărit în memoria sau, mai corect spus, în conștiința localnicilor încât, privind mistuirea soarelui dincolo de curgerea tulbură a Dunării, aproape retrăiesc emoția celor pe care întâmplarea i-a făcut martorii tăcuti căderii a stelei singurii.

Orașul Nou își aliniază blocurile pastelate cam din dreptul micului port al întreprinderii miniere, sfârșindu-se în amonte fluviului de care îl desparte panglica de asfalt a șoselei.

În seara acelei duminici de august, crepusculul splendid se consuma ca și acum, înlocuind unduța fierbinte a aerului din timpul zilei cu boarea răcoasă, catifelată, care vine dinspre apă, întovărășită de duduitul surd al remorcherelor ce împing, spre care țintă? șlepurile uriașe.

— Eu stăteam aici, în balcon; îmi spunea Mioara Șușu, veche prietenă și gazda mea de acum. Când ești singură și ai o garsonieră la etajul patru, cu vedere „la mare”, e mai plăcut să-ți petreci seara ascultându-i zgomotele și observându-i prefacerile...

— Ești o română încoercibilă! rid eu.

— Se poate, am ghicit-o zimbând în întuneric, dar nu m-am gândit la tine decât în momentul când a apărut steaua purpurie... Mi-am amintit de povestirile tale și pentru că avea ceva neobișnuit în felul cum evolua pe boltă, desigur numai pentru asta, așa fi dorit să fii alături de mine!

[— Iar mă necăjești!] El bine, am crezut întâi că e un avion, apoi observând viteza cu care străbătea cerul, mi-am zis că e vreun meteorit sau rămășițele unui satelit intrat în atmosfera densă... În fine, eu mă pricep mai puțin în cele ce țin de tehnica zborului, însă atunci când s-a apropiat de nivelul fluviului, alunecând suspendată razant cu apa, am știut că sfera rubinie nu semăna cu nimic cunoscut nouă, că venea într-adevăr din stelele dintre care se desprinsese... A căzut în cele din urmă cam pe acolo! Și Mioara întinse mâna în direcția trenului înguste și tremurătoare pe care soarele aproape dispărut și-o stîngea în undele molatice ale Dunării... Imediat după aceea, s-au prăvălit de sus înfil luminile, apoi bubuitul a două avioane cu reacție care-au dispărut tot atât de surprinzător cum apăruseră...

— Eram în punctul de comandă când am preluat ținta asta, mi-a declarat azi dimineață maiorul Vornicu, un moldovean volnic, cu alură de sportiv, pe care pasiunea l-a transformat din parașutist în comandantul unei subunități de radiolocație. Di altfel, continuă el, îi urmăream evoluția încă înainte de a ajunge pe ecranele stațiilor noastre. Din momentul în care a pătruns în spațiul aerian românesc, în diferite puncte, din pricina vitezei deosebite și mai ales a zig-zagurilor derutant, era „predat” și „preluat” mereu de alte aparate ale aviației noastre de interceptare.

— Socotești că a fost vorba de epava unei nave cosmice sau de un meteorit care intrând în atmosferă sub un unghi foarte larg și-a asigurat o traiectorie mai lungă și, respectiv, o existență materială mai îndelungată?...

— Păi, dumneata ori nu ești prea isteț, ori faci pi mortu-n păpșoi; dac-ai fi sărit cu parașuta vreodată...

— Am sărit de mai multe ori! Am fost parașutist în armată, i-am suris eu bucurat că l-am făcut martor.

— Ie-te-te, dom'le! se miră scurt maiorul. Păi atunci când ti rostogoleai în joc ca un bolovan, și s-a-nîmpliat să ti blochezi la o altitudine oarecari, apoi să ti înalți la fel de vertiginos, să „cazi” în continuare și să mai faci brusc, orizontal un slalom șeresc de tăia frumuseții? El?!

I-am mulțumit maiorului Vornicu și ne-am despărțit prietenește, dar mă gândesc amuzat că, la ora asta, aflat în punctul de comandă sau lângă vreunul din „băieții” săi într-o stație peste care antenele parabolice se rotește cercetînd văzduhul, sau acasă în fața televizorului, maiorul se mai gîndește la condeierul cam greu de cap care a sărit totuși cu parașuta...

Lîngă mine, Mioara, care tăcuse așteptînd să încheie ceremonialul aprinderii unei țigări, își reia povestea de unde o lăsase:

— Când a stîns apa, culoarea purpurie a început să pălească, devenind cu încetul portocalie... O aureolă globulară sau, cum să-l spun mai bine? — un „halou” albăstrui, foarte puternic, cu un diametru de trei-patru ori mai mare decât sfera, lumina intens porționea aceasta a fluviului, oferind un spectacol dintre cele mai ciudate. În momentul acela am simțit...

Marcel Luca

Reportaj despre un fapt divers

— În momentul acela, am simțit cum mă-necăcă, așa, o bucurie, cum să vă spun io? Mare! Mare, ca atunci ni, cînd îți vezi pruncu' că umbli, sau cînd îți vezi vîruții de-s mai cu carte că cînstese cu tine din glaja de palincă și țipuresc ca tăt omu' făr-să țile cu nasul în talpa lui Dumnezeu, Doamne Iartă-mă!

Gheorghe Moț, oare ce alt nume putea să aibă tînarul pe care l-am acostat dimineața pe stradă, e alături de mai mulți consăteni, miner de aproape trei ani, căsătorit cu-o „dunăreancă”, cu apartament în bloc nou și doi băieți gemeni.

— Erați împreună cu soția la plimbare... V-ați îndreptat spre ceea ce credeți că e un incendiu, nu?

— Că da! Nu se vedea decât vîpaia din locu' unde eram io cu femeia. Și cum am ajuns mai aproape, de unde eram noi cam supărați, de! ca tot omu', în momentu-cela, am sărit și am țucat-o acolo-n stradă, și nime nu se uita după noi, că toți erau prinși de-o bucurie...

Pe Mircea Bercuci, merceolog la întreprinderea de construcții din localitate, l-am întilnit pe terasa restaurantului, dezlegînd un careu de cuvinte încruciate fără prea multă rivnă, fapt care m-a hotărît să-l deranjez.

— El tovarășe, n-am să uit niciodată seara aceea! Uite, stăteam chiar la masa asta și eram vreo cinci sau șase, toți băieți de-ai noștri, de pe șantier. Nu știu dacă o fi văzut careva ozeul — era O.Z.N., nu-i așa?! — că noi eram prea ocupați să-l temperăm pe Gelu Ionescu. Bun băiat Gelu, dar cînd s-a garnisit cu un pahar, gata, nu te mai înțelegi cu el: se uită-n jur și i se pare că-l privește ba unul, ba altul urît; atunci, nu se liniștește pînă nu se „invirtește” de-o amendă sau de-o noapte dormită la miliție...

— Pe mine m-ar interesa să aflu, l-am întrerupt eu, în ce fel ai sesizat, hai să-i zic așa, acel moment critic de care vorbește toată lumea.

— Păi tocmai asta vă povesteam, mă încredințăm Mircea Bercuci. Cînd a izbucnit lumina aia pe Dunăre, mă aflam uite acolo, cu lața spre ea și tocmai mă opinteam cu alți doi băieți să-l împiedicăm pe Gelu să dea-ntr-un cetățean de la masa din colț. Ei bine, de mine ce să mai spun, am simțit ce au simțit toți, însă ce n-aș fi crezut pentru nimic în lume e că l-am văzut deodată pe Gelu plîngînd. O să-mi ziceți că bețivii sînt plîngăreți. Gelu însă nu-i bețivan, ci un tip al dracului, cum se spune. M-a uuit pentru că nu-l văzusem plîngînd niciodată și mai ales pentru că el însuși se lăuda cu asta — a crescut greu, fără părinți... Plîngea Gelu, vă rog să mă credeți, liniștit, fără suspine, cu o mîna pe umărul adversarului, pot să spun mai literar că plîngea „frumos”... Și știți ce mă ulmește mai mult? Faptul că nu a fost o stare de moment, o transă efemeră de mai știu eu ce natură — căci toți am păstrat ceva din frumusețea acelor clipe, iar Gelu Ionescu e acum cu totul alt om...

— ... În momentul acela am simțit cum o fericire calmă, deplină, necunoscută prin materialitatea ei îmi înundă ființa, continuă Mioara, punîndu-și palma ușor pe mîna mea rezemată de balustrada balconului.

— La ce te gîndeai? am întrebat-o.

— La ce mă gîndeam?! E crudat la cite lucruri distincte mă gîndeam deodată parcă, și mai ales, cit de bine îmi reamîntesc de acest lucru.

Mă gîndeam la tine și la ce însemnai tu pentru mine, mă gîndeam la ceea ce aș face eu pentru cei din jurul meu, eram fericită că sînt tînară și pot fi utilă semenilor mei... Iartă-mă dacă ti se pare că spun vorbe mari; trăirea aceea curată nu poate fi comunicată în cuvinte! Atunci, jos pe șosea, se adunase o mulțime tăcută, care încercînd, cred, a celeași simțămînte, privea cum sfera, acum aproape

albastră, sălta ușor deasupra valurilor. Curînd, au sosit citeva vedete ale marinei grănicerești și un remorcher echipat pentru stingerea incendiilor, care din motive ce nu le cunosc au rămas imobilizate la o mică distanță de obiect...

— Hm!... a exclamat omul între două vîrste încercîndu-și sprîncelele stufoase în timp ce-și mîngîia dus pe gînduri bărba tradițională, tensă scurt, iar ochii surprinzător de albaștri păreau două lacuri adînci și limpezi de munte printre contururile aspre ale feței arse de soare și vînturi. Hm!... Ce-am văzut și ce-am simțit atunci nu se poate cu adevărat povesti... Cînd ne-am apropiat la circa cincizeci de metri, motoarele s-au oprit. Sosite cu citeva minute mai înainte, vedetele și bărcile grănicerilor stăteau imobilizate la fel ca vasul nostru. Ce să-l mai faci? Pompele nu funcționau, postul de radio-emisie era mort, lumina de poziție — loc...

— N-aș vrea să vă influențez: ce credeți despre natura obiectului incandescent? Era un vas, să-i zicem neînregistrat în porturile noastre sau iugoslave, incendiat din cauze pe care nu le cunoaștem? Era epava unui avion sau treapta prăbușită a unei rachete cosmice?

— Nu, nu, nu! Hotărît lucru, nu! În prova vasului meu se afla o navă sferoidă aparținînd altei lumi... Se întîmpla ceva cu ea. Nu era de fapt „în făcări”; incandescența de care se vorbește era spectaculoasă, dar rece. Un cîmp de natură necunoscută împiedica funcționarea oricărui echipament electric. Cînd am auzit deasupra păcănitul șuierat al unui elicopter, mi-a fost chiar teamă că acesta, coborînd mai jos, se va prăbuși intrînd în raza de acțiune a cîmpului.

Viorel Mărineasa, căpitanul vasului „Meduza”, a tăcut o clipă pentru a-și apleca bineînțeles o pipă, apoi a continuat cu voce egală, molcomă, învăluit în mîrosul aspru al tutunului:

— Siera sălta ușor deasupra valurilor, albastră, un albastru care se pierdea încet, un albastru difuz care tîndea spre azuriu, un albastru care deveni verzui-florescent, apoi un alb perlat în care se zbăteau intermitent tot mai slabe plîpîri opalescente...

— Dar slătești un adevărat poet! am exclamat uimit. Nu mă așteptam să obțin o atît de nuanțată descriere a succesiunilor cromatice, așa cum mi-ai oferit-o dumneavoastră!

Căpitanul nu se grăbi să-mi răspundă, ci relată mai departe.

— În momentul acela obiectul părea că devine transparent și, mai întîi, atît eu cît și oamenii care se aflau pe punte, am crezut că e o iluzie conturul siluetei omenești care se gîlece mai întunecată dincolo de curbură luminoasă, dar tot mai inconsistentă a sferei. Curînd, ne-am încredințat că acesta trebuie să fie adevărul. Simțeam, știam că pierd nefericitul îcar prăbușit pe solul altei planete și cu toate acestea, sentimentul care ne însera era o fericire plină de înțelepciune — vă rog să nu-mi luați în nume de rău formulările neobișnuite, însă altfel nu văd cum aș putea evoca acea senzație ciudată de încredere, de siguranță, de victorie a rațiunii.

Întunericul se împlinise de-acum, iar adierea parfumată a vîntului purta înspre mine vocea melancolică a Mioarei.

— Dar poate lucrul cel mai important, dragul meu, e faptul că nimeni nu a dat vreo interpretare mistică fenomenului. Știam, înțelegem cu toții că acolo, în mijlocul fluviului pierce o linie rațională venită dintr-un alt Univers, pierce fericită că ne-a găsit, pierce avînd grijă ca dispariția ei să nu întunece cu nimic extraordinarul moment al certitudinii că ei și noi la rîndul nostru nu sîntem singuri...

— Cum s-a sfîrșit? o întreb.

— Pe neașteptate. Siera a început să-și modifice structura, lungindu-se mult, apoi, deodată, s-a scurs în jos ca o uriasă lacrimă luminoasă, amestecîndu-se cu apele Dunării fără a lăsa altă urmă decât vremeleca și fluorescența a apei și această ciudată incintăre care trăiește în noi...

Tăcem amîndoi mult timp, fiecare cu gîndurile sale. Mă întreb: oare din ce lume a venit ființa aceea, pentru a ne aduce încrederea deplină în rațiune cu prețul pieirii sale? Unde se află planeta aceasta, unde se află lumea aceasta atît de completă a dăruirii de sine?

— Poate vor veni alți mesageri sau, poate, solii noștri se vor îndrepta într-acolo! rostesc eu în cele din urmă cu voce tare.

— Se poate, îmi răspunde Mioara.

Către Terra

I. Anticipația luminii

drumul luminii din spațiu în spațiu adună voci pentru anotimpul de floare al planetei Pămînt sisteme computerizate negociază în vid timpul exploziei și ce să împartă după ce ultimul om va fi distrus omul lăsînd un gînd ce să-l piardă lumina într-o lume a dragostei, „a nu mai este a” nici noțiunea de adevăr nu mai există în sistemul solar nimeni nu mai gîndește nu mai sîntem inteligenți.

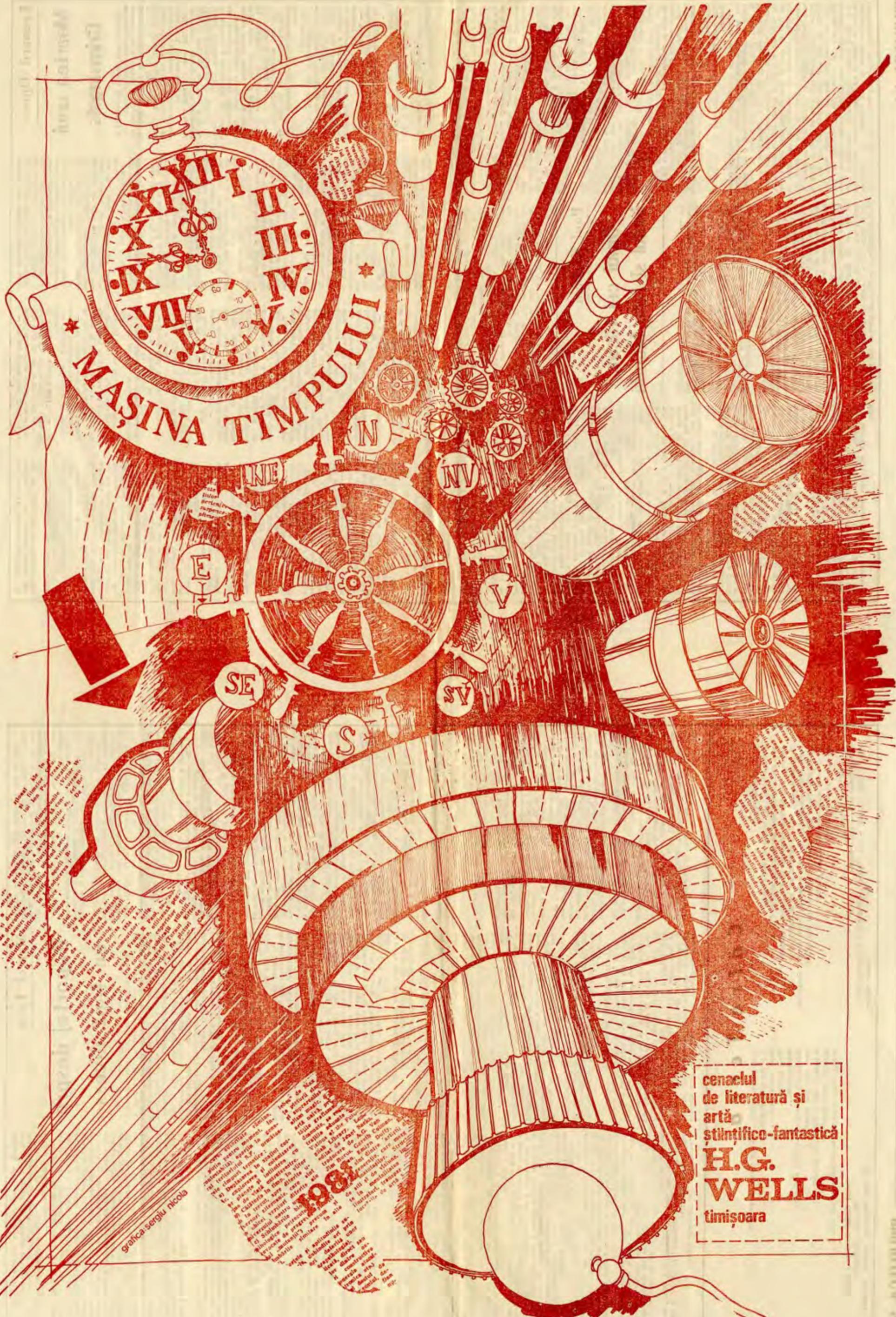
II. Jocul unui robot.

două lumini roșii — dau mîncare la oameni
două lumini albastre — mă relaxez împingîndu-i pe oameni să-și mute fălcile

două lumini violete — fac ce vreau eu oamenii îi și pot arunca în haos.
două lumini roșii...
două lumini...
două lumini...
robotul are în memorie o lecție de istorie cum de-a mai păstrat-o?
o lumină albă — robotul se autodistruge oamenii devin liberi
a mai rămas lecția de istorie într-o lumină albă.

NETI GURIUC, clasa a VIII-a
Cenaclul „Selenarii”.

Șc. gen. Guranda, județul Botoșani

MAȘINA TIMPULUI

N
NE
E
SE
S
SV
V

cenaclul
 de literatură și
 artă
 științifico-fantastică
**H.G.
 WELLS**
 timișoara

grafica sergiu nicola

1881

"De la război la război" de H.G. Wells
 este o lucrare care descrie războaiele
 viitoare și impactul tehnologiei asupra
 societății. Este o carte de referință în
 domeniul științifico-fantasticului.
 H.G. Wells este considerat unul din
 pătrii științifico-fantasticului modern.
 Opera sa este caracterizată prin
 descrieri detaliate și profunde
 gânduri asupra evoluției tehnice și
 sociale.

"The War of the Worlds" de H.G. Wells
 este o poveste de război interplanetar
 care descrie invazia pe Pământ de către
 mașinile din spațiu. Este o lucrare
 care a avut un impact semnificativ
 asupra imaginației publice și a
 culturii științifico-fantastice.
 Wells explorează teme precum
 tehnologia, războiul și relația
 dintre om și natură.

"The Time Machine" de H.G. Wells
 este o poveste științifico-fantastică
 care descrie călătoria în timp a unui
 om de știință. Este o lucrare care
 explorează implicațiile tehnologiei
 și ale timpului.
 Wells este un autor important în
 domeniul științifico-fantasticului
 și a scris numeroase opere care
 au influențat cultura populară și
 literatura științifico-fantastică.